

НИЕ ДВАМАТА

ВАЛТЕР НИТШЕ

Издателство Верен
пл. Славейков 1, 1000 София
© на немското издание 1991, Schwengeler-Verlag, CH-9442 Berneck
© на българското издание 1995
Издателство Верен ООД
преводач: Красимира Ненова
редактор: Юлиана Балканджиева
коректор: Дима Атанасова
ISBN 954-8225-13-1

Предговор

Една брачна двойка може да има пълноценен семеен живот само при условие, че бракът е „здрав“, което означава, че той отговаря на замисъла, вложен в него, че изпълнява определената си цел и е динамичен и жизнен. Както в едно здраво тяло различните органи, стави, мускули и нерви действат заедно, целенасочено и хармонично, като се подчиняват на командите на мозъка, така и за здрав брак може да се говори само тогава, когато той нито е пропуснал целта, нито е лишен от смисъла си, а дава възможност за хармоничен растеж и съзряване.

Тук ще се занимаваме главно със здравия, а не с разстроения брак. Един известен изследовател на раковите заболявания беше казал веднъж, че най-важните познания за работата си добивал от изследванията на здравата клетка. Само в сравнение с нея можело да се разбере какво е дефектно или нарушено в раковата клетка.

По същия начин най-важните познания, с които бихме могли да помогнем на проблематични и разстроени бракове, получаваме, като разглеждаме здравия брак.

Но кой ще ни каже какво представлява един здрав брак? За тази цел трябва да се обърнем към основателя на брака, към този, който го е „изобретил“ — Бог.

Още със сътворението на човека Бог е създал и една „тайна“ — единението на мъжа и жената в брака.

Хиляди брачни двойки са изпитали на практика, че Божиите напътствия, Неговият първоначален план за брака водят към богат и пълноценен брачен живот, към здраво семейство.

Един много важен принцип

Въпреки че съм убеден, че от тази книга внимателният читател може да получи по-дълбоки и обогатяващи познания по въпросите на щастливия брак, трябва още от самото начало да заявя, че голото знание няма да подобри вашия брак нито на йота! Има семейства, които изучават книга след книга на тази тема с единствения резултат, че все по-ясно виждат всички недостатъци на собствения си брак. Това предизвиква у тях чувство на вина, което с времето преминава в безразличие. Явно е, че голото теоретизиране парализира съвестта — трупането на познания се превръща в греховен заместител на действието!

Който само трупа знания, трупа „духовна тлъстина“ и става тежко подвижен и ленив. Апостол Яков ни предупреждава: „*Бъдете изпълнители на словото, а не само слушатели, мамещи сами себе си*“. (Яков 1:22)

Съпругата, която изучава тази книга, трябва да се опита да приложи на дело придобитите познания, защото иначе богатата информация ще подейства само като допълнителни калории за един вече „затлъстял дух“.

Съпругът, който чете тази книга, също трябва да си извади бележка от прочетеното и да приложи истините, които е разбрал, на практика в своя живот.

Също и младите, които се подготвят за един бъдещ брак, ще открият много истини, които трябва да бъдат упражнявани — един мускул, който не се използва, атрофира. Истини, които не се превръщат в практика, избледняват и остават неефективни!

Ето защо, съсредоточете усилията си да прилагате на дело това, което ще научите тук!

Може да се наложи и да поизоставите някои други дейности, защото осъществяването на наученото изисква време. Отделете си това тъй необходимо време — то няма да бъде изгубено, а ще донесе богати плодове в живота ви!

И така, тази книга е наръчник за действие. Разбира се, ще има и читатели, които ще посрещнат скептично някои предложения или принципи. За всеки е трудно да изостави навиците си и да дръзне да мисли и действа по нов начин. Аз също съзнавам, че някои точки от книгата не са напълно узрели и се надявам в някое следващо издание да могат да бъдат допълнени и уточнени. Въпреки това бих се радвал, ако вие, драги читатели, вземете присърце написаното и, като се опрете изново на Божиите обещания, пренасочите брачния си път според Неговото Слово.

Доверен партньор

Тази книга може да Ви бъде и доверен партньор за разговор дотолкова, колкото това въобще е възможно за една книга.

Много проблеми ще бъдат казани гласно, ще ви бъде обрисован един пълноценен брачен живот. За съжаление брачните консултации се посещават предимно от хора, чийто брак е вече сериозно разстроен. Тогава на преден план стоят проблемите на брака, чувствата се въртят изцяло около злокачествения тумор и неговите метастази в брачния живот.

Дали това не е свързано с широко разпространеното схващане, че щом един брак въобще още съществува, значи нещата са добре? Едва когато почти всичко рухне, хората започват да се замислят.

Затова тази книга има за цел да Ви обърне внимание върху вашия настоящ, все още „здрав“ брак. Вие трябва да запазите това здраве! А това не става от само себе си!

Радвате ли се на новата си кола? Чудесно, можете да се радвате и на младия си брак. Но какво мислите за шофьор, който никога не сменя маслото на колата, не поглежда налягането на гумите, не сменя свещите? Това е глупаво, нали? Скоро хубавата кола ще се превърне в развалина! Точно това преживяват и много брачни двойки — бракът им се съсипва, защото само от време на време забърсват и лъскат купето, но не се грижат за по-дълбоките неща. А това е още по-безразсъдно, защото една счупена кола може да се подмени, но не и един съсипан брак!

Х. Виртц казва: *„В брака няма по-фатална заблуда от това, да се мисли, че съпружеската любов е нещо, което е само по себе си стабилно и трайно, че щом веднъж е налице, тя е безсмъртна и дори неуязвима. Почти всички войници, които в последната война се смятаха за неуязвими, вече не видяха родината си. Така и любовта е ранима и може да отмре. Любовта е една безкрайна борба с тъмните сили в собствената душа и в душата на другия. Там, където борбата е престанала, там е престанала и любовта. И не след дълго идва краят на хубавия сън. Разбира се, възможно е да го сънуваме още веднъж, но е много по-трудно. Намирането е винаги по-трудно от изгубването.“*

В този смисъл аз Ви моля да инвестирате време за изучаване, усвояване и прилагане на написаното в тази книга. Вашият брак заслужава това!

Брачната лодка

Нека сега се опитаме с помощта на един пример да си представим как изглежда един здрав брак. При това не забравяйте, че всяко сравнение е несъвършено и че този пример не трябва да се разбира догматично — той трябва само да Ви помогне по-добре да разберете и запомните следващите редове.

Нека сравним пълноценния брачен живот с пътуването на една яхта по море. Отсрещният бряг представлява целта на брака; яхтата е самият брак, а екипажът са мъжът и жената.

Брачната лодка се състои основно от три части: напускане, привързване и единение в една плът.

Така казва Бог в Битие 2:24: *„Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и те ще бъдат една плът.“*

Тези три неща съставляват солидната основа на брака. Тези три принципа, както стените на лодката, изграждат необходимото защитено пространство за живота в лодката. Ако само едно от тези три неща липсва, лодката се пълни с вода и потъва.

Нека да разгледаме по-отблизо тези елементи.

Напускане

Колко е реалистично Божието Слово! Като начало, като предпоставка за пълноценен брачен живот, в Библията не пише нищо за *„лунна светлина“*, *„птичи песни“* и *„държане за ръце“*, а за готовността за напускане. Както на едно новородено бебе първо трябва да бъде отрязана пъпната връв, така и всеки от съпрузите трябва да напусне родителите си. Сигурността на родителския дом трябва да бъде оставена. С това мъжът и жената заявяват: *„Аз съм готов да встъпя в една нова общност и сам да нося отговорност.“*

Напускането е свързано с болка. То става първо в душата на човека. Той трябва да е готов на жертва, да е готов да пререже въжето, което го привързва като син или дъщеря към родителския дом.

Напускането има и външно изражение. В Африка има племена, в които цялото село на младоженеца излиза танцувайки, понякога на километри разстояние, за да изведе младоженката от нейното село. Мъжът и жената трябва публично да обявят, че напускат досегашното си семейство и основават ново — защото само онзи, който се е откъснал напълно, който е „оставил“, може да бъде наистина свободен, за да е в състояние наистина да се „привърже“.

Принципът на напускането също показва, че за това трябва да е налице определена зрялост. Бог не казва, че едно момче трябва да остави родителите си и да се привърже към момичето си, а че мъжът ще трябва да остави майка си и баща си, т.е. човек, който вече си е стъпил на краката. Това включително означава и финансова независимост.

Колко много беди е донесло пренебрегването на този принцип! В Притчи 24:27 се казва също: „Нареди си работата навън и пригответи си я на нивата, и после съгради къщата си.“

Колко настоятелно Бог защитава и жената от широко разпространената тогава ориенталска традиция, според която жената е ставала подчинена (често робиня) на семейството или племето на младоженеца!

„Оставянето“, или напускането, трябва да бъде извършено с едно дълбоко, вътрешно и отговорно решение. Въпреки че бебето преди раждането е напълно зависимо от организма на майката и пъпната връв му е жизнено необходима, след раждането трябва да се извърши ясно разделяне!

Нашето второ дете се роди с увита около врата пъпна връв. Лекарят трябваше веднага да се намеси и да подаде изкуствено кислород на бебето, тъй като то почти се беше задушило при раждането. Така това, което доскоро е било жизнено необходимо, от един момент нататък се превръща в точно обратното — в заплаха за живота!

Често човек влачи несъзнателно със себе си своята _пъпна връв“ — жена му не готви като майка му, сгъва бельото по друг начин, чисти другояче, а понякога и до обяд леглото още не е оправено. Съпругът сравнява всичко с действията на майка си (пъпната връв), понякога дори съвсем открито. Това дразни младата съпруга и възбужда в нея желанието още повече да прави обратното.

Веселка забелязва в своя брачен живот, че често изпитва неволна антипатия към мъжа си. В разговор с един брачен консултант става ясно, че той в някои свои действия напомня за баща, с когото тя не е имала особено добри отношения. Когато например мъжът си оставя по пода чорапите или не прибира чашата си, тя несъзнателно прехвърля върху него чувствата, които с години е потискала спрямо баща си.

Значи трябва да проверим дали не прехвърляме несъзнателно своите реакции към майка си или баща си върху брачния си партньор. Осъзнаването и отхвърлянето на това отношение спада към принципа на „напускането“.

Въпреки че в Библията става дума конкретно за напускане на родителите, това понятие насочва и към един по-широк смисъл. Оставянето означава отказване, а това е по-скоро вътрешна нагласа, отколкото някакво действие, въпреки че естествено вътрешната нагласа винаги има външно изражение в общо поведение или конкретни действия.

Младият съпруг, който досега е прекарвал всяка неделя следобед на футболното игрище, изоставя този навик заради новото си семейство. Младата съпруга, която досега е имала всяка вечер различна програма, се отказва от това, за да има време за своя мъж. Или пък човек изоставя някое скъпо струващо хоби, разточителни пътувания или модата, за да пести за общото домакинство. Активният алпинист се отказва от дългите турове със своите приятели, амбициозната тенисистка изоставя усилените

тренировки и мечтите си за майсторска титла. Да, жената изоставя дори фамилното си име, за да приеме това на мъжа си.

Напускане означава отказване от предимствата на ергенския живот, отказване от предимствата на свободата. Който не е готов да се откаже, не може да изпълни необходимия принцип на напускането.

И така, партньорите имат по един „пробен камък“ още *преди* женитбата, който определя дали са годни за брак. Който не може да изостави, не трябва и да се жени.

Който не може да се откаже, не може да изпълни необходимия принцип на напускането. Тогава лодката му ще има пробойна и ще започне да потъва още преди да е изминала първите няколко метра по водата.

Привързване

Еврейската дума за „привързване“ означава също и „залепване“. Както една снимка е залепена в албума, така здраво са привързани мъжът и жената един към друг. Те са станали неделими — ако дръпнеш едната част, неминуемо ще повредиш и другата. При един развод се разкъсват и двамата, а ако има деца, и те също страдат от разкъсването.

Привързването е нещо трайно — вече няма търсене, опитване, проверяване — то е следствие от едно лично, съзнателно, волево решение. Един мъж решава да се „прилепи“ към една жена — неразделно, нерушимо, завинаги — „...докато смъртта ни раздели...“. И жената решава да поделити всичко с мъжа си, да стане едно цяло с него. Едно цяло, в което нуждите и страданията на единия засягат автоматично и другия, в което може да има само общ растеж и развитие. Едностранчивото съзряване изкривява общността и в крайна сметка е невъзможно, тъй като изоставянето на единия спира растежа и на другия.

Когато двамата така разбират и практикуват своя брак, те постигат едно единство, което е неповторимо в човешките отношения. Те са по-близки помежду си, отколкото с всякакви приятели, роднини и познати, дори по-близки, отколкото със собствените си деца. При това виждаме, че решението за такова единство отначало засяга духовно-душевната област, и чак след това намира физически израз. Двама души, които искат да се оженят, трябва най-напред да успеят да създадат едно духовно-душевно единство, за да може „привързването“ да се извърши истински.

Аз трябва най-напред да опозная партньора си, за да знам дали искам завинаги да се „прилепя“ към него. Чак тогава мога да взема решението си, да кажа „да“ с пълна отговорност. Който не си оставя време да опознае партньора си преди женитбата и преди половото съединяване, се отнася много лекомислено към своето „да“.

Често това се осъзнава чак след женитбата, когато вече има достатъчно възможности човек да опознае за кого се е „залепил“.

Привързването включва в себе си и трайна вярност. Брак за ограничено време няма никаква основа!

Обещанието за вярност е и центърът на нашата брачна лодка. Наруши ли се верността, лодката бързо се разпада, ако не се предприемат спешни спасителни и ремонтни мерки.

И така, към брака спада и неотменното желание и решение за вярност.

Съединение в една плът

Съединението в една плът е третата част на брачната лодка. Редът е ясен: първите две части — оставяне и привързване, крият в себе си възможността за истинска

любов, която се изразява и физически. Напускането и привързването са двата бряга, между които може да тече чудният поток на сексуалната любов. „Ставането една плът“, половото съединяване в брака, е най-дълбокият израз на човешко единение. Следователно половите отношения не са средството за постигане на единство, а резултат и външен израз на съществуващото вече единство.

Но понятието „една плът“ говори не само за полово съединяване, а за едно много по-всеобхватно единство. Брачните партньори, които според Матей 19:6 не са вече двама, а една плът, поделят всичко — радост и мъка, смях и сълзи, надежда и отчаяние, успех и разочарование, щастие и нещастие, здраве и болест. Съпрузители-християни са се идентифицирали напълно един с друг!

Да се научим да обичаме

Нека продължим да разглеждаме примера с яхтата. За какво може да послужи и най-добрата яхта, ако няма платна? Във всеки случай тя няма да изпълнява истинското си предназначение. Или най-малкото — няма да достигне целта.

Който иска да се придвижва напред с яхтата си, трябва да прави нещо, да се труди, трябва — да се върнем отново на брака — да обича. Без любов няма пълноценен брачен живот!

Да обичаш или да си влюбен

Обикновено отношенията между двама души започват с влюбване. Някоя черта в характера, някакво качество или дори привлекателната външност на даден човек предизвикват в нас ответна реакция. Особено пък, когато някои негови черти се покриват с неосъзнатия ни идеален образ за партньор. Затова и този човек внезапно ни се струва сякаш отдавна познат.

Още като малко момиче Стиляна се възхищаваше от Пиер Брис, известния изпълнител на ролята на Винету. Тя гледаше всички филми по романите на Карл Май, поглъщаше всички негови книги и винаги, докато четеше, си представяше индианския вожд Винету в образа на Пиер Брис. И когато срещна един младеж, който с тъмната си коса, мургава кожа и затвореното си, малко гордо държание наподобяваше образа на индианския вожд, тя се влюби в него от пръв поглед. Това влюбване се засили още повече, когато научи и за спортните постижения на своя млад „Винету“. Тя беше убедена, че е намерила мъжа на своя живот. Момичешките мечти се сбъднаха.

За щастие Стиляна послуша съвета на родителите си и не се впусна в бърза интимна връзка с него. С времето тя откри някои абсолютно „не-индиански“ черти в характера му: на него никога не можеше да се разчита и той държеше на обещанията си колкото на празна консервена кутия. Той нямаше никакво намерение да пожертва заради новото си приятелство с нея каквото и да било от удобствата, интересите и желанията си. Стиляна разбра, че нейният „Винету“ живееше само за своето външно обаяние и че за него имаха значение само собствените му егоистични нужди — всичко друго му беше безразлично. Красивата Стиляна му служеше като допълнително украшение, което подчертаваше собствения му блясък. За щастие тя разбра достатъчно рано, че един брак с човек, който смяташе себе си за „пъпа на света“, със сигурност нямаше да просъществува дълго.

Влюбването в никакъв случай не е гаранция за добър брак. То не е нито достатъчно, нито трайно (макар на влюбените да им е трудно да повярват в това). То или се развива в истинска любов, или се превръща в разочароващо безразличие.

Влюбването е като разтворения ароматен черешов цвят рано напролет. Цветовете със сигурност ще опадат! Въпросът е дали от тях ще се образува плод — любовта — или не. Не всеки цвят бива опрашен, за да се образува от него зряла черешка. Също така не всяко влюбване води до зряла любов.

Влюбването не е от същия материал, от който е направена любовта. То е по-скоро нещо като „хормонална буря“. Влюбването по принцип е насочено към собственото „аз“: „Не зная точно какво става *с мен*, аз съм влюбен(а)!“ Няколко дузини различни хормони се изсипват в кръвообращението и предизвикват това приповдигнато душевно състояние. Установено е, че усещанията, характерни за влюбването (тръпката на сърцето, вълните на щастие и всичко останало, което влюбените изпитват при мисълта за любимия човек), се предизвикват от съединението фенилетиламин — възбуждащо вещество, произвеждано от самия организъм.

Тези чувства задължително отшумяват. Те не могат да бъдат трайно състояние. Колко е трагично, ако влюбването се обърка с любовта! Една сутрин ставаш от леглото си и чувстваш, че любовта е изчезнала, че вече не можеш да обичаш партньора си, защото приповдигнатото емоционално състояние е отминало.

Така ми обясняваше едно 17-годишно момче, което сменяше приятелките си като ризите си: „Изведнъж не чувствах вече никаква любов и скъсах с нея...“

Още по-трагично е, когато двама души сключат брак единствено на основата на влюбването си — и само след няколко месеца трябва да установят, че чувствата им са изчезнали!

Има хиляди неща, които могат да предизвикат влюбване. И ако това е _първият поглед_, то причината за влюбването със сигурност не е „любов“!

Любовта от пръв поглед е почти толкова сигурна, колкото и диагнозата от първото ръкостискане.
Дж. Б. Шоу

Причина за влюбване (отделяне на фенилетиламин?) могат да бъдат както „жарките погледи“ на някои ясно сини (или топло кафяви, или някакви други) очи, така и дълга, смолисто-черна коса, еротична привлекателност, нежен телесен контакт (например при танц), или пък просто чувството, че някой те е оценил и пожелал. Затова човек трябва да си даде сметка за тези чувства и най-добре ще е известно време да изчака спокойно. Чак след истинско опознаване на другия може да се разбере дали въобще ще се появи някаква основа за *истинска любов*. Влюбването по принцип *не е* показател за това! Понякога причина за едно силно влечение или влюбване може да бъде пълното с надежда очакване за разрешаване на някакви личностни проблеми.

Иван се чувства много самотен, объркан и не знае как да се справи със себе си. Той се самосъжалява и жадува за самоутвърждаване. Цялото му съществуване копнее за някого, пред когото да може да разкрие себе си. Тогава той среща Росица, която — какво чудо! — има същите проблеми като него. И така, какво пречи... ?!

„Любовта е повече волево действие, отколкото чувство, защото _обичам_ означава да търся и да се стремя да задоволя истинските потребности на другия.“
Да обичаш, значи: „... със смирение нека всеки да счита другия за по-горен от себе си. Не гледайте всеки само за своето, а всеки и за чуждото.“
Филипяни 2:3-4

Но представете си, че един човек пее фалшиво — винаги с половин тон по-ниско или по-високо от останалите. От опит знаем колко ужасно звучи това. И изведнъж той среща друг човек, който има същия проблем. И така, какво пречи...?! Те се събират и образуват дует. Лично аз не бих желал да се подложа на тази „наслада за ухото“, както и не бих желал да съм на мястото на детето на Иван и Росица!

У някои млади хора влюбването се предизвиква (макар и неосъзнато) от желанието да се махнат най-после от къщи, да не живеят сами, да сменят работата си, или понеже той се нуждае от домашна прислужница, а тя — от някого, за когото майчински да се грижи, или понеже той се страхува да не остане сам, а тя — че минава времето и няма да може повече да се омъжи.

Веднъж прочетох във вестника следната обява: *„Селски стопанин 34-год., спешно търси работна жена с вършачка. Вършачката за предпочитане Джон Дигър“, с автоматично опаковане на балите...“*

Личните очаквания и изисквания към партньора могат да бъдат най-различни, но дори и той да може частично да ги изпълни, те не са достатъчни за един добър брак, защото очакванията нямат нищо общо с любовта. А бракът не функционира без любов. С това повечето хора са съгласни. Дори почти всички влюбени са убедени, че единствената важна основа на брака е любовта. Няма добър брак без любов. Да, така е! Но защо тогава толкова много „бракове по любов“ са нещастни? Причината за това е, че на хората не им е ясно какво е любов! Защото влюбването все още не е любов! Любовта не е и гореща кръв, пеещо сърце или непреодолимо привличане. А там, където чувствата са предизвикани от желанието за избягване на самотата или копнеж по „домашното огнище“, въобще не може и да се говори за любов. Там има единствено любов към разглезеното собствено „аз“ и опит за осъществяване на лични стремежи и желания. Всъщност тук е налице желание за съвместно хранене и спане, но не и за брак по любов. Бракът е сигурната смърт за една „любов по необходимост“. При него всяко влечение и влюбеност се изпаряват, и то най-късно при първото дете, с неговите „ухаещи“ пелени и нощни певчески упражнения.

Какво е любов?

Любовта е толкова разностранна, толкова многоизмерна, че не е възможно да бъде дефинирана с думи. Дори апостол Павел е могъл само да ни каже как се изразява любовта, какви са качествата, но не и *както е тя*. И това е разбираемо, защото Бог е любов (1. Йоан 4:8). Така, както не можем да обясним Бога, не можем да обясним и любовта. Затова и аз ще се опитам само да опиша в какво се изразява любовта между двама партньори в брака.

Любовта е насочена главно към другия

„Какво прекрасно цвете“ — казвам аз, вдъхвам аромата му и се наслаждавам на яркия му цвят. След това го откъсвам, занасям го вкъщи и го слагам във вазата, за да продължа да му се радвам.

Това не е любов, защото след няколко дни ще трябва да изхвърля увехналото цвете в кофата за боклук. Любовта по принцип е насочена към другия. Тя е най-дълбоко уважение към другия. Тя не пита: „Какво ще ме ползва това?“, а: „Какво мога да направя за теб?“

Ако след една вечер в дискотеката младежът каже на момичето, с което е танцувал: „Обичам те, ела с мен в леглото, нека се любим“ — това не е любов. Той

просто търси да задоволи себе си, функциите на жлезите си и егоистичното си желание, като при това излага своето „цвете“ на голяма опасност и тежки отрицателни последици.

Любовта е изключително уважение към другия и фин усет за неговите нужди и потребности. Тази любов не ни сполетява като гръм от ясно небе, а трябва да бъде научена, търсена, упражнявана, изработвана. Тя е един доживотен дълг и е независима от нашите настроения, напълно независима от това, дали в момента усещаме влечение, дали сме влюбени, дали ни се иска да обичаме.

Любов означава жертвоготовност

Тъй като любовта представлява една постоянна готовност за саможертва, тя трябва да се „изстрада“. Там, където липсва готовността за жертва, липсва и основата за любов.

Следователно тази жертвоготовност трябва да се прояви още преди сключването на брака. В името на любовта човек се отказва от неща, които са му позволени, избягва неща, които са опасни, оставя стари навици. Той сам си поставя ограничения, за да обогати другия. Вместо да гледа вечер телевизия, пише писмо, отказва се от досегашни привички и радости, за да дари радост на другия. Максимата „Хубаво е да живееш за другите“ ни дава ръководното начало за истинската любов — тя с всички сили се стреми да дари себе си на другия! Тази готовност и в брака не остава на определено, вече постигнато ниво, а се развива в едно творческо съревнование: „Какво мога да направя, за да бъде нашият брак още по-добър?“ И тогава ни става ясно, че трябва да правим *повече* от партньора си, за да можем — образно казано — да го надминем по самоотдаване, показване на внимание, доброта и разбиране.

Тук най-често се крие и причината за неуспели любовни връзки: човек е очаквал неща, които не са се осъществили; човек се е надявал на това или онова, но най-важното е липсвало — готовността за жертва. Значи е липсвала и истинска любов. И както вече казахме: без любов няма добър брак! Това не означава, че човек се е свързал с не-правилния партньор, а че не е вложил в отношенията си никаква способност за любов! Бракът се руши не защото партньорите не си подхождат, а защото не желаят да търсят и *да правят* най-доброто, което могат, за другия. Ако всеки от тях гледа само на себе си, всяко взаимоотношение е обречено на провал.

Елена, 27 г., прочита във вестника следната обява: „*Мъж, 30 г., 179 см висок, слаб, досега твърде зает поради добре вървяща собствена фирма, сега желае върна другарка в живота. Любими занимания: тенис, езда, четене. Моля, пишете до...*“

Това звучи многообещаващо и Елена написва писмо, в което слага и своя снимка. Срещат се в един луксозен ресторант. Знак за разпознаване: Тълковен речник, (който се налага Елена специално да си набави за целта). След като се преодолява неловкото мълчание на първоначалното оглеждане, те завързват разговор за интереси, любими занимания, за възпитание на деца, за семействата, от които произхождат. Накрая всеки от двамата е убеден, че е срещнал един приятен, интересен човек, с когото би могъл да се отправи към брачния пристан. Само три месеца по-късно се състои и сватбата на Елена и Валентин. Майките плачат, етървата изпява трогателна песен, има изобилие от сладкиши, торти, шампанско, сладолед. Веднага след това следва първото разочарование, защото първата брачна нощ не преминава така, както пише в десетките любовни романи. После, на сватбеното пътешествие в Гърция, се появяват и първите разногласия за гасенето на лампата и телевизионната програма. Доста постреснатата, двойката се завръща в къщи, но очарованието от новото продължава още известно време.

Четири месеца по-късно Елена прекарва поредния самотен неделен следобед. Валентин е на езда с приятели. Той се нуждае от това разтоварване от постоянното напрежение във фирмата. Елена не може да язди, а и твърде не се иска да се научи, защото я е страх от огромните коне. Валентин никога няма нито времето, нито търпението да я научи. И така, тя прекарва почти всяка неделя следобед сама. В понеделник след работа Валентин чете вестници и списания, защото трябва да е информиран за събитията по света и в родината си — та той има толкова всеотрасни интереси! Вторник вечер е на тенис, но Елена не обича да ходи и там заради „ужасните сноби“. В четвъртък вечер се събира шах-клубът или Валентин има срещи с клиенти. В петък вечерта двамата „общуват“ пред телевизора, при което Валентин хрупа ядки на креслото си в хола и сменя програмите с дистанционното управление. В събота, разбира се, той отново има работа във фирмата... След десет месеца брачен живот, през които караниците стават все по-чести и по-ярошни, двамата решават да се разведат.

Там, където липсва желание за жертване на собствените интереси, там липсва и желанието за добър брак! Който не иска да се откаже от личните си потребности, трябва да се откаже и от брак! Ако някой иска да знае дали е годен за добър брак, трябва да се запита дали е готов да търси доброто на *другия*, да му подари себе си. Човекът, който обича, не иска на всяка цена *да бъде* щастлив, а *да направи* щастлив този, когото обича.

Бракът се нуждае от любов, за да може да функционира. Неспособността да обичаме и недостатъчното ни желание да се жертваме са най-честата причина за кризите в брака. Тук се крие и големият шанс за всеки брак, защото човек може да се научи да обича! Любовта е по-скоро акт на волята, отколкото чувство.

На всяка цена трябва да разберем и да приемем, че повечето приказки и любовни романи са измислица. Истината за любовта е съвсем друга. „И те се оженили, и заживели честито до края на живота си.“ Действителността не е такава. Принцът подхвърля на Пепеляшка нещо за социалния произход, а тя му изкрещява, че такива като него е могла да върти по двама на малкия си пръст. Спящата красавица трябва постоянно да слуша жалните оплаквания на принца от острите тръни, на които се издрал. Снежанка пък изпада в депресии от отношението на мъжа си към злата мащеха.

Много е важно да можем да превърнем горещите чувства от любовните срещи в една истинска любов, която е способна да просъществува в трезвата действителност.

Любов — дори без чувство?

Илия ми каза, че вече не изпитва нищо към жена си. „Всъщност не — добави той след кратка пауза, — изпитвам силно отвращение!“ Той е женен от 12 години. Жена му Румяна също сподели с мен, че не го обича вече. „Откъде знаете, че вече не го обичате?“ — попитах аз. „Защото вече не изпитвам нищо към него, и то от години насам.“

Безизходна ситуация? Ни най-малко! Но Илия и Румяна трябваше изцяло да променят начина си на мислене. Те смятаха своите чувства за мярка за любовта си и понеже, както вече видяхме, чувствата отмират, те бяха решили, че и любовта автоматично е изчезнала. Когато започнаха да се учат да обичат наистина, у тях скоро отново се появиха взаимни положителни чувства. Но как е възможно това?

Любов и чувство

Твърдението, че чувствата са отражение на действителността, е една от големите лъжи на нашия свят. Който вярва в това, непременно ще попадне в задънена улица в своите взаимоотношения с околните.

Нека повторим още веднъж: любовта не е чувство, а вътрешно отношение, изразено в действия, при които човек изследва и се стреми да задоволи истинските потребности (не прищевки) на другия. Това отношение (и произтичащите от него действия) се постига и чрез волеви решения, а не на базата на интензивни усещания. Чувствата идват след действията!

Чувствата трябва да ни помагат, да ни служат, а не да управляват действията ни. Който се води само от чувствата си, става все повече и повече зависим от тях, докато накрая те го заробят напълно. Бих желал да поясня с един пример съотношението между практическата любов и чувствата на любов. И тук, както и преди, трябва да помним принципното несъвършенство на всяко сравнение.

Нека сравним любовта с карането на кола. За него е необходимо най-напред волево решение: Сядам зад кормилото, завъртам контактния ключ, включвам на скорост и тръгвам. По-нататък следват също така волеви действия: управление, подаване на газ, спиране... И така, аз карам кола, когато съзнателно изпълнявам необходимите за това действия. За някого обаче карането на кола може да е интересно само тогава, когато може да гледа в огледалото за обратно виждане облака прах, който вдига зад себе си. Колкото повече дава газ, толкова по-голям става облакът. „Прекрасно е да се шофира! — мисли си той. — Ето, най-после карам както трябва!“

Нека сравним сега облака прах (фенилетиламин?) с любовните чувства. Отношенията и действията, които наричаме „любов“ (карането на кола), носят след себе си съответните чувства (облака прах). Това е радостно.

Но ето и решаващото в нашия пример: внезапно шофьорът попада в истински порой — вали като из ведро. Изведнъж облакът в огледалото изчезва! През такива „порои“ преминава всяка брачна двойка. Там изчезват всякакви „любовни чувства“ — влечението към другия, влюбеността, желанието за близост и взаимната радост от нея.

Тогава някои хора решават, че явно повече не се обичат, щом вече не се „вдига прах“. Но така, както нашият шофьор продължава да кара през дъжда, защото така трябва, по същия начин е възможно и да продължаваме да обичаме, дори и без чувствата.

Най-голямата грешка на шофьора би била да спре, да слезе от колата и да започне да се оглежда къде е облакът.

Той може да има късмета пътят да изсъхне и облакът отново да се появи, но ако е попаднал на асфалт, ще има да си чака, докато му цъфнат нальмите — ще чака напразно и всъщност няма да кара (да обича).

Много брачни двойки правят точно тази грешка. Чувствата са изчезнали и като следствие от това те престават да обичат с обяснението: „Не мога да правя това или онова, без да изпитвам някакви чувства към него (нея)...“ и чакат да се появи облакът прах (любовното чувство).

По правило обаче колкото повече се чака, толкова по-трудно става тръгването по асфалтирания участък. За да тръгне отново колата, са необходими сериозни усилия. Ето защо много брачни двойки са закъсали на тази част от асфалтирания път и от години не могат да мръднат напред.

Решението на проблема гласи: Карай напред — продължавай да обичаш! Скоро ще дойде и някой прашен участък от пътя! Когато съзнателно продължавам да обичам партньора си, като му правя добро, като му дарявам най-хубавото от себе си,

любовните чувства се възпламеняват отново. Всеки човек се нуждае от любов и съответно реагира на нея.

Нашият шофьор може обаче да потърси и друг изход. Може внезапно да забележи някой чужд път, някое чуждо отклонение, на което има прах. Той „кривва“ от своя път, продължава да кара по чуждия и зад него наистина отново се вдига пушилка.

Така някои брачни партньори се опитват да се отскубнат от брачния си живот, за да преживеят отново „чувства“ с някой друг. Разбира се, в началото отново има влюбване, но и в новата им връзка се появяват дъждовните участъци, които отново удавят чувствата.

Отклоняването от брака и тръгването по страничните пътеки не е решение на проблема.

Човек стига там, накъдето е тръгнал само когато се научи да кара колата си и без непременно след нея да се вдига облак прах.

Всяка брачна връзка може да бъде динамична и устойчива едва тогава, когато партньорите се научат да се обичат и без чувства, когато са готови да вдигнат отново платната на брачната яхта дори когато нямат никакво желание за това.

„Страхувам се, че това ще е лицемерие — възрази една сериозна млада жена на една беседа по тази тема. — Мога ли въобще да кажа: „Обичам те“ без съответното чувство?“ Разбира се, че да, но човек трябва наистина да обича — да се реши съзнателно за отношение и действия на любов към другия. Тогава ще може искрено и честно да каже „обичам те“, въпреки че в момента липсва „прашният облак“, т. е. съответното чувство.

Аз мога да кажа на жена си: „Аз съм ти верен!“ Защо мога да твърдя това? Защото, първо, съм решил съзнателно да бъда верен и, второ, защото с действията си доказвам, че това е истина. Какви чувства ме вълнуват в момента, е без значение за тази вярност. По същия начин въз основа на моето съзнателно решение и съответните действия, с които търся и се стремя да задоволя истинските нужди на партньора си, аз мога да кажа: „Обичам те“. Моментните ми чувства нямат никакво влияние върху тази практическа действителност.

Точно това препоръчва и библейската брачна терапия. Тя учи брачните партньори най-напред да се обичат, дори и без чувства, след което те с удивление забелязват, че и след дълги ледени периоди у тях отново се зараждат благотворни чувства — отново се вдига прашният облак.

Библейската терапия отхвърля всички други опити за решаване на брачните проблеми, като например самовнушението, психоанализата, развода, изневяратата, сексуалната терапия (която между другото се явява като естествена последица от библейската брачна терапия) или — нещо, което често се препоръчва — мирното „съвместно“ съществуване (в повечето случаи заради децата).

Да бъда щастлив или да правя другия щастлив?

И така, драги читателю, вече става ясно, че това, дали един брак ще е щастлив и пълноценен, зависи от готовността на всеки един от партньорите за любов.

Който иска да се ожени, за да бъде обичан, и най-вече, за да бъде щастлив, ще преживее голямото разочарование в живота си! Но който знае отнапред, че трябва да се научи да обича и да прави другия щастлив, той ще е в състояние да вижда в своя брак положителното дори във време на напрежения и конфликти, ще бъде смел и няма да се оставя да изпада в лоши настроения, грубост или невъздържаност.

Колко е важно да се научим да обичаме, се вижда и от това, че _повечето от неприятностите в отношенията между двама души имат нещо общо с оставане на етапа

на задоволяване на потребности. Собствените нужди са решаващи. Те много трудно могат да бъдат оставени на заден план или пожертвани. Другият е само средство за тяхното задоволяване. Това може да се проявява в много фрапираща форма, като например търсене на оргастични емоции, независимо с кой партньор, или пък в сублимирана, трудно забележима форма, например когато разгръщането на собствената личност стои дотолкова на преден план, че партньорът бива напълно подчинен на тази цел.“ (Кайнтцел)

Божията любов

Сигурно вече забелязахте какво значение има истинската любов. Опитвате се да придобиете тази вътрешна нагласа и да действате според нея. Но изведнъж забелязвате, че с духа си желаете това, но... някак си не се получава. Когато човек се опитва да обича истински, той сякаш все повече и повече отслабва и се уморява. Собствените сили се изчерпват много бързо и човек се чувства празен.

Тази опитност е необходима, защото, за да обичаме истински, ние се нуждаем от друг източник на сила, извор на истинска любов, който далеч надхвърля нашата малка вадичка. Този извор намираме в Исус Христос. Нека отново се върнем към първия пример с яхтата. Дори да сме вдигнали платната и да сме приготвили яхтата за път, ние пак се нуждаем от нещо решаващо — вятър! Този вятър може да се сравни с Божията любов!

Библията казва, че Бог е любов. Който се е свързал с тази любов чрез упование в Исус Христос, няма нужда вече да разчита на собствените си усилия. Той може да черпи от безграничния резервоар на Божията любов.

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине ни един, който вярва в Него, а да има вечен живот.“ (Йоан 3:16)

Исус Христос толкова обича човека, че е дал живота Си за него — включително и лично за Вас. Опитайте се да си представите този невероятен факт! Всемогъщият Бог Ви обича! Той е доказал това с едно ясно действие — Исус Христос е понесъл наказанието, което Вие заслужавате, за да може Вие да бъдете оправдан! Толкова ценен е всеки човек в Божиите очи!

Всеки, който е откликнал на тази Божия любов, знае в дълбините на сърцето си, че е обичан, че е приет, и затова може да предава тази любов (не някакво чувство!) на другите, и преди всичко — на своя брачен партньор!

Божията прошка

„И така, сега няма никакво осъждане за ония, които са в Христос Исус“.
(Римляни 8:1)

Божията любов може да се излива само тогава, когато има прошка, когато въпросът за вината в живота на човека е решен. Затова втората важна мисъл е фактът на Божията прошка. Тъй като Исус Христос е понесъл наказанието за всяка вина, „в Него“, както пише апостол Павел, е и прощката. Който повярва в Него, довери Му се, предаде Му се, подчини Му се чрез едно съзнателно, волево решение, той може да има тази прошка за своята лична вина пред Бога. Всеки човек може да прехвърли върху своя Спасител Исус Христос целия товар от грехове и с благодарност да приеме от Него прощката.

Това е съществено важно за един брак. Онзи партньор, който е преживял и приел тази прошка в Исус Христос, може да прощава и на своя съпруг или съпруга.

Прошката трябва да е залегнала в основата на брака, за да може той да функционира хармонично.

Всеки от нас, и то почти всеки ден, засяга и наранява по някакъв начин своя партньор. И тази вина изгражда бариери както между него и нея, така и между деца и родители.

Този, който е получил прошка за собствената си вина, прощава и на другия — дори без да чака другия да осъзнае вината си и може би да му се извини. Християнинът раздава прошката, която и самият той е получил незаслужено! „Това много ме огорчава и е несправедливо — мисли си той, — но в името на Исус, който и на мен ми е простил напълно, прощавам на моя партньор това или онова и си забранявам да продължавам да се ровя в случката!“

Още си спомням как една вечер бързах да изляза от къщи за една беседа и се разделих с жена си с няколко доста остри думи. В колата ми стана ясно, че я бях наранил и бях виновен пред нея. Това ме потисна страшно — и то точно преди библейска беседа, която аз трябваше да изнасям! Не можех да се обадя по телефона. Помолих Бога за прошка и знаех, че и жена ми вече ми беше простила — нещо, което винаги много ми е помагало в моя брак. Това съзнание ме изпълни с благодарност и спокойствие.

Късно през нощта, когато отново прегърнах жена си и се извиних за държанието си, тя ми каза: „Надявам се, не си забравил, че аз вече съм ти простила!“ „Да — отговорих аз — и точно тази сигурност особено много ми помогна тази вечер!“

Каква е целта на нашия брак?

А до кой бряг искаме въобще да достигнем с нашата яхта?

Какво въобще целим да постигнем с нашия брак? Каква е нашата цел? За какво Бог въобще е създал брака? Само този, който знае накъде е тръгнал, ще стигне!

Библията казва за смисъла и целта на брака, че той е подобие на отношението на Бога към човека (сравни Ефесяни 5:32).

Така, както Исус обича Своята църква, така и мъжът трябва да обича жена си. Следователно християнският брак трябва да е свидетелство за Твореца на брака и Неговата любов към нас. Тя трябва да се отразява в брака.

Бракът усилва излъчването на всеки от партньорите: ако някой преди брака е имал проблеми в личния си живот, след брака те се проявяват не двойно, а тройно и четворно по-силно. Който обаче още преди встъпването си в брак е стоял в Божия път и чрез своя живот е отразявал и излъчвал любовта и същността на Христос, той ще види, че в християнския му брак това излъчване ще се увеличи, и то не само двойно, а многократно.

Ето защо главната цел на брака е да сочи към Бога, да отразява Неговата любов. Библията ни казва също, че бракът е постановен от Бога и следователно принадлежи *на Него*. Ето защо ние не можем просто да го използваме, както на нас ни се харесва, или да злоупотребяваме с него за собствени цели. Ние сме отговорни пред Бога за него. Не сме отговорни пред психолога, роднините, църковните власти, обществото или държавата, а единствено и само пред Бога. И пред Него нито можем, нито трябва да крием нещо. Той съвсем точно знае състоянието на брака ни! Самият Той живо се интересува от него.

Постоянно безветрие

Стефан — преуспяващ търговец.

Неговата жена Ани — красива, елегантна, общителна.

Двамата са здрави, имат две мили деца, хубава къща в центъра на града, видео, кола, много дрехи и солидна банкова сметка.

Стефан винаги се връща вкъщи навреме. Занимава се с децата, вечер чете или гледа телевизия. Понякога се уговарят с някоя позната да гледа вечер децата, за да отидат на театър или на гости.

Въпреки децата могат да си позволяват отпуска в чужбина през лятото и всъщност нямат никакви проблеми. Стефан живее за семейството си, винаги са заедно, винаги са мили един към друг — живот, на който мнозина биха завидели. И въпреки това Ани е дълбоко нещастна! Такъв хубав живот и въпреки това нещастна?! На какво може да се дължи това? Може би причината е в липсата на напрежение, във вечното еднообразие, при което „нищо не се случва“ и постоянно „грее слънце“. Винаги е еднакво топло, еднакво светло, еднакво дълго, всичко е равно и плоско, без низини и върхове.

Разбира се, това еднообразие с разрушителните му последици съществува. Но тази липса на напрежение се дължи на една по-дълбока безсмисленост!

Семейният живот сам по себе си не може да бъде смисъл на живота, защото и той е подвластен на преходността.

От това става ясно, че двамата нито са разбрали, нито са се насочили към истинската цел на брака. Затова и не могат да управляват яхтата си и тя блуждае безсмислено по водата.

Смисълът на живота

Писателят В. Буш пише следното по този въпрос:

„Приятели мои, има страшно много повърхностни и прибързани отговори на въпроса: „За какво живея?“ Веднъж, преди много години, получих всички тези повърхностни и прибързани отговори закуп. Беше през 1936 г., значи по времето на Хитлер. Студенти от Мюнстер ме бяха помолили да си поговоря с тях на тема: „Какъв е смисълът на живота?“ „Добре — казах аз, — нека започнем: какъв е смисълът на моя живот? За какво живея?“

Тъй като разговорът се водеше по времето на хитлеровия райх, веднага, разбира се, стана един и заяви: „Аз съществувам заради моя народ.“ На това аз отговорих: „Добре, но за какво е народът?“ Настана тишина. Той също не знаеше. Разбирате ли, с това не беше даден отговор на поставения въпрос. Той само беше изместен. Тогава един друг заяви: „Аз съм на този свят, за да изпълнявам дълга си!“ „Човече — казах му, — та точно това е въпросът! Какъв е моят дълг? Аз считам за свой дълг да ви проповядвам Божието Слово. Матилда Лудендорф счита за свой дълг да отрича Бога. Какво тогава е дълг?“ Сега вече младите хора се замислиха повече. Тогава един стана и заяви гордо: „Аз произлизам от стар благороднически род. Мога да проследя предците си до 16 поколения назад. Едно голямо родословно дърво! Не е ли съдържанието и задачата на живота ми да продължа достойно тази поредица?“ На това можах да отговоря само така: „Човече! Ако не се знае за какво са живели тия 16 поколения, тогава не си струва към тях да се прибави и едно 17-то!“ Тогава друг студент заяви: „Вижте, аз искам да стана лекар. И ако мога да спасявам човешки живот, това не е ли един красив смисъл на живота?“ Тогава аз му отвърнах: „Добре. Но ако не знаете за какво живее човекът, няма никакъв смисъл да му спасявате живота. По-добре му

направете една инжекция, за да умре.“ Моля, разберете ме правилно! Недейте да разправяте, че съм казал, че на хората трябва да се прави инжекция за умъртвяване. Аз имах предвид, че това все пак не е окончателният отговор на нашия въпрос за смисъла на живота.

Вижте сега, след като човек премисли всичко това, което аз само нахвърлях, ще дойде и отговорът, който получих тогава и от студентите в Мюнстер: “Животът въобще няма никакъв дълбок смисъл. Това, че съм роден, е чиста случайност. Зад този факт не стои никаква цел.“ Който стигне до това заключение и има труден живот, в такъв момент е много близо до самоубийството. “Защо трябва да продължавам още да живея? Ако всичко е случайно и безсмислено, по-добре е да се сложи край!“ Често съм говорил с хора, които ми заявяваха: “Животът е безсмислен и аз ще го захвърля — или в наслаждения и удоволствия, или ще се самоубия.“ Тогава съм запитвал: “Но ако той все пак има някакъв смисъл? Ако все пак има смисъл, а вие живеете така, като че няма? Как бихте застанали в края му?“ В Библията има един текст, който дълбоко засяга всеки. Той е следният: “На човека е определено веднъж да умре, а после — Божий съд.“ Вижте, трябва да се знае този текст, за да се запитаме съвсем сериозно: “За какво живея аз?“ Та как ще умрем и как ще се явим пред Божия съд, ако сме пропуснали смисъла на живота си! Ясен ли е въпросът? Тогава минавам крачка напред:

Кой може да даде отговор?

Църквата? Не! Свещеникът? Не! Та той е в същото положение като вас. Професорите? Философите? И те не могат да ни дадат отговор на въпроса: “Защо живея?“ Само един-единствен може да ни каже за какво живеем, а именно Онзи, който ни е призовал в живота, който ни е създал — Бог!

Позволете ми да използвам един съвсем глупав пример: един ден влизам в едно жилище. Там седи един примерен младеж и работи нещо с жици и лампички. Питам го: “Човече, каква адска машина строиш тук? Какво ще бъде това?“ Той ми обяснява всичко, но трябва да призна, че нищо не разбирам. И тогава си мисля: “Никой не може да се сети какво ще бъде това и само този, който го прави, може да каже какво ще стане и за какво ще служи.“ Така е и с нашия живот — само Онзи, който ни е създал, може да каже за какво ни е създал! Бог трябва да ни го каже! Ако аз в момента не чета Библията, то чрез този въпрос би трябвало да стигна до нея. Не бих могъл да издържам повече, ако не знаех за какво съм на този проклет свят. Изразът “проклет свят“ много силен ли Ви се струва? Този израз е от Библията и показва, че над този свят тегне едно ужасно проклетие. И аз не бих издържал да живея в него, ако не получех чрез откровение Божия отговор.

В Библията Бог отговаря на въпроса за смисъла на живота. И това показва колко страшно важна е за нас Библията. Познавам хора, които малко приповдигнато казват: “Ние пък не четем Библията!“ На това мога само да отговоря: “Мога да Ви докажа, че Вие досега не сте се замисляли над въпроса: “за какво живея?“ Но глупостта е много широко разпространена болест и ако от нея болеше, светът щеше да е изпълнен с вопли. Искам да ви предам отговора на Библията само с едно изречение: Бог ни създаде, за да станем Негови деца!

Както един баща се радва синът му да прилича на него, така и Бог създаде човека “по Свое подобие“. Бог иска да станем Негови деца, които говорят с Него и с които Той говори, които Го обичат и които Той обича.“ (из “Исус наша съдба“, CLV, 1992; със съкр.)

Да живеем според Божията боля — това е щастие! Това не е едно чувство на безметежно блаженство, не безпроблемно вегетиране на една слънчева ливада, по която хвърчат пеперуди (както някои глупаво си представят щастието).

Искам високо и ясно да заяви това: щастие означава да живееш в Божията воля! Това е най-великото и възвишено нещо в живота на един човек — Божият план да се осъществи чрез мен.

А това включва висини и падини, болка и страдание, бури и вълни. Пълноценен брачен живот е възможен само ако двамата вървят заедно нагоре по този каменист път или се отправят на това „пътуване с брачната лодка“ под Божието водителство. Тогава те ще устояват, дори когато черни облаци скриват слънцето, когато дъждът измокря до кости и когато раните болят.

Тогава човек вкусва изненадан и от благословието, което носи пълният с приключения християнски живот — когато някой паднал, отчаян човек се освобождава от робството на греха, когато се заражда близко общение между християни в една църква, когато десетки други хора познаят благословието и щастieto от познаването на Бога.

Но и когато болното от месеци дете отново се засмее от сърце, или когато мъжът на един дъх изкачва стълбите и нахлува вкъщи с някоя радостна вест, когато дойде щастieto от чутата молитва, когато някой костелив орех бъде разчупен, когато двамата са преминали заедно през огън и вода, през слънце и мрак, през сладко и горчица, когато са били здраво споени в едно, когато са *победили* — това е *живот*, тогава скритата слава излиза наяве като цветна пъпка, която се разпуква.

“Екипажът“

Да управляваш яхта, се учи. Да обичаш — също. Както при едното, така и при другото има някои принципни правила, които трябва да се спазват.

Нека да разгледаме по-отблизо този „екипаж“, отговорностите и задълженията на брачните партньори.

Идеята за допълване

“Не е добре за човека да бъде сам“ — каза Бог и създаде Ева за Адам. Тази мисъл е важна за всеки брак: Бог Ви дава брачния партньор, за да Ви *допълни!* Човекът е сътворен с определена цел — на първо място за Бога. Бог го създаде, за да общува с него, за да бъде едно цяло с него. Следователно отделеният от Бога, независим от Бога, безбожен човек е непълноценен в своето съществуване. В него остава, както е казал известният физик Блез Паскал, един вътрешен вакуум. Бог иска да запълни този вакуум, тази празнота. Ако човек откаже това, той ще трябва да я запълни с разни други неща. Той се впуска в разни дейности, търси си хоби, което да го залисва, вкопчава се в материални ценности или търси все по-нови и нови авантюристични преживявания — само за да установи накрая, че празнотата си е останала и всичко е било гонене на вятъра.

Бог е сътворил човека и за общение с други хора. Деца, върху които са били правени опити за “стерилно“ отглеждане, без никакво човешко общество и внимание, са умирали. Така и бракът е един израз на това, че ние поединично не сме завършени, а сме създадени за общение едни с други. Неженените християни също могат да имат пълноценен живот, когато се научат да живеят в общение с Бога и с другите вярващи.

Приложете този принцип в собствения си брак: допълвайте партньора си, вместо непрекъснато да критикувате недостатъците му!

Тъй като мразя да закъснявам, много ценя точността — особено в неделя сутрин. Заставам напълно готов на входната врата — и чакам! Едната обувка на дъщеричката ми е паднала някъде и сега не може да се намери, а жена ми още се мотае в банята. Настроението ми спада до нулата. “Не можете ли поне *веднъж* да сте готови навреме!” — проехтява внушително из цялото жилище с пълното убеждение, че семейството ми наистина се нуждае от това изобличение. Втурвам се към колата, гумите демонстративно изсвистяват на тръгване, завоите по необходимост се взимат остро — за да могат всички съвсем ясно и физически да разберат, че за в бъдеще трябва да бъдат по-точни...

Внезапно ми хрумва мисълта, че може би пък аз трябва от такива случки да се уча на търпение. Точно това ми липсва и точно затова любимите ми хора са толкова неточни — за да се науча да бъда търпелив. Е добре! Прощавам на жена си и решавам да се упражнявам в търпение... Но някак си тази мисъл не ме радва особено. Мисля си по-нататък — как бих могъл да помогна на жена си да преодолее тази своя неточност? В подходящ момент подхващам темата: “Скъпа, какво смяташ, че мога да направя, за да се научиш да се оправяш навреме с всичко?” “Първо, би могъл да приготвиш закуската в неделя сутрин” — гласи готовият отговор на моята скъпоценна половинка. Тръпки ме побиват, тъй като обикновено, след “първо” идва и “второ”, а дори и “трето”. Каква проникателност(!): “Второ, би могъл да свариш кафето, докато аз обличам малката, трето, когато звъни телефонът, да го вдигаш ти, а не да ме пращаш мене, а също би ми помогнал, ако сам си взимаш чорапите, вместо да викаш: “Нямам чора-а-пи-и!, и още...”

И така, аз все повече и повече “опознавах себе си”!

Значи проблемът не бил в това, че жена ми е неточна, а в самия мен! До този момент аз не бях забелязал, че тя е абсолютно претоварена в неделя сутрин. Аз практически не я бях *допълвал*, защото не помагах да се справи с многото си задължения.

Всеки от партньорите внася в брака множество слабости и грешки. Единият е разсеян, другият е срамежлив, единият е небрежен или пък отдава голямо значение на хорските приказки, другият обича да се затваря в себе си. Съществува опасност от (словесни) престрелки: “Ти трябва най-сетне да престанеш ..., Пак започваш да ..., Никога няма да можеш ..., Няма ли поне веднъж ... Е, за кой ли път вече ...” Стоп! Слабостите и грешките са част от вашия партньор! Вие обаче имате за задача да го допълвате с *ваши* действия, а не да го направите съвършен!

Христо е много затворен човек. Той не успява както трябва да сподели с жена си неприятностите, които има в службата си. Лиляна страда от неговото подтиснато настроение и постоянно го притеснява с въпросите си: “Защо премълчаваш нещо? Защо не говориш открито с мен? Защо не ми кажеш какво става?” Това непрестанно питане води до точно обратния ефект: Христо още повече се затваря в себе си и реагира с раздразнение. Когато Лиляна се научава да приема тази черта от характера на мъжа си и самата тя да споделя с него (а не само да бърбори за себе си), тя успява да създаде въкъщи такава атмосфера, в която Христо може да се отпусне и да сподели спокойно и открито мислите си. Така те вече могат заедно да намират решения на проблемите в открити разговори, в които има място както за въпроси, така и за внимателна критика.

Не забравяйте това: Вие сте дадени на партньора си за допълване, а не за поучение или възпитание. Ние можем да се допълваме в най-различните житейски ситуации, като заедно постигаме нещо и се радваме, като взаимно се изтърпяваме и приспособяваме един към друг. В радост или скръб, в здраве или болест, в близост или раздяла, в младост или старост, в успехите или разочарованията на всекидневния ни живот ние трябва да знаем, че бракът не е замислен като възпитателно учреждение, а

като едно цяло, в което двете отделни части се допълват взаимно. Бракът не трябва да се превърне в начало на самота на двама или в край на личната свобода, а в най-висше отношение на доверие и подкрепа между един мъж и една жена.

Идеята за единството

“Така че те не са вече двама, а една плът“. (Матей 19:6)

“Така са длъжни и мъжете да любят жените си, като своите тела. Който люби жена си, себе си люби“. (Ефесяни 5:28)

Преди известно време гостувах на един вярващ професор в Кьолн. Жена му беше сготвила чудесен обяд, който той много похвали. „О, не трябваше да го правя, та това е всъщност самохвалство“ — каза той изведнъж и смигна шеговито — „та нали жена ми и аз сме едно цяло!“

За съжаление това съзнание се среща много рядко сред женените двойки. Бог казва, че бракът представлява едно цяло, че мъжът и жената са едно. Затова ние, мъжете, би трябвало да обичаме жените си и да се грижим за тях като за собствените си тела, защото както аз съм *едно* с тялото си, така съм едно и с жена си. Аз трябва да ям, да спя и въобще да се грижа за тялото си, за да бъда жизнеспособен като цялостна личност. Ако занемаря тялото си, като напр. престана да ям, в най-скоро време ще се съсия и физически и душевно така, че няма да мога да върша работата си, нито да изпълнявам задълженията си.

Който занемари жена си, съгрешава против брачното тяло и няма да може да изпълнява задачите, които Бог е дал на мъжа и жената в брака.

„Но това са егоистични мисли — би подхвърлил някой. — Аз обичам жена си единствено заради самата нея, а не заради моите собствени потребности.“ Много добре, продължавайте все така, но внимавайте да не би любовта Ви да добие горчивия привкус на покровителствена, хладна дистанция. Библията е много реалистична и практична — мъжът е зависим от своето тяло и затова внимателно ще се грижи за него. Ако той се грижи по същия начин и за жена си, защото поради брачното единство той е зависим от нея, то това не е егоистична слабост, а благодарно приемане на собствената недостатъчност. Освен това аз бих желал да мога изпълнявам по-добре дадените ми от Бога задачи, затова трябва да ям; а за да може бракът ми да изпълнява предназначението си и да има успех, аз също така трябва да се грижа за жена си.

Всяка съпруга има нужда от съпруг, който я разбира, който „живее благоразумно“ с нея (1. Петрово 3:7), т. е. според своето знание. Това означава, че мъжът трябва да *се научи* да разбира жена си и да се съобразява с нейните особености — душевни и физически.

Така също и всеки съпруг се нуждае от съпруга, която се старее да го разбира и която може да се съобразява с егоистичните му слабости — по-характерни за мъжете, отколкото за жените.

По този начин се развива едно все по-пълно чувство на единство. Съпрузите знаят, че могат да се облекчат един на друг, защото всеки от тях живее с чувство за отговорност към другия и не изпуска от поглед радостта и щастието на партньора си — включително и в сексуалната област. Двамата са „в една лодка“, те са едно по отношение на общи принципи, цели, както и в практическите неща като финанси, възпитание на деца и прочее. Затова например никой от двамата никога няма да обвини или да унижи другия пред децата (или пред друг човек).

Потребности на жената

„... със смирение нека всеки счита другия по-горен от себе си. Не гледайте всеки само за своето, а всеки и за чуждото“. (Филипяни 2:3-4)

Тези стихове ясно ни показват как бракът може да функционира щастливо: всеки от партньорите уважава другия и се интересува от неговите потребности. Това означава да обичаме *на практика*: Аз търся нуждите на другия, изследвам ги, стремя се да ги опозная, да ги разбера и — да ги задоволявам.

Библията показва недвусмислено, че това предимно е задача на мъжа — да задоволи нуждите на жена си. Но той ще е в състояние да направи това едва тогава, когато ги познава!

Спомнете си колко трудно Ви е било, когато бебето Ви е ревяло в кошчето и с нищо не сте могли да го успокоите. Вие не сте могли да направите нищо, защото не сте знаели какви са потребностите му. Затова сте викали детския лекар с надеждата, че неговият опит и знания на специалист ще Ви помогнат да разберете потребностите на бебето. Чак след като сте разбирали от какво се нуждае то, сте могли да задоволите нуждата му.

С други думи, най-важната задача на мъжа е да открие истинските потребности на жена си! И въпреки че те са различни за различните жени, Библията ни дава компетентни сведения за главните нужди на жената.

Мъжете не трябва да се заблуждават от разпространения мит в стил Джеймс Бонд, че добър любовник е онзи, който е способен да задоволи сексуално възможно по-голям брой еротично настроени партньорки — това може (в своя периметър) и всяко куче. Добър любовник е този мъж, който може да задоволява истинските потребности на една единствена жена през целия живот.

И тъй като вече направихме разлика между сексуални и истински потребности, искам да подчертая, че действителните нужди на жената не са толкова от сексуален характер (което нито ги омаловажава, нито ги изключва), а предимно в душевната област. Много мъже разбират от тези неща, колкото коза — от черен пипер.

Един пример: Многоуважаваният съпруг се връща вкъщи след работа, поглъща заслужената си вечеря, пийва заслужената си биричка, казва (може би) на жена си, че вечерята е била вкусна, и се оттегля за заслужената си почивка на удобното канапе пред телевизора или с книжка в ръка, дава на децата да разберат, че сега иска да го оставят на мира и се вдълбочава в приключенията на тайния агент „099“. В това време съпругата разтребва масата, измива чиниите, съблича децата, помага им да се изкъпят и да си измият зъбите, тича до телефона, усмирява една бурна разправия между малките, докато ги сложи да спят, трябва да отбива най-разнообразни хрумвания с цел размотаване, разказва им приказка за „лека нощ“, пуска водата от ваната да изтече, събира и сгъва дрехите, измива ваната, нахранва златните рибки, полива цветята, зашива едно копче, поправя един цип, спъва се в обувките на съпруга си, приготвя се за лягане и изтощена до смърт потъва в леглото.

Междувременно съпругът се е наслаждавал на смелата решителност на агента „099“, възхищавал се е от неговата бърза реакция и съобразителност в трудни моменти, докато най-накрая се е идентифицирал с неговия маниер на леко шеговито превъзходство. Напълно удовлетворен от успешното приключение, нашият „099“-съпруг глътва още един коняк, с пружинираща мъжествено елегантна походка се отправя към спалнята и със сдържан хумор подхвърля на жена си: „Е, какво става тази вечер?“ И когато от леглото се чува само слабото: „Какво става?“, цялата съобразителност на „009“ се изпарява.

Заедно с Бога

Истинските нужди на Вашата жена са най-напред духовни. Тя иска да имате истински християнски брак и двамата заедно да опознавате Господаря на вашия живот — Бога.

Затова Вие, като вярващ съпруг, имате изключително важната задача да се молите и да четете Божието Слово заедно с нея (освен Вашето лично общение с Бога). Колко много благословения може да преживее една брачна двойка чрез това съвместно четене, молитва и обсъждане!

С Библията в ръка могат да се разрешават и появилите се конфликти, могат да се родят нови планове и решения, може да се изпита и промени собственото мнение.

Уважение

Целувката, с която сутрин се разделяте с жена си, е нещо повече от жест. Всеки човек се нуждае от уважение!

Вашата жена трябва да знае, че я уважавате и цените. Ако Вие с поведението си показвате, че всичко останало за Вас е по-важно от нея, тя лесно ще изпадне в депресия и безразличие. Никой човек не може да преживее мисълта, че е излишен.

Познавам едно семейство, в което мъжът постоянно натяква на жена си колко е „проста“, колко нейната професия е незначителна и как единственото достойнство е, че е сексуално привлекателна. Това дълбоко я травмира и тя действително развива комплекс за малоценност.

Този проблем може да стане съвсем критичен, ако жената е домакиня и не ходи на работа. Ние сме свикнали, че домакинята работа е нещо съвсем естествено, което става от само себе си, покрай другото. Следователно една жена, която е само домакиня, „не работи“. Всъщност обаче малко мъже биха издържали и няколко часа на напрегнатото всекидневие на една домакиня, особено ако децата са вече повече от едно. Не забравяйте, че ако Вие издържате жена си, така че тя не е принудена да ходи на работа по финансови причини, Вие просто изпълнявате своето естествено задължение като съпруг и баща, а не проявявате някакво „висше благоволение“. Така Вие просто създавате на жена си нормални условия също да изпълнява своите естествени задължения на съпруга и майка, които са поне толкова важни, колкото и Вашите.

Досега не е намерен заместител на майчината любов и грижа, заместител на времето, прекарано индивидуално с едно дете, заместител на грижовното наблюдение и направляване на развитието на детето в най-ранна възраст, за атмосферата на ред и сигурност в един истински роден дом! Печалните резултати на детските градини се виждат твърде ясно в цялото ни общество — все по-често възмутено казваме за младите хора, че им „липсвали първите седем години“. Така е, липсват им наистина.

Затова, ако жена Ви е домакиня, не казвайте пренебрежително, че тя „не работи“. Коя работа би могла дори приблизително да се сравни с внимателното отглеждане и оформяне на едно човешко същество?!

Когато се връщате къщи от работа, не виквайте: „Къде е вечерята?“ — с тон, който горе-долу означава: „Какво си правила цял ден?“

Ако искате Вашия брак да бъде здрав и привлекателен и ако искате да виждате жена си щастлива, тогава Вие, като мъж, трябва да се погрижите Вашата жена да осъзнава стойността и значението на своите задачи като домакиня и майка!

Признание

Вашата жена е едно уникално Божие създание със своите особени качества и таланти. Оценете тези качества и *изразете* това с думи! Отворете отново очите си и се поинтересувайте съвсем съзнателно от всичко положително и красиво, което изгражда личността на Вашата жена. За съжаление ние често преставаме да забелязваме много от нещата, с които сме свикнали и които са станали всекидневие. Затова е необходимо отново и отново да насочваме съзнателно вниманието си към „обикновеното“.

Нашият брачен партньор също може да стане „обикновен“ или „всекидневен“. Не бива да допускаме това. Когато насочите цялото си внимание към всекидневното, ще откриете много незабелязана красота, безценни скрити съкровища. Добре е обаче не само да ги отбележите за себе си, а и да отдадете на жена си съответното признание и благодарност! За някои съпрузи предложението за женитба си остава най-големият и понякога единствен комплимент, който някога са направили на жените си. Един искрен комплимент обаче е истински балсам за потребността от уважение, която всяка жена има.

Представете си, че сте архитект. По ваш проект, изготвен с много усилия и фантазия, е била построена красива, практична и евтина къща. Собственикът се нанася там със семейството си и живее весело и щастливо в удобното жилище. Въпреки това обаче никога никой не споменава нито думичка за Вашата сполучлива работа. Как би ви повлияло това?

Същото е и когато домакинята всеки ден полага усилия да поднесе на масата вкусно ядене, а доволните „потребители“ не отронват и думичка на признание за готвачката. Скоро тя ще има такова желание да готви, каквото има и да ходи на зъболекар. И при другите домакински дейности положението не е по-добро — или може би Вашата жена е получила вече лавров венец за своето чувство за ред? („Кой пак ми е разтребил вестника от миналата събота?!“) Или е пожънала овации за чистенето? Похвала за прането? Благодарност за кърпенето? Възхищение за търпението, с което разговаря с малките? Страшно много жени живеят без ни най-малко признание за труда си!

Или как говорите с жена си? С положителна или отрицателна нагласа? Имайте предвид, че винаги, когато си замълчите, вместо да изкажете заслужения комплимент, вие автоматично водите „негативен разговор“! Както вече видяхме, Вие можете да правите искрени и честни комплименти дори и когато чувствата Ви не Ви подтикват към това!

Понякога човек трябва да надвие собствените си чувства, за да изрече някоя похвала, да покаже одобрение или да откликне на нуждите на жена си. Но колкото повече се упражняваме в тази насока, толкова по-лесно става. Или, както казахме: любовта може да се научи.

Ето още няколко практични съвета как мъжът може да изрази своето уважение към съпругата си.

Внимание

Като търговски директор на фирмата Емил успява да въведе нов метод на работа. За целта трябва да работи седем дни в седмицата. При това пропуска да поздрави жена си за единадесетата годишнина от сватбата им и облаците се съгъстват над домашното огнище.

„Как може да е толкова дребнава — си мисли той. — Аз се съсипвам от работа и благодарение на това тя може да си позволи всичко: кола, всякакви домакински уреди, модерни тоалети — за нищо не трябва да пести. И изведнъж такава чувствителност...“

Емил не разбира, че жена му с радост би се лишила от всичките удобства, ако вместо това получеше неговото любящо внимание. Дрехите и домакинските уреди не могат да заместят любовта! Докато Емил работи денонощно, за да получи признание в службата си, той погазва същата потребност за признание, която има и съпругата му.

Кога за последен път написахте любовно писмо на жена си? О, зная, ние много се притесняваме от такива романтични постъпки. Нашият идеал за силен мъж изисква твърдо, гордо и по-скоро студено държание, в което няма място за „лиготии“. Можете спокойно да изхвърлите такъв идеал зад борда и да си спомните, че истинската любов се изразява в това да разберете вътрешните потребности на Вашата съпруга и да ги задоволите! Няма значение дали *Вие* ще бъдете очарован от един букет цветя, важното е жена Ви да се зарадва на вниманието и да почувства, че Вие я цените и обичате.

Да обичаш, означава да изучиш истинските потребности на другия и да ги задоволиш!

Едно най-обикновено любовно писмо

Скъпа,

Чудно ми е, имам чувството, че си съвсем близо до мен. Зная, че сега си вкъщи, на неколкостотин километра разстояние оттук. Но ми се струва, че сякаш си някъде вътре в мен. Не като спомен или като законна съпруга, не: като съществена част от самия мен. Понякога се стряскам колко съм повърхностен. Свикнал съм, че се разбира от само себе си винаги да те виждам след работа, нощем да лежиш до мен. Смятам за естествена твоята грижа и любов към мене. Глупак! Чак когато се спра за момент и се замисля, разбирам колко трябва да съм благодарен — за това, че си принадлежим един на друг завинаги. Една неразделна връзка, спойка, симбиоза. И сега още повече се радвам, че тогава се реших за тебе. Това беше едно съзнателно решение, не просто „хлътване“. Това беше абсолютно решение да преживея с теб не само мирните и радостни часове, приятното време на влюбването, но и да ти подаря себе си и да се жертвам за тебе. Но защо ти показвам толкова малко от тези неща? Защо досега съм вярвал, че любовта е преди всичко чувство? Радвам се, че любовта е нещо много повече, нещо много по-дълбоко, направо нещо друго. И затова искам да ти го прошепна на ухото.

Напълно съзнателно и не за последен път ти казвам: Обичам те!

Твой ...

Ако Вашата жена обича нежностите, защо те така Ви се свидят? Ако желаете доброто на жена си, няма да сте толкова пестелив в дребничките прояви на внимание, които дават на жената самочувствие: например една сърдечна прегръдка, една нежна дума, една мила целувка... Правите това? Добре, но колко често?

Обсипвайте жена си отново и отново с нежности, целунете я, докато глади, или просто кажете нещо мило, когато се разминавате по коридора.

„... и отдавайте им (на жените си) почит...“ — казва апостол Петър в своето писмо. (1. Петрово 3:7)

Дали ли сме на жените си почетно място? Знаят ли те, че ние ги почитаме и че те са скъпоценност за нас? На всяка цена трябва да им го показваме, било то с думи, или с някое малко подаръче, или с букет цветя, или с любимото ядене в някое ресторантче, или с някой излет през почивните дни.

Точно тук мъжът трябва да разбере, че има задължението да внесе малко разнообразие в живота на жена си. Монотонното всекидневие действа убийствено. Смяната на обстановката, почивката, разнообразието винаги действат благотворно на един брак.

Показвайте на жена си своето признание, като я обсипвате с дребнички знаци на внимание и почит.

Време

Ние отделяме време за всичко, което смятаме за ценно. Времето не се „намира“, а трябва да се „отдели“. И обратно, за нещата, които не ни интересуват, не отделяме време. Едва ли някога ще ви се случи да ме срещнете на някоя изложба на модерна графика. Защо? Защото това изобщо не ме интересува и не отделям време за него. От друга страна, никога досега не съм видял влюбен младеж, който да остави неотворено някое любовно писмо с обяснението, че няма време да го чете. Ние *отделяме* време за нещата, които са важни за нас!

Запишете си в бележника най-напред времето, което искате да прекарате заедно със семейството си - като важна, неотменима среща! Най-често в тефтера пише: „Среща с колегата Петров“, „Рожден ден на Вили“, „Сауна“, „Преговори“, „Мач“ и прочее. Ако остане някое празно място, тогава може и да се намери време за семейството. Но не сте ли забелязали, че всъщност такова време никога не се намира? То трябва да се „вземе“ отнякъде, да се отдели, дори за сметка на някой служебен банкет или мач. Нима те са по-важни от семейството Ви? Покажете колко цените жена си, като отделите време.

Кирил осъзнава тази необходимост и запланува през следващата седмица да заведе жена си на ресторант. Чудесно! Но когато времето идва, той хваща жена си подръка и се втурва към заведението, сякаш Кинг Конг е по петите им. На всеки пет минути поглежда крадешком часовника си, защото не иска да пропусне телевизионното предаване от 21.15 ч. По време на вечерята премисля още веднъж неприятната разправа с шефа си, а когато сервират десерта, пита жена си дали не би могла да изкара месеца с по-малко пари. Следващата седмица жена му се отказва от „приятната вечер“ в ресторанта...

Помощ

Жената се нуждае от помощ при определени трудности. Който наистина е загрижен за тялото си, ще обръща внимание не само на желанията, но и на болките му. Например ако ни боли гърло, взимаме таблетки за смукане и си правим гаргара, т.е. помагаме на тялото си да се справи по-лесно с възпалението. Така и мъжът трябва да помага на жена си, за да може тя да се справи по-лесно с трудностите.

А какви могат да бъдат те?

Изтощение

Хиляди жени страдат от последиците от стрес и претоварване. Именно понеже домакинските задължения не се считат за работа въобще, много често жените изпадат в състояние на пълно изтощение.

Добре си спомням вечерта, когато бях на гости на едно семейство с три деца. Майката не успя да сложи и един залък в устата си. Тук трябваше още какао за млякото, там една лъжица падна от масата (разбира се, пълна с каша), най-малкото

писна, защото нещо не му хареса, голямото непременно искаше да разкаже на баща си някаква вълнуваща случка, докато той старателно ми описваше в пълни подробности своите професионални качества като фотограф. Единственото нещо обаче, което ме интересуваше в този момент, беше как тази жена издържа на всичко това? Същия въпрос си задават и много жени (вместо мъжете си).

Но ако някой обича жена си (или иска да я обича!), той ще забележи състоянието и няма да го отмени безразлично. Дори и само това вече има значение за жената!

Тогава те двамата ще си зададат някои въпроси, като например: _Кои задължения биха могли да се отнемат (от съпруга или от някой друг член на семейството), „В кои задължения тя се престарава?“, „Не би ли могла да си определи едно време на деня за почивка?“ и прочее.

Като съпруг Вие трябва да обръщате внимание и на здравословното състояние на жена си. Когато жената е болна, тя трябва да има спокойствието да лежи, а не да скача като човече на пружина, което при най-лекото докосване автоматично се изправя.

Може би във Вашия брак се наблюдава следното развитие:

Първата година: „Ах, сърчицето ми, ти кашляш?! Веднага ще извикам лекар да те прегледа и да ти предпише нещо. Ще ти купя и нещо сладичко, та да можеш да преглъщаш тия горчиви лекарства, злато мое!“

Третата година: „Да нямаш грип, мила? Ако не се справиш, ще трябва да отидеш на лекар. Дори ти препоръчвам, като измиеш чиниите, да вземеш един аспириин и да се изпотиш.“

Петата година: „Вместо да ми седиш и да се дереш като магаре, вземи, че направи нещо! Нали ти казах да се облечеш по-дебело! И стига си кихала в стаята, да не искаш и мене да ме заразиш!“

Не е необходимо да глезите жена си, а да се грижите за нея и винаги, когато е възможно — да помагате. Но не е особено голяма помощ, ако кажете например: „Мила, днес няма нужда да миеш чиниите, остави ги за утре!“

Душевни проблеми

Трудностите на жената могат да бъдат и от душевен характер и много мъже съзнателно ги отбягват. По принцип „силният мъж“ има винаги готов отговор за всички проблеми — та той лесно може да се справи с всякакви трудности. И когато усети, че не му стигат способностите да се справи с душевната мъка на жена си, проблемът съзнателно се пренебрегва!

Но истинска любов означава да си готов да се занимаеш с трудностите на другия. Проблемите на моята жена са и мои проблеми. Нейните грижи са и мои грижи и затова аз трябва да отделя време да се занимавам конкретно с нейния душевен проблем (дори и когато нямам желание за това). Общото търсене на отговор, което само по себе си вече е голяма подкрепа за жената, дава възможност да се намери решение на проблема и аз като съпруг да участвам в радостта от това.

„Но аз не я разбирам.“ — често срещано извинение. Или пък: „Той така или иначе не ме разбира.“ Точно затова е нужно двамата да си отделят време да разговарят, да се изяснят помежду си, да се разкрият и да споделят мислите и чувствата си, за да има разбиране.

Ученикът, който не разбира простото тройно правило, трябва да отдели време да поразсъждава, за да може да схване зависимостите. Не би било добре просто да зареже това правило и да се занимае със следващия урок. Така той с времето ще започне да разбира все по-малко и по-малко от математика. Съпругът, който не е готов да се

интересува и занимава с душевните проблеми на жена си, ще престане въобще да я разбира.

От няколко дни Огнян забелязва, че жена му е нещо подтисната. На въпроса: „Има ли ти нещо?“, тя отговаря уклончиво. Отначало той се успокоява с това, че бременните жени често са „особени“. Но една вечер той отделя време, прегръща я мило и казва: „Бистра, виждам, че нещо те потиска. Кажи ми какво е. Искам да ти помогна, за да си отново радостна, както преди.“ И когато Бистра почувства неговото разположение и готовност да я разбере, му признава — малко смутено, като търси точните думи: „Огняне, аз съм бременна вече в седмия месец и се страхувам, че вече не ти харесвам. Струва ми се, че изглеждам ужасно и това сигурно ти създава проблеми.“ Най-после го казва. Огнян може да каже на жена си, че той се радва заедно с нея на бебето и че съвсем не намира „големия корем“ за „ужасен“. Това не му е никакъв проблем...

Думите на Огнян са като балсам за душата на Бистра. Той може да я успокои и подкрепи.

„Не мога повече да слушам оплаквания от децата всяка вечер. Не може пък да е чак толкова страшно с тия хлапаци.“ — каза веднъж един банков чиновник, когато говореше за вечерните разправии с жена си. Той трябваше обаче да разбере, че точно помощта, която дължи на жена си по отношение на възпитанието на децата, е съществена причина за тези оплаквания. Чак когато той беше готов съзнателно да се поинтересува от случките през деня и заедно с жена си поговориха по проблемите на възпитанието на децата си, „оплакванията“ престанаха.

Влечение

Еротична любов

Жената иска да бъде желана като жена; иска да бъде обичана, и то безрезервно. Докато тя знае и усеща, че е Вашата любима, тя ще бъде окрилена да даде всичко за Вас.

Покажете на жена си, че тя не Ви е прислужница, нито бавачка на децата Ви, нито счетоводителка, нито съквартирантка, а Ваша любима! Развивайте еротичната любов с ласки и възхищение още преди сексуалното сношение. Жена Ви се радва да бъде желана от Вас като цялостна личност!

В много семейства жената работи цял ден, шета вкъщи озлобена и разочарована, или безразлична и отчаяна, а в тихите нощи мъжът би могъл да чуе сподавеното хлипане (ако е буден или изобщо е до нея). Светът на тази жена лежи в развалини, защото тя е престанала да бъде любима на мъжа си, защото тя вече е само работна сила и средство за неговото задоволяване. Тя е като цигулка със скъсани струни, от която вече не може да се изтръгне хармоничен, свеж звук. Еротичната любов е отнета. Всеки мъж би трябвало да се замисли за трагичните последствия от един такъв пропуск.

Сексуална любов

Когато днес се говори за отличен съпруг, често се имат предвид неговите сексуални способности. Това обаче е толкова неправилно, колкото ако бихме съдили за способностите на някой лекар по броя на таблетките, които предписва. Таблетките могат да са прекалено много или прекалено малко, може да не помагат, а дори и да са вредни. Необходими са подходящите лекарства, които да са приложени по подходящ начин за конкретното заболяване.

Така е и със секса в брака. Той трябва да е обграден с атмосфера на любов, вярност и отговорност. Ако един мъж не задоволява душевните потребности на жена си, и неговата сексуална любов е без всякаква стойност. Това може да се сравни с майка, която нито се грижи истински за детето си, нито говори с него, но всеки ден на обяд му поднася любимата храна. Това не е любов. От друга страна и сексуалността е необходима за любовта в брака. При това е учудващо, че според Библията (1 Коринтяни 7:3-4) на първо място е важно не моето собствено удоволствие, а удоволствието на моя брачен партньор! Следователно сексуалността в брака означава да отдадеш себе си, да искаш да зарадваш, да ощастливиш партньора си! В това отдаване човек бива и сам задоволен.

Следователно за пълноценната физическа връзка особено значение има атмосферата. Ясно ли Ви е вече, че Вие, като съпруг, носите отговорността за тази атмосфера? Тя обаче се простира далеч извън рамките на спалнята! Жената, която иска да се чувства обградена от тази атмосфера на любов и грижа, не би могла да има пълноценно удоволствие, ако мъжът се е мусил по време на вечеря или я е оставил да шета сама, докато той е прекарал цялата вечер пред телевизора. Ако жена Ви остава незадоволена, помислете си дали успявате да създадете нужната атмосфера, в която се изгражда една задоволяваща сексуална среща. Точно при сексуалните взаимоотношения е важно да има достатъчно време, за да не създадете у жена си чувството, че е принудена. Кажете на жена си красивото и привлекателното, което намирате в нея. Може би трябва да прочетете Песен на Песните в Библията, за да откриете потребностите на жена си и в тази област.

При това е важно да знаете, че само с физиология, с познания върху половите функции няма да успеете да изградите един задоволяващ брачен полов живот!

(Сравнете и с главата „Интимната любов“.)

Благодарност

Благодарността е нещо повече от комплимент за хубавото ядене. Този, който благодари, показва, че е в известна степен зависим и се нуждае от този, който му дава. Затова много мъже старателно избягват да изпаднат в положение на човек, който получава. „Това не е мъжествено“, си казват те. Идеалът им за преуспяващ мъж е някой, който сам дава, помага, разчита само на собствените си права, като например спокойствието и свободата си — човек, който никога не би помолил жена си за помощ.

„Така са длъжни и мъжете да любят жените си както своите тела. Който люби жена си, себе си люби. Защото никой никога не е намразил своята собствена плът, а я храни и се грижи за нея, както и Христос за църквата.“ (Ефесяни 5:28-29) Съпруг, който обича жена си, сам получава любов. *„Жената няма власт над своето тяло, а мъжът, но също така и мъжът няма власт над своето тяло, а жената.“ (1 Коринтяни 7:4)* Жената се отдава изцяло, грижи се за мъжа си и му подарява себе си — своята част в тяхното душевно единство. Мъжът трябва да приеме това с благодарност и не само да говори на шега за „по-добрата половинка“, а наистина да се възприема като половина, създадена за жената.

Нищо не може така да разруши това единство, както гордостта! Гордостта, която не позволява на човека да получава, да бъде даряван. „Благодаря ти, че допълваш несъвършенствата ми, благодаря ти, че ме обичаш и ми даваш толкова много...“ — това не се изплъзва лесно от горделиви устни.

„Предложението за женитба е най-големият и най-често и последният комплимент, който доста мъже правят на жените си.“

Водеща роля и задачи на мъжа

„Мъже, любете жените си, както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея.“ (Ефесяни 5:25)

Тук Павел се обръща специално към мъжете. И като мъже, ние трябва да признаем, че често се опитваме да действаме *обратно* на това слово, а именно да мислим първо за собствените си желания, като егоистично използваме жените си за тяхното задоволяване.

Мъжът може да злоупотреби с водещата си роля, като я използва за налагане на собствените си желания. Разбира се, има моменти, когато трябва да се вземе някакво решение, което може да предизвика съпротива или недоволство. Но въпросът тук е: „Употребявам ли авторитета си за доброто на моя партньор?“

Задачата да ръководя включва и задължението да правя това със съответната отговорност и мъдрост, да мога да се ориентирам дали съм на прав път. Пилотът на един „Боинг“, който поема отговорността за стотици пътници, се нуждае от бордови инструменти, от радио и от помощници, за да може да се ориентира.

Един съпруг също се нуждае от „бордови инструменти“, тоест мащаби (Библията) и други помощници, до които да може да се допитва. И точно тук до него стои неговият „втори пилот“ — съпругата му.

Правото да определя посоката и да взема решения го принуждава както да излита и да каца на определеното време, така и да прави корекции в курса. Погрешните решения, които се дължат на лошо ориентиране (което може да се дължи например на един пропуснат разговор със съпругата), не бива да се омаловажават!

Да бъдеш служител

Така както Господ Исус използваше авторитета си за доброто на Своята църква и при това стана служител (виж измиването на краката в Йоан 13), така и мъжът трябва да упражнява своята ръководна роля за доброто на семейството си, като разбира, че същевременно трябва да му служи.

Да се идентифицираш

Исус Христос се идентифицира със Своята църква! А аз като съпруг? Отъждествявам ли се напълно с моята жена, с нейните борби, болки, страхове, успехи и страдания, с нейните щастливи и тъжни преживявания, с нейните постижения и неуспехи?

Съжителство

„... и вие, мъже, живеете благоразумно, като с по-слаб съсед, с женския пол...“ (1. Петрово 3:7)

Тук апостол Петър иска да разкрие на своите събратя принципа, че мъжете трябва да *живеят* с жените си. Ясно е, че това не означава да бъдат съквартиранти с обща кухня, спалня, всекидневна и прочее Живеене означава: съ-(заедно) жителство, споделяне, допълване, една дълбока вътрешна връзка.

Колко често бракът се превръща в една обществена единица, където съществува „разделение на труда“: Той се грижи за печеленето на парите, тя — за покупките, той се занимава с ремонтите вкъщи, тя — с възпитанието на децата... Това не е пълноценен

брак! Според Словото мъжът има задължението да споделя преживяванията и грижите на жена си и да се занимава и с въпросите, възникващи в нейната област.

Колко удобно си посылат някои мъже, които предоставят на жена си всички задължения, свързани с възпитанието на децата и домакинството! Много по-приятно е да се занимаваш със съвещания във фирмата, мероприятия в църквата, „извънсемейни“ срещи и прочее, които ти придават тежест и самочувствие, отколкото да се натоварваш заедно с жена си с досадните проблеми на домакинството и децата. Това са трудности, които често изглеждат незначителни, но костват много усилия и нерви.

Павел изрично казва, че християнинът, който служи за пример на останалите, трябва да *„управлява добре своя дом.“* (1 Тимотей 3:4)

Драги съпрузи, борете се срещу своето безразличие и пасивност по отношение на домакинските и семейните въпроси!

„Смъртната“ опасност на мъжките роли

„Мъже, любете жените си, както и Христос възлюби църквата...“ (Ефесяни 5:25)

Като мъже ние имаме един общ проблем — не сме в състояние да изпълним изискванията, които стоят пред един любящ съпруг. Да, ние сме напълно неспособни! Признаването на този факт изисква доста честност. Много брачни „колеги“ още не са забелязали това (или не са искали да го забележат). Ето защо трябва да си поговорим открито по този въпрос.

Когато синът на едни мои приятели слиза вечер в тъмното мазе, за да си вземе шише лимонада, той компенсира своята несигурност и страх или като пее с цяло гърло (така, че човек може да си помисли, че иска да повреди слуха на мишките), или като си подсвирква някаква весела песничка.

По същия начин реагират и мъжете на своята неспособност да обичат. Те или я омаловажават, или се правят, че не я забелязват. Те удрят с юмрук по масата, за да покажат „кой е господарят в къщата“!

Някои се опитват да прикрият „хумористично“ тази своя неспособност, например: „Жена ми е вече на четиридесет, най-добре ще е да я сменя — за две по на двадесет.“ Но колкото различни да са реакциите — мъжете търсят роли, актьорски превъплъщения, зад които да се скрият.

Генералът

Генералът се опитва да компенсира своята неспособност чрез строга дисциплина. Не се обсъжда, а се изпълнява! Всички трябва да играят по неговата свирка. Той счита жена си за своя собственост. С времето интересите му са се изместили. Вече не се казва: „Къде са очите ти?“ или: „Къде са устните ти?“, а: „Къде са пантофите ми?“

Да помогне веднъж в кухнята или да смени пелените на бебето е под неговото достойнство. Той информира какво ще се прави в почивните дни, каква ще е следващата голяма покупка, какви картини ще се окачат в хола. В семейния живот познава само своите права: право на ядене, право на спокойствие, правото в спалнята.

Жената трябва да действа като прислужничка, а той се кичи с „ордените“ на своите (най-често отдавнашни) успехи. Ако генералът е религиозен, той прикрива своята неспособност като съпруг зад извадения от контекста библейски стих: „Жени, подчинявайте се на своите мъже.“ Той или не знае, или небрежно подминава останалите многобройни стихове, които говорят за отговорността на мъжа към жената.

Петър, един такъв „генерал“, не допуска никаква критика. Правилникът за вътрешния ред в неговия дом съдържа две правила: §1: Бащата винаги има право; §2: Ако някой път бащата все пак не е прав, тогава автоматично влиза в сила §1.

Когато жена му се опитва да му намекне, че тези отношения много я потискат, той я смразява с поглед и здраво стиснати устни. По същия начин се държи и към децата. С най-големия син има почти непреодолими конфликти, защото мнението на Петър важи като евангелие. Неговите политически, религиозни и каквито и да било други възгледи се обявяват с висок, строг и нетърпящ противоречие тон.

Но за хората, които го ласкаят, които потвърждават неговото мнение, той е съвсем достъпен. Неговата преценка се определя по правилото: Който споделя възгледите ми, е прав, всички останали грешат.

Децата му никога не са го чували да направи на жена си сърдечен комплимент; генералът знае само да заповядва. Разбира се, той снабдява семейството си щедро с всичко необходимо — това подобава на неговия ранг. Но едно мило „благодаря“ (за разлика от официално служебното) е толкова рядко, колкото кон на магистрала.

Петър и жена му живеят просто един до друг — бракът им е болен, смъртно болен.

„Генералът“ трябва да се замисли сериозно, защото колкото повече се вживява в ролята си, толкова повече тя става негова втора природа.

Представата за мъжественост, проповядвана от хуманизма, вече съдържа в зародиш това изкушение на „генерала“.

Ф. Шефър пише за прочутата статуя на Микеланджело „Давид“:

„Много малко произведения на изкуството могат да се мерят със статуята „Давид“. Микеланджело е взел един мраморен блок, който е бил толкова напукан, че никой не е предполагал, че може да бъде използван за нещо, и от него направил тази величествена статуя. Но този Давид не е юдейският Давид от Библията. „Давид“ на Микеланджело е просто титла. Микеланджело е бил запознат с юдеизма, но неговият Давид не е обрязан. Гледайки статуята, ние не трябва да си представяме библейския Давид, а идеала на хуманизма: „Човекът е великолепен!“

„Давид“ на Микеланджело е образ на хуманистичния човек от утре. В него виждаме как човекът уверено очаква своята сила в бъдещето. Дори и несъразмерно големите му ръце изразяват неговата мощ. Тази статуя е портрет на идеализма и романтизма. Такъв човек не е имало и няма да има. Ако някое момиче би се влюбило в тази статуя и би очаквало да срещне такъв мъж, то никога не би се омъжило. Тук хуманизмът е изправен в цялата си гордост, превъплътен от Микеланджело в „Давид“. (сп. „Фактум“ 5/80)

Този образ и днес определя характера на мъжа, който не се спира в своя устрем, който в своя завоевателен поход през света минава през трупове.

Който подхранва единствено своята „мъжественост“, става гнусен и се превръща в тиранин. Разбира се, който въобще не осъзнава своята мъжественост, става мухльо и попада „под чехъл“. Решението на този проблем е мъжествеността на изкупения човек, мъжественост, подчинена на Христос, за което ще говорим по-нататък.

Пашата

Пашата прилича на генерала по това, че смята жена си за прислужница, но характерът му е белязан от липса на дисциплина и себевладение. Тази роля допада особено много на мъже, които са попаднали дълбоко в ноктите на егоизма. Всички мисли и желаня произлизат от любимото „аз“ и са насочени пак към него. Такъв човек познава само собствените си потребности, очаквания, изисквания и претенции.

Егоизмът на пашата се изразява в поведение, което е вече почти неприлично — такъв съпруг подобно на пират гони с вилицата най-добрите парчета в тавата, преди жена му или децата да са посегнали да си вземат, той никога няма да напълни първо чашите на жена си и децата си и ще бутне настрана празната чиния, за да има повече място. Разтребването на масата „не е за мъже“.

Като излезе сутрин от къщи, след него остава захвърлената му на пода пижама, отворената туба с паста за зъби (ако пашата изобщо си мие зъбите), неприбраните прибори за бръснене. Вечер пашата се нуждае от своето спокойствие. Жената е длъжна да се грижи децата да пазят тишина, да ги занимава, но в никакъв случай да не споменава на пашата, че те биха се радвали, ако баща им си поиграе с тях или им разкаже нещо.

В сексуалните си отношения пашата е твърде мързелив, за да създава на жена си предразполагаща атмосфера — никаква музика, никакви свещи, никакви мили думи — дори самият той често е небръснат и немит. И тук той знае само да изисква и претендира. Важни са само *неговото* сексуално удовлетворение, *неговият* начин на полово общуване (доколкото тук въобще може да се говори за *общуване*). Той не е готов да носи отговорността за евентуална бременност, да се съобразява с вероятното време, в което жена му може да забременее, нито пък сам да използва предпазни средства (например презерватив). Жената да се оправя както знае! И дори всяка година да се ражда по едно дете — е, такава била Божията воля! В ранната църква на такъв съпруг сигурно би било наложено наказание!

Младият селянин Маркс Омлис се е върнал вечерта от работа на полето. И вкъщи се разиграва следната сцена, както разказва Федерер в своя „Пилат“:

„Маркс се върна доволен, но уморен до смърт, влезе в стаята и се просна на дивана. Агнес (неговата жена) беше очаквала този момент. Зъбите тракаха от треска и студ (а беше бременна), но тя се насили и изми мокрите и студени крака на мъжа си с гореща вода. О, колко добре ставаше от допира с топлата вода! Тя разтри дългите му, жилести и здрави мъжки крака, избърса ги, обви ги с две ръце и ги зарови в скута си. Междувременно Маркс пускаше един след друг любимите си лафове, които завършваха напълно излишно и безсмислено със самоувереното наставление: „Не бой се, жено!“... През това време болната жена топлеше краката и разтриваше ходилата на юнака като негова робиня.“

Малко след това тя припада, но скоро се свестява и започва да се извинява и да успокоява мъжа си...

„Една ужасно неудобна сцена за всеки приличен мъж! Човек го е срам за този селянин, този... Но няма във всеки мъж не се крие частица от Маркс Омлис? Високомерието на „венеца на творението“, нещо малко от един паша—ефенди, който господарува, иска да му прислужват, да му мият краката? И смята това за съвсем естествено и правилно — защото е мъж, защото е Мъжът!?”

Но има една друга сцена с миене на крака. Тя се е разиграла много отдавна, в горната стая, по време на Тайната вечеря. Мъж, Господ, Цар, Бог — и Той мие краката на простите рибари! (Йоан 13).

От този момент понятието за мъжко достойнство, за господарско право, за служене и заповядване придобива друг смисъл: Да си мъж, да си господар вкъщи, означава да си последният, най-долният, означава да служиш, да си на разположение на другите, за другите да работиш и за тях да живееш.

Същото е и в брака. И дори тук най-много! Мъжът господарува, владее над жената, като той „мие краката“; вместо да му слугуват — слугува; вместо да се прави на господар — той е слугата, слуга във всичко, доброволно, без никакво насилие. И той може това, защото е силният, големият, защото е господар. Затова и слугуването за него е чест и украшение, сила и достойнство. По това той се различава от роба и мухльото.

Той не държи панически, жена му да уважи подобаващо това негово достойнство — той да е винаги на първо място, от всичко да получи най-доброто и най-много, за него да е отделено най-почетното място и най-хубавата чаша, за него да е запазено нещо по-специално, от което няма за другите. Той не се бои от никаква домашна работа, дори и да не е „мъжка“, и скромно остава на заден план. Има само една амбиция и една цел — да направи повече от другите, да се задоволи с по-малко от другите, да не очаква да се съобразяват с него, а той да се съобразява с всички. Та той е *мъж*! Мъж — за него това означава самодисциплина, сила, отговорност. И голяма любов. Любов, която се раздава в жертва за своите.

Благословена е жената, която може да обича този мъж. Да обича? Та това не означава нищо друго освен да се стремиш с всички сили да бъдеш по-големият, по-добрият, даващият и затова желаният. И не само да бъдеш, но и да останеш такъв. По този начин между мъжа и жената в семейството възниква нова борба. Борба, която не наранява, не огорчава и не обижда, която не разделя, а свързва, и то така, че човек иска да бъде по-добрата част от другия и се стреми да осъществи в себе си това, което другият още не е успял напълно.

„Тук се появяват върховете на един пълноценен брак, върхове, които могат да се покорят само с безумна смелост и истинска мъжка сила. И най-чудното е, че ако единият има тези качества, и другият вече няма мира — той също трябва да успее, той също трябва да стигне догоре — до самия връх.“ (Х. Вирц)

Тайният агент

Тайният агент е мълчалив и недостъпен. С други хора той може да води много задълбочени разговори, но не и с жена си. Та тя би могла да открие тайната на неговата неспособност! И така, дори и на най-леки намеци от нейна страна той реагира с гняв и дълбоко мълчание. Той иска да създава впечатлението, че в него се крие нещо необикновено и велико, но то си остава, разбира се, тайна. Той никога не бива да покаже, че има нужда от помощ — слабото му самочувствие не би могло да понесе това. Затова избягва и да взема решения. Отказва да ръководи семейството, за да не поеме риска на някое погрешно решение. „Какво да правя с малкия, когато не ме слуша?“ — пита жена му. Тя рядко получава от тайния агент ясен и точен отговор, тъй като, ако не каже нищо, той няма да каже и нищо погрешно!

Ние всички познаваме този тип мъж — тайния агент. Той се подсмивва иронично, когато разговорът засегне някоя по-лична тема, отговаря саркастично, когато жена му иска да говори за своите чувства и за техните отношения. Той, тайният агент, не позволява да надничат в душата му! Не издава своите тайни! Може и да изслуша търпеливо грижите на жена си, но в повечето случаи или мълчи, или дава някакъв отвлечен, теоретичен отговор.

Собствените си грижи също държи в дълбока тайна (чувства се като емоционален мъченик, призван да издържа всичко сам и мълчаливо). Също толкова секретни са и мечтите му за големи успехи, и плановите му за бъдещи предприятия. Никой човек (а най-малко от всички собствената му жена) не бива да узнае какво мисли и чувства той. Ореолът на тайнственото, загадъчното трябва да се запази на всяка цена!

Приятелят

Приятелят бяга от реалността на своята неспособност в брака в уюта на приятелския си кръг, при своите другари. Неговата слаба натура не издържа на противопоставянето с женския пол, на напрежението в отношенията между мъж и жена. Той се плаши от „усилието“ да опознае истински жена си и се спасява с бягство в света на телевизията, зад своя вестник, в професията си или напр. в някой хор, алпийски клуб, на тенискорта или на масата в кръчмата. Тук се чувства приет и разбран. Тук го потупват приятелски по рамото. Тук е пълноценен и не е застрашен от непознатото, женското. Единството прави силата! Пред чашата с бира, на все същата маса в кръчмата, той се чувства отново силен, „мъжествен“. Собствената му слабост триумфира над „дъртата у дома“. Грубият тон и „мъжките вицове“ му създават усещането на можещ, на победител, на „изпитан стар приятел“.

Неотдавна жена ми и аз се разхождахме една вечер в едно красиво градче в планината. Беше най-обикновен делничен ден. Накрая се отбихме в едно ресторантче, за да изпием по нещо. На съседната маса седеше една група „приятели“. Беше много интересно да ги наблюдаваме. Те се потупваха по врата, приятелски се прегръщаха през рамо, смееха се, удряха по масата или се побутваха дружески в ребрата. Явно беше, че се чувстват „сред свои си“. Разбира се, бяха на „ти“ с келнерката. Именно по спокойното, почти триумфиращо отношение на групата към тази жена, която ги обслужваше, разбиращо и одобрително се усмихваше на всяка шега и тихо се подчиняваше, можеше да се види погрешното мнение на „приятелите“ за самите себе си, техният копнеж за признание, възхищение и мъжественост. „Ванката“, след като няколко пъти обясни колко му е мъчно, че трябва да напусне тази уютна компания, стана — леко олюлявайки се, естествено — и тръгна да направи малко компания и на „своята домашна готвачка“. Изпрати го веселото одобрение на неговите другари.

Колко ли прегорял и празен трябва да е един такъв вечерен мъжки живот, а и колко много са мъжете, които живеят така!

Ковчежникът

Ковчежникът осъзнава своята отговорност към семейството, но не я носи весело и с радостното съзнание, че е необходим, че работата му е важна, че има тази специална привилегия, а мъкне своята отговорност, стенийки и мърморейки, превит под тежестта като товарно животно. Грижите и работата му висят като воденичен камък на шията. Всичко радостно, вълнуващо и весело в живота бива затрупано от праха и пепелта на всекидневните му усилия. Постоянно се правят планове, прогнозира се различни възможности, пресмята се, пести се и се измъдрят невъзможни неща.

Работата не му е достатъчна и той се занимава с безброй странични неща, а когато нищо не прави, ковчежникът обмисля нови дейности. Той се скъпи и лишава себе си и семейството си от всичко, което според него не е „абсолютно необходимо“. А разбира се, всичко, което струва нещо, и което не е свързано с прякото препитание на семейството, не е „абсолютно необходимо“. Колкото и да е трагично, ковчежникът понякога дори се позовава на библейския стих, който учи „да се задоволяваме с това,

което имаме“, но същевременно не обръща внимание на предупрежденията за алчност и сребролюбие, които се посочват като корен на всяко зло. Неговият стремеж към трупане на пари винаги служи на някаква „добра цел“. Но, както е известно, целта не оправдава средствата!

Така ковчезникът заприличва на нива, по краищата на която няма място и за най-малката маргаритка. Той се превръща в духовна и душевна пустиня, в която няма оазис. Тази атмосфера витае навсякъде около него. В негово присъствие човек не смее да диша свободно, става подтиснат и притеснен, всичко весело и радостно го кара да се чувства виновен. Труд, работа, пестене — това е всичко — та нали семейството трябва да бъде осигурено и за неизвестното бъдеще!

Ковчезникът се блъска и икономисва за семейството си и представя за мъченичество това, което всъщност не е нищо друго освен дребнавост, скъперничество, бягство в работата и малодушен страх от бъдещето.

Жена му с удоволствие би се отказала от толкова „осигурено бъдеще“, ако би могла вместо това да има малко повече общуване, топлина, смях и радост от настоящето.

Освобождение

За да може мъжът да стане способен съпруг, той трябва да бъде освободен от ролята, която играе. Ето някои мисли по този въпрос:

Съзнаване на неспособността

Мъжът по природа е неспособен за истинска брачна любов. Това се дължи на различни причини:

1. По природа той е завладян от егоизъм, който е винаги в противоречие с истинската любов. Който се ръководи от собствения си егоизъм, не може да обича истински.

2. Често мъжът се чувства душевно по-слаб от жена си, защото жената може да схваща много неща интуитивно (и колкото и да е странно — да взима правилни решения), което в повечето случаи мъжът не може.

3. Мъжът се плаши от отговорността: „Сам все някак си ще се оправя“ — каза един ерген — „но да поема отговорността за цяло семейство — това ми е много.“ Това наистина е огромна задача, която надхвърля личното благоденствие — като съпруг той трябва да разбира жена си, да осигури на семейството си препитание, дом, защита — и всичко това в един свят, който всеки момент заплашва да се разпадне!

4. Мъжът се страхува да не изгуби свободата си. В брака той трябва да е дисциплиниран, да се откаже от някои неща. Ограниченията го плашат. Някои мъже реагират много чувствително на молбите и желанията на жените си, тъй като ги приемат като заплаха за завладяване на личността си. Мъжът реагира враждебно, защото го е страх да не бъде обсебен, изцяло овладян от жена си. (Ето защо „генералът“ взема предохранителни мерки и пръв обсебва жена си, за да изпревари нейните евентуални желания и претенции към него.)

5. В сексуалната област мъжът може да има комплекс за малоценност по отношение на жена си. Той знае, че може да употребява половите си функции и без особено участие на чувствата — нещо, което обикновено е съвсем чуждо на жената. На него чувствата му струват много повече усилия, отколкото на жената. Именно когато се опитва да прилага „техники“ в половата любов, той осъзнава, че е незадоволителен и се разочарова, тъй като не може да отговори на душевните потребности на жена си.

Фалшивият идеал

Следващата стъпка е да „изхвърлим през борда“ идеала за „коровия мъж“, който днес ни се налага отвън. Понякога това клише е смесица от „стария приятел генерал“, който действа като „таен агент“. Той е сигурен, уверен в себе си, издигнат високо над житейските трудности, с остра мисъл, господар на чувствата си, достоен за възхищение, обожаван, без никакви слабости (е, с изключение на жените, цигарите и алкохола, което също е признак на сила), с чувство за хумор, елегантен, високо интелигентен и напълно независим. Имайте предвид, че точно тези „тайни приятели“ дълбоко крият своята неспособност като съпрузи!

Един истински любящ мъж се разкрива, той няма нужда да крие недостатъците си от жена си, предава се на нейната любов, което наистина го прави уязвим, но именно така той може да стане любяща половина в брачното единство.

Глава на жената в подчинение на Христос

„Но искам да знаете, че глава на всеки мъж е Христос, а глава на жената е мъжът...“ (1 Коринтяни 11:3)

Както вече видяхме, ролята на глава в семейството няма нищо общо с диктатура или тираничен патриархат. Всеки мъж може да вземе управлението в свои ръце, като се подчини на Христос и се остави да бъде воден от Него.

Тогава мъжът не е оставен да разчита на собствените си (*не*)-способности, на собствените си сили, а може да се облегне на Божията сила, може да се уповава на всемогъществото на Исус Христос!

Когато осъзнае, че Исус Христос е умрял за него на кръста и че затова Бог напълно го приема и уважава като човек, той се освобождава от чувството за малоценност и от страха от провал. Такъв мъж може да си признае неуспеха — и въпреки това да знае, че е обичан! Той търси съвет от Христос за своите решения, за правилния път — вече не е принуден сам да се „оправя“. Това освобождава, това дава вътрешно спокойствие и сигурност.

Такъв мъж знае своите ограничения и ги приема! Той може да погледне истината в очите, няма нужда нито да бяга от собствените си чувства, нито да се страхува от чувствата на жена си.

Както Христос е приел самия него, така и той приема жена си — *брuto*, с всичките особености на мисленето, с всичките слабости и недостатъци. Самият той също така *брuto* се предава на нейната любов.

Мъж, който има такава нагласа, може да говори открито с жена си, защото така говори и с Бога. И точно защото знае, че е приет, признат и защитен от Бога, той може да предложи и на жена си закрила и топлина, вместо да се опитва да запази собственото си „аз“. Той е предал себе си на Исус Христос и затова няма нужда нито да се крие, нито да се защитава.

Такъв мъж няма да стане и „ковчезник“. Дори когато на небето се съберат тъмни облаци на стопанска криза, болести или неуспехи, които човек не може да предотврати, християнинът предава тези „облаци“ в ръцете на Бога и със спокойна надежда се обляга на Този, Който е сътворил небето и земята. Такъв човек няма да позволи на духа на тревогите да помрачи радостта му в Господа, защото знае, че той е дете на Бога и може да повери своята отговорност в ръката на своя Баща. Така расте и готовността му да изпълнява задачите, с които Бог го натоварва. По това съчетание между спокойна детска радост и дейна готовност да носи поверената му от Бога отговорност си личи вътрешният мир на един мъж християнин.

Потребности на мъжа

Признание

Мъжът често е принуден да се бори упорито за признание и себеутвърждаване в професията си. И когато се връща вкъщи и постоянно чува от жена си: „Ах, моля ти се, не си зарязвай обувките там!“, „Мляскаш, като ядеш“, „Трябва повече да мислиш за здравето си — яж повече салата, не само салам“, „Помниш ли, че приближава годишнината от сватбата ни?!“, „Трябва да се научиш да се връщаш по-навреме вкъщи!“ и т.н., и т.н., той неволно се стяга вътрешно (най-често след като е станал и скандал), свива се в черупката си и няма желание дори и да надникне навън от нея, защото:

— не се чувства приет, а следователно и обичан;

— чувства се като в поправителен дом и това определя съответно и чувствата му към неговата съпруга;

— самочувствието му се разклаща и има опасност той да пожелае да забегне в някоя роля или дори да избяга от брака.

Жената има задачата да помогне на мъжа си, като на първо място му засвидетелства, че го приема такъв, какъвто е! Само такава отношение към него ще го увери, че е обичан.

Една сутрин на Петър вече му писва: „Силвия, вече за трети път ми казваш да не забравя да си закопчея якето, защото навън е студено. Престани най-после! Първо, аз не съм дете и нямам нужда да ме съветваш, и второ, чух те още първия път!“ Силвия се врътва обидено. Та тя е имала най-добри намерения...

При всички добри намерения: ако Вие, мила съпруго, имате обичай да раздавате съвети, или да мърморите, или да критикувате, можете да бъдете сигурна, че правите лоша услуга на мъжа си и с това невъзвратно задушавате чувствата му към Вас! Та как би могъл един мъж да храни романтични чувства към своя възпитател?

За някои жени женитбата е като купуване на стара къща — половината от удоволствието се състои в преустройството и новото мебелиране. Обаче търсенето на недостатъци е точно обратното на приемането. Решете веднъж завинаги да приемете мъжа си такъв, какъвто е, и престанете с критиките, дори ако цяла неделя се излежава по анцуг в хола, или ако набързо нагълта някоя ябълка точно преди вкусната вечеря. Ето така ще изразите любовта си: приемете мъжа си такъв, какъвто е (не с изражение на мъченическо търпение, а просто си мълчете), и му покажете, че го приемате. Вашата задача в брака не е да променяте мъжа си чрез превъзпитание! Вие трябва просто да го обичате и ще се удивите каква реакция ще предизвика това у него!

Такива опити за превъзпитание могат да се окажат особено тежки при жени, които добре познават Библията. Те разполагат с цяла палитра от „библейски изисквания“ към своя мъж. И тъй като Библията действително е огледало, което (освен всичко друго) ни показва нашата неспособност и слабост, много „добри християнки“ постоянно държат това огледало пред лицето на мъжа си — и това било любов?! Задачата на съпругата не е да държи огледала!

Нейната задача е да се реши за в бъдеще да приема мъжа си, а не да го променя. Точно когато е претърпял провал, той особено много се нуждае да бъде приет от жена си. В противен случай той никога няма да се довери напълно. И така, приемете мъжа си изцяло — с всичките му предимства и недостатъци!

Покажете признанието си и чрез възхищение. Погледнете го в очите и му кажете всичко, което толкова много цените у него. Така ще му помогнете с радост да носи своята отговорност в брака и семейството.

Тук е мястото и на библейското предупреждение в Ефесяни 5:33, където се казва, че жената трябва да се бои от мъжа си. Това означава, че ако пренебрегнете това страхопочитание към мъжа си, Вие рушите връзката си с него. Практическото следствие е, че Вие постоянно го правите на две стотинки.

Мария и Константин току-що се бяха оженили и веднага започна борбата за ръководната роля. И двамата си имаха своите представи, мнения и желаниа. Започна се с това, че Константин поставяше ролката тоалетна хартия на една страна, а Мария — на другата.

По въпросите за дрехите, домакинството, вкуса и развлеченията мнението на Мария често беше по-добро поради вродената женска интуиция.

Тя естествено използва това като коз в играта (или по-скоро борбата). Константин, който, разбира се, все още не беше твърде стабилен в ролята си на глава на семейство, се почувства още по-несигурен от това. Докато той трябваше мъчително да стига до някои изводи по пътя на логиката, Мария светкавично схващаше нещата по интуиция. Така тя често пъти знаеше вече отдавна онова, до което Константин се домогваше логически. Това засилваше неговата несигурност и чувство за малоценност.

Вместо да прояви разбиране, търпение и скромна деликатност, Мария навсякъде шумно демонстрираше, че всичко знае по-добре, прекъсваше мъжа си, затваряше му устата и в крайна сметка му попречи да вземе управлението на семейството в свои ръце.

Около три години по-късно Мария вече страдаше от много сериозен проблем — Константин не поемаше никаква отговорност в семейството! Мария се оплакваше от неговото безразличие и че сама трябва да взема важни решения (особено за детето), че се чувства самотна и изоставена от мъжа си. Константин отдавна се беше отказал — нали тя още от самото начало знаеше и можеше всичко по-добре от него. Мария беше направила основната грешка да пренебрегне предупреждението в Ефесяни 5:33: „а жената да се бои от мъжа си“.

Дали обаче това означава, че жената винаги трябва да бъде мълчалива и пасивна? Никога да не казва мнението си? Разбира се, че не! Тя трябва да употребява дарбите си, за да бъде помощник на своя мъж, включително и дарбата на интуицията. В Притчи 31:26 се дава насоката: „Отваря устата си с мъдрост.“ Обсъждането и споренето не означават опърничавост. Всичко се свежда до това, как тя прави това. (А мъж, който определя всяка разлика в мненията като неподчинение на жена си, показва, че няма и представа от взаимност, взаимопомощ и общуване в брака.)

И така, жената говори, за да бъде добър „помощник“ на своята „глава“, а не за да му вгорчава живота и да му „чете евангелие“. Мъжът ще я възнагради богато за това.

Свобода

Мъжът и жената са се задължили да си бъдат верни един на друг — доброволно! Затова тази основна черта на любовта не бива да бъде потъпквана от погрешното желание да притежаваш брачния си партньор. Всеки един от двамата е собственост на Бога (ако, както предполагам за един християнски брак, и двамата са се доверили на Исус Христос). Исус Христос ви е купил със Своята кръв — Вас и Вашия брачен партньор.

За мъжа тази свобода (да не бъде разглеждан от жена си като нейно лично притежание) е изключително важна. Но тя е от също толкова голямо значение и за

жената. За мъжа често е трудно да намери правилното равновесие между любовта в семейството, Божиата любов, любовта към децата, а понякога и любовта към професията и църквата. Той се вижда поставен в един свят от най-разнообразни изисквания, всяко едно от които се нуждае от неговото специално внимание. Но ако той подреди приоритетите си според мащабите на Библията, жената няма защо да се страхува, че ще остане настрана. Тя ще може да се довери напълно на Божието водителство за своя съпруг.

Но как реагира човек, когато се почувства обхванат от пипалата на октопод? — Той с всичка сила се опитва да се освободи!

За съжаление има много такива „жени октоподи“, които се чудят защо отношенията с мъжете им стават все по-напрегнати и по-незадоволителни. Те издигат барикади около мъжете си, опитват се всячески да подтиснат тяхната дейтелност, стремят се да ограничат професионалните им контакти, постоянно поставят бариери на пътя им към външния свят. Колко глупаво и недалновидно! Един ден мъжът ще разкъса тези връзки, ще въстане отчаяно срещу барикадите и с това ще разруши повече, отколкото е било необходимо.

Ето защо оставете на мъжа си необходимата свобода, дайте му зелена улица за неговите мъжки задачи. С толкова по-голяма радост той ще се връща „у дома“ след проблемите и напрежението във външния свят, особено когато този дом е дружелюбен, светъл и приятелски, а не прилича на концентрационен лагер с ограда от бодлива тел.

Този уютен, сигурен дом винаги ще бъде по-привлекателен и от най-значителните му дейности и успехи. Много внимавайте да не ограничавате мъжа си с неразумни и тесногръди огради.

Задачи на жената

В източноевропейските страни, между които е и България, години наред беше насаждана представата за „равенството на мъжа и жената“. Няколко поколения бяха закърмени с образа на гордата трактористка, багеристка, кранистка и прочее. — Жената, най-после отхвърлила вековния гнет на мъжа и извоювала си правото на „жизнена реализация“. Така наречената еманципация се представяше като съществен елемент на обществения прогрес. При това обаче в положителната дума равенство тихомълком се влагаше смисъла „еднаквост“ — за да бъде „равна“ с мъжа, жената трябваше да може да върши дейностите, които върши и той. Така жените навлязоха във всички сфери на живота и постепенно и професиите, считани в миналото за изключително мъжки, до голяма степен се феминизираха. Този процес обаче беше едностранен — жените навлязоха в сферата на мъжете, но мъжете не започнаха да раждат деца, нито да ги гледат, нито да се занимават с домакинството. „Мъжката работа“ престана да бъде само мъжка, но „женската работа“ си остана женска.

Последиците от цялото това развитие са многобройни и разрушителни. Една съвременна жена често е подложена на по-голямо напрежение, отколкото е способна да издържи, и се съсипва. След като цял ден е била на работа, а вечер трябва да свърши всичко останало, остава единствено желанието да се тръшне на леглото и да заспи. Ясно е, че това не са най-благоприятните предпоставки за хармонични брачни отношения.

Децата, докато са малки, се отглеждат в детски градини или, в най-добрия случай, от някоя баба. Когато станат по-големи, вече се развиват напълно

самостоятелно, и то основно на две места — на улицата и пред телевизора. Резултатите от това също са видни. Ужасяващо е, но вече на всяка крачка се срещат деца, които на 12 —13 години все още не могат да четат свободно.

Мъжете от своя страна биват изтикани от подобаващото им се място. Библейската идея за ръководната роля на мъжа и подчинената роля на жената вече се счита за едва ли не неприлична. (Това, че ръководството и подчинението са различни функции в една обща работа, а не критерий за ценност на личността, въобще не се осъзнава.) Естественото следствие от това е, че мъжете все повече и повече отказват да поемат отговорност — от страх, че ще сбъркат и това няма да им бъде простено, от страх, че ще се изложат пред някой, на когото държат, от страх, че винаги ще се появи някоя „по-кадърна“ жена, която ще свърши всичко по-добре, но не на последно място и от мързел — защо да се трепе човек, когато някой друг ще свърши работата? Тази все по-нарастваща пасивност на мъжете отново принуждава жените да бъдат още по-активни (по груби преценки в момента в България около 80% от частните фирми се ръководят от жени) и засилва тяхното неуважение към мъжете („мухълъвци, на които така и така не може да се разчита за нищо!“). Така развитието върви по спирала, на която не се вижда края.

При всичко това не е учудващ и огромният брой на разводите. Финансовата независимост на жената и нейната активна роля в обществото все повече отнема на брака характера на нерушима единица, в която всеки изпълнява собствените си функции за общото добро и го превръща в съжителство на две независими личности, между които често има дори съперничество на тема образование, кариера, размер на заплатата и прочее

Макар тези явления да са особено драстични в източноевропейските страни, те съществуват в по-слаба форма и в западния свят.

Всичко това е в драстично противоречие с Божия план, с Неговия замисъл, който Той е вложил в брака и в самия човек при сътворението. Ето защо и печалните резултати на това развитие на съвременното общество не бива да ни учудват. Тъй като човекът е Божие творение, той не може да бъде щастлив извън Божия план, извън своето първоначално предназначение. Затова сега ще разгледаме задачите на жената, така, както Бог ни ги представя в Библията.

„Аз твърдя, че _еманципирана“ е не жената, която се уподобява на мъжа, а тази, която именно в своето различие напълно се утвърждава като жена.“
(Ингрид Тробиш)

Подчинение

„Но както църквата се подчинява на Христос, така и жените нека се подчиняват във всичко на мъжете си.“ (Ефесяни 5:24)

За много жени този стих действа като червено на бик. Спомням си една дама, която, зачервена и задъхана от яд, ми каза по този повод нещо като: „Пълна глупост!“

„А как функционира Вашият брак?“ — попитах я аз спокойно.

„Ами, аз не допускам никакво съмнение за това, че добре знам какво искам — и го правя, независимо дали това харесва на мъжа ми, или не!“

„А бракът Ви?“

„Той отдавна е рухнал!“

Бог ни мисли само доброто. Неговите напътствия и правила са най-добрите съвети за един хармоничен съвместен живот — разбира се, за онези, които се интересуват от тях. Един такъв принцип е и подчинението на жената в семейството.

Той обаче не бива да се разглежда отделно от другите принципи, които Бог е постановил за брака. Според тях хармоничен брак може да съществува тогава, когато мъжът живее под Христовия авторитет, когато жената го допълва (при което те стават способни да живеят и работят в екип — тогава не може да има две „глави“). Това подтиква мъжа още повече да се грижи и обича жена си така, както *„Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея“*.

И двамата, и мъжът и жената, са създадени по Божия образ (Битие 1:27). Отникъде не личи, че жената е с нещо по-низша от мъжа. Те и двамата получават от Бога една и съща чест, една и съща обща задача (*„обладайте земята, и владейте...“* — ст. 28).

Дадено е и още едно предназначение на жената — тя трябва да бъде „помощник“ или по-скоро „допълнение“ на мъжа (Битие 2:18). Тук вече някои наши съвременнички започват да се мръщят. Те вече не познават честта, достойнството, благословието на помагането. Материализмът, който иска всичко да се плаща, който иска да експлоатира и да владее, е изкривил нашите представи и е превърнал помагането в нещо обидно.

Да бъде помощник, допълнение, не означава унижение за жената — тук не се прокламира нейната малоценност, а нуждата на мъжа от помощ и допълване! Той се нуждае от допълване — какво прекрасно предназначение е това, да бъдеш поставен редом с някого! Каква чест е да си предназначен за някого, когото обичаш (когото си решил да обичаш).

Подчинението няма нищо общо с робството — жената, вързана с желязна верига за „пашата“, който може да я използва и насилва както си иска, тя никога не може да си каже мнението, трябва само сляпо да се подчинява. Един такъв възглед няма нищо общо с библейската идея за подчинението.

Подчинението е вътрешно отношение, една нагласа на личността, която естествено се изразява и в дела.

Много жени се опитват да се подчинят на тази библейска заповед. Те вършат това, което казва мъжът, подчиняват се сляпо — но в повечето случаи в душата им бушува прикрито негодувание. Да търпиш всичко, няма нищо общо с доброволното подчинение. Това не може да бъде истинска хармония. Подчинението означава да възложиш упованието си на Господа и въз основа на тази вяра да *поискаш* да бъдеш помощничка на мъжа си!

Често се чува следното възражение: „Но Вие не познавате мъжа ми! И да искам не мога да му се подчинявам, защото той не може да управлява семейството.“ Не се съмнявам, че много мъже нямат никаква представа от своето положение в брака. Но Вие, като жена, не трябва да разчитате основно на мъжа си и да очаквате от него да е „свършената глава“, а да разчитате на Христос, и именно на базата на това упование можете с вяра да направите експеримента да се подчините на мъжа си.

„Защото така някога и светите жени, които се надяваха на Бога, украсяваха себе си, като се покоряваха на мъжете си.“ (1 Петрово 3:5)

И така, уповавайте не на мъжа, а на Бога!

Само с тази вътрешна нагласа жената може истински да обича мъжа си, а това означава — да търси най-доброто за него, да открива неговите потребности и да ги задоволява. С това тя всъщност изпълнява същата задача, която има и мъжът по отношение на нея, и двамата могат да видят как човек се обогатява, когато дава от себе си. Но как изглежда това на практика?

Приспособяване

Подчинението означава за жената и приспособяване. Когато две различни личности живеят заедно, интересите им неминуемо влизат в противоречие. В събота вечер мъжът иска да отидат на плуване, а жената предпочита да си стои вкъщи. Тя желае да отидат на почивка, а той — да пестят за кола. На нея се ще вечерта да се поразходят из града и накрая да седнат някъде да хапнат сладолед, а той е уморен. Тя иска да отидат при майка на Великден, а той — да отидат за няколко дни на хижа. Тя предпочита да поговорят за някои проблеми, а той — да си чете вестника. Тя иска да отиде на разходка, той — да си довърши започната книга.

И ако тези конфликти започнат да „се разрешават“, като всеки тръгне самостоятелно по своя път, двамата неминуемо ще се отчуждят един от друг.

Библейското разрешение на такива проблеми е подчинението на жената под водителството на нейния мъж. Тя трябва да предостави на мъжа си взимането на решение, като преди това си е казала мнението или желанието. За нея любов означава доброволно да се приспособи, като има доверие на Бога, че Той ще води мъжа. Мъжът от своя страна ще отговори на такова мило отношение с благодарност и няма да пренебрегне желанието на жена си.

Много жени не забелязват, че със своята непреклонност довеждат мъжете си до пълна резигнация по отношение на тяхната ръководна роля. Мъжът просто оставя „каруцата да си върви“ и бяга от отговорност (или от водителството, което жената изисква от него, докато желанията не се разминават с неговите).

Дайте на мъжа си да разбере, че Вие сте готова да се приспособите към него, че приемате неговите решения и радостно ще кажете: „Да, ще го направим!“ Вашият мъж така ще оцени тази свобода на избора, която му давате, че ще започне да обмисля много внимателно своите решения и няма да постъпва глупаво. В такава атмосфера много неща могат и да се обсъдят трезво, вместо да се водят борби.

Благодарност

Жената също може да засегне и обезсърчи мъжа си с безразличието си. Не сте ли изложени на опасността да приемате много прояви на Вашия партньор като нещо обикновено? Кога за последен път сте благодарили на мъжа си за някоя добре свършена работа, за заплатата, която носи вкъщи, за грижата му, за неговите — дори несръчни — опити да Ви направи комплимент или да Ви достави радост с някой подарък?

Жена, която казва на мъжа си, когато той донесе нещо сладичко: „О, нали знаеш, че не ям сладки неща заради линията си!“, сама ще си е виновна, ако в бъдеще той престане да проявява такова внимание към нея.

Освен това подобна реакция е черна неблагодарност. Неблагодарна е и жената, която смята, че е в правото си да получи подарък, букет цветя или комплимент. Бъдете благодарна, а не изисквайте!

Една жена още в началото на брака на няколко пъти даде на мъжа си ясно да разбере, че не е лошо от време на време да се връща вкъщи с букет цветя. Обаче докато мъжът чувстваше това нейно спотаено изискване, той беше напълно неспособен да го направи — просто го беше страх от формална (дори лицемерна) благодарност. Възможно ли е човек да изисква нещо, което му се полага по право, и същевременно да е искрено благодарен?

Да подариш себе си

Покажете на своя съпруг любовта си, като му подарите себе си. Например, на кого дарявате красотата си? Кога се гримирате — само когато излизате? Кога си обличате хубавите дрехи — когато отивате на гости? Тогава мъжът Ви със сигурност ще има чувството, че *той* самият не е толкова важен за Вас. А и какво друго би могъл да си помисли, когато вижда, че се нагласявате, преди да отидете например на лекар, а него го посрещате с мръсната си кухненска престилка и несресана коса? Или когато Ви вижда с хубави дрехи само когато имате намерение да отидете на кафе при някоя приятелка, а на следващата вечер му правите компания, облечена в избелялата, износена рокля на сестра си, която все още може да се носи из къщи? Из къщи — да, но не и пред съпруга Ви!

Ако искате да обичате мъжа си, бъдете красива за *него*! Любовта иска да зарадва другия!

Помислете си в какъв свеж вид ще изненадате мъжа си тази вечер. Той много ще се зарадва и ще се прибира с по-голямо удоволствие вкъщи, когато знае, че ще го посрещне една жена, която се е постарала да е красива *заради него*.

Обикновено Вие, като съпруга, определяте атмосферата на цялата вечер — според това как ще посрещнете съпруга си. Дори един преуморен и мърморещ мъж няма да може да запази за дълго мрачното си настроение до една приятно облечена, ухаеща и мила жена. Опитайте, и имайте търпение, ако не постигнете зашеметяващ резултат още от първия път. Във всеки случай си заслужава!

„Една умна жена знае, че няма по-добра козметика от доброто настроение. Доброто настроение е богатство, което не е трудно да се спечели, ако човек не взима толкова на сериозно собствената си персона.“
(Е. Мюлер)

Красотата на жената

Ние не сме отговорни за лицето, което сме получили по рождение. Но лицето, което имаме сега и ще имаме в бъдеще, до голяма степен зависи от нас. При това решаваща е не толкова козметиката, а преди всичко изражението. Именно то прави жената красива. Нито малко дългичкия нос, нито кривите зъби, нито големичките уши не могат да нарушат красотата, която идва от изражението. А откъде идва изражението? То е огледало на душата. Едно весело, миролюбиво, уравновесено, благодарно вътрешно същество винаги си личи по изражението на лицето. И така, бъдете „красива“!

Бог е надарил и тялото Ви с много естествена красота. Помислете само — сам Той го е направил! Противникът на Бога, разбира се, винаги се опитва да изкриви и изврати всички дела на Създателя. И понеже много християни виждат това, те попадат в другата клопка, люшват се в другата крайност — да не обръщат никакво внимание на красотата на тялото, дори да я обявяват за „светска“. При това те забравят (също и по отношение на дрехите), че Бог е създал и формите, и цветовете, че Той украсява една пролетна поляна с хиляди весели цветове и се радва на хармоничното многообразие, на красотата.

Духът на исляма например, който задължава жените да носят фереджета и тъмни дрехи, е напълно противоположен на евангелието, което носи радост. Една жена, която се поддържа, която се облича с хубави, с вкус подбрани дрехи, прославя своя Създател.

В будизма, при десетте заповеди на Буда, срещаме същия дух: (8) Забраняват се украшения от цветя, парфюм, грим и накити; (9) Забранява се спане на удобно легло и т.н.

Лицето и дрехите трябва да изразяват вътрешното състояние на човека. Затова няма нищо лошо в използването на грим — разбира се, с вкус и приличие. Това може да допринесе вътрешната красота на душата да се изрази и външно.

Но ако някой се опитва с „белило и червило“ да прикрие подлост, похотливост или бездуховност, това е лъжа и измама. От тази лъжа може да се заблуди само човек, който поради нечистите си мотиви сам иска да бъде заблуден. Красивото изражение, подходящо подсилено с вкус и мярка, няма нищо общо с намазаното лице на жена, която се стреми да прикрие вътрешната си празнота. Това са толкова различни неща, че Соломон (който е разбирал доста от тези работи) е казал: *„Както е златна обица на носа на свиня, така е красива жена, която страни от разсъдък.“* (Притчи 11:22)

Мила съпруго, Вие можете и трябва да бъдете красива!

Дрехите също трябва да изразяват вътрешното същество. Какво е Вашето вътрешно същество — безцветно, сиво и подтиснато или радостно, щастливо и доволно? Вашето облекло трябва да има индивидуалност. Жена, която винаги следва модата, винаги ще е облечена грозно, тъй като човек не може да променя според сезона своето същество, което се отразява в начина на обличане. Също така не можете да променяте и прическата си или цвета на косата си на всеки няколко месеца, без с това да издадете своята нестабилност, вътрешна празнота, несигурност и недоволство. Може ли човек да променя на сезони походката или почерка си, които до известна степен също отразяват неговата личност?

Към най-последната дума на модата винаги се придържат жени, които не искат да покажат своята индивидуалност, защото такава въобще няма. Те обикновено нямат понятие от истинска красота.

Жена, която притежава вътрешна красота, никога не би се поддала на мода, която налага подчертано еротично облекло. Следващата крачка би било разголване. Носенето на прозрачни блузи без сутиен, свръх къси полички и т.н. показва, че тази личност иска да привлече вниманието чрез дръзко разкриване на тялото — тъй като няма нищо по-съществено за разкриване.

Това, че една християнка трябва да се пази от съзнателно възбуждане на похотливост, е пределно ясно. Но толкова повече тя трябва да се старее да бъде привлекателна и красива за мъжа си и къщи да го посреща като принцеса. Тогава и мъжът ще се радва като принц (в противен случай — като скитник).

Да бъде приятелка

Бъдете приятелка на мъжа си. Възможно ли е това въобще? Както казахме в началото, приятелството би трябвало да съществува още преди брака. И когато то се поддържа и развива и в брака, тогава разцъфтява един съществен аспект от Вашите взаимоотношения, който дава своите скъпоценни плодове.

Но какво означава приятелство? Темата е много обширна, но само с няколко думи би могла да се синтезира така: Влюбените стоят един срещу друг и се гледат дълбоко в очите. Приятелите стоят рамо до рамо и гледат към общата цел! Тя ги свързва и изгражда доверие помежду им.

Вие можете и трябва да бъдете любима на мъжа си, която го гледа дълбоко в очите, но не забравяйте да му бъдете и приятелка, която застава до него и гледа напред.

Колко жалко за мъжа, който може единствено със своите другари да нахвърля и отхвърля идеи, да разработва и коригира планове и да очаква с нетърпение

осъществяването им. Може би в началото на брака той е говорил за тези неща и със съпругата си, палил се е, пресмятал е, споделял е с нея мислите и страховете си, надълго и нашироко е разказвал за своите успехи. А сега седи пред яденето на масата с отсъстващ поглед или има среща с други хора. Когато жена му го попита какво го вълнува, той отговаря: „О, нищо съществено.“ Всъщност обаче той има предвид: „Нищо съществено *за тебе!*“ При това положение жената не е вече приятелка.

Как се стига до такова развитие? Най-често когато жената слуша плановете на мъжа си с лека (понякога иронична) усмивка, прави тук-там по някое глупаво възражение, подхвърля няколко разсеяни забележки, пита за нещо несъществено, като едва потиска прозявката си, така че мъжът скоро забелязва, че тя не се интересува истински от темата. Той усеща, че до него не стои някой, който се вълнува от същата цел и обмисля заедно с него плановете му.

Като доказателство за това жената го прекъсва и заговаря на друга тема — нещо за домакинството, съседите, модата или роднините, които е поканила на обяд следващата неделя.

И така, след известно време той престава да говори с нея за своите идеи и мечти, за своята работа и вълнения. Той също започва да се осведомява за някой роднина и пита дали да не поканят и него, разказва за котенцето на съседа и за децата, които отскоро живеят на същата улица и са ужасно невъзпитани.

Теми — колкото щещ, но наред разговора тя забелязва, че той крадешком си поглежда часовника или с половин око чете заглавията на вестника. Това я вбесява — тя се чувства пренебрегната! А той си облича палтото и отива при колегата си, при приятеля си — защото си няма приятелка.

Мила съпруго, стремете се да станете приятелка на мъжа си, да делите с него не само дома и леглото, но и неговия свят. За тази цел не е необходимо да разучите упътването на някоя нова машина, над която той работи, или да изкарате компютърен курс за напреднали. Някой и не очаква това от Вас. Една приятелка участва в живота на мъжа си по един интелигентен, благ, другарски начин. Той се нуждае от Вас повече, отколкото може би и сам съзнава. Вашата подкрепа, похвала, Вашата преценка са по-важни за него от компетентната преценка на специалистите. Но може и да се наложи да прочетете някоя книга за селското стопанство в третия свят, защото Бог е вложил този проблем в сърцето на мъжа Ви. Жени, които не искат да чуят нищо за търговия или изкуство, или професия, или политика, изгубват приятелството на своя съпруг, проиграват лекомислено привилегията да бъдат истински партньори на мъжете си.

Останете негова приятелка (доверен човек, който стои рамо до рамо) и когато мъжът Ви преживява някой провал, професионален неуспех, когато остане безработен или го сполети някое друго изпитание. Когато всички други го изоставят, ще си проличи доколко Вие сте му истински приятел: „*Приятел обича всякога, и е роден брат по време на нужда.*“ (Притчи 17:17)

Въпроси и отговори

Мъжът ми не е вярващ

“Мъжът ми (все още) не е повярвал в Исус Христос. Той гледа доста скептично на моята вяра. Често не зная как да се държа с него. Можете ли да ме посъветвате?” Е.Ф.

Най-добрият съвет намираме в 1 Петрово 3:1,2: *„Също така и вие, жени, покорявайте се на мъжете си, така че даже ако някои от тях не се покоряват на словото, да се спечелят без слово чрез поведението на жените си, като видят вашето поведение в страх и чистота.“*

Оттук ясно се вижда, че Вашето държание е решаващият метод за евангелизация. Апостол Петър уточнява — „поведение без словото“!

Следователно Вие, като съпруга, нямате задължението да държите евангелизационни проповеди на съпруга си. Също така и ако по време на проповедта на определени места лекичко го сръгвате в ребрата, или пък му подарявате вече само евангелизационни книги за Коледа или за рождения му ден, Вие не непременно ще му бъдете добър пътепоказател към Исус Христос.

Молете се на Бога за правилно поведение без словото“. Вашият съпруг трябва да забележи промяната във Вас! Богобоязливото Ви поведение не може да остане незабелязано.

Разбира се, това положително държание предполага съответното вътрешно състояние. Когато Петър говори за „кротък и тих дух“ (1 Петрово 3:4), това не означава слабост. Напротив, ето какво му показва това: *„Сила и достолепие са облеклото, и тя весело гледа към бъдещето.“* (Притчи 31:25) Да си кротък означава, да почиваш в Божия мир; да си тих значи, да се уповаваш на Божието действие.

Жената, която преди това е била владяна от вътрешен смут, неспокойствие и недоволство, сега излъчва Христовия мир. С нежност и внимание тя се грижи за своя мъж и „весело гледа към бъдещето“, защото се чувства защитена от своя Господ и Спасител, радва се, че е Божие дете и с готовност очаква плана, който Бог има за нейния живот.

И чак когато мъжът се интересува (без словото) и започне да пита, тогава тя може в мир и любов да му каже благата вест — евангелието.

Не мога да ги изоставя

„Не мога така просто да изоставя родителите си...“ И. К.

Да оставите родителите си, не означава да ги зарежете и да не ги погледнете повече. Но само ако вие, като дъщеря, оставите родителите си, за да се привържете към мъжа си, Вие ще сте свободна да помогнете истински на родителите си. А ако смятате, че трябва вечно да се грижите майчински за тях и да сте винаги при тях, то тогава не трябва въобще да се омъжвате! Бракът Ви от самото начало би бил лишен от една съществена предпоставка за успех.

Общо жилище?

„Майка ми е вдовица. Тя се нуждае от помощ и по здравословни причини. Затова тя иска аз и жена ми след сватбата да живеем при нея. Приемливо ли е това по принцип?“

В. Ц.

Оставянето или напускането на родителите е преди всичко вътрешен, психологически момент. То е възможно дори ако младото семейство живее в жилището на родителите. Но в такъв случай има някои изключително важни неща, които трябва да се вземат под внимание. Да се живее в едно и също жилище, не означава непременно да се поддържа едно и също домакинство. Че спалнята трябва да е отделна, е ясно, но също така важно е да е отделна и кухнята. Ако Вие никога нямате възможността да останете наистина насаме, това ще натовари брака Ви изключително много и ще доведе

до тежки резултати. Жена Ви никога няма да може да стане самостоятелна домакиня, ако трябва да дели домакинството било с Вашата, било със своята майка.

Ако обстоятелствата са такива, че съжителството не може да се избегне, винаги е по-добре да поканите майка си да дойде да живее във Вашето жилище — като гостенка, на която Вие с радост ще помагате, но не като стопанка на дома. Във всеки случай жизненото пространство трябва да е разделено. Обстоятелството, че живеете в „чужда къща“, е непреодолима пречка за един пълноценен брачен живот.

Майчин съвет?

„Не може ли човек да потърси съвет от майка си? Когато наскоро говорих с майка си по един семеен проблем, мъжът ми направи страшен скандал.“ Б. Л.

Между искане на съвет и обсъждане на семейни проблеми има огромна разлика. Ако Вие, като майка и домакиня, се обърнете към майка си за някой практичен съвет, това е добро и даже препоръчително. Но семейните проблеми засягат изключително и само Вас и Вашия съпруг, а не майка Ви. Мъжът Ви с право се чувства предаден, когато Вие обсъждате с майка си проблеми на Вашия брак. Тези проблеми трябва да се решават между Вас двамата! Само ако това се окаже невъзможно, когато има някаква трудност, която двамата не можете да преодолеете сами, трябва да споделите проблема с трети човек — най-добре с някой зрял християнин, или приятелка — християнка от Вашата църква. Такива хора, ако са компетентни, ще се постараят да решат проблема заедно с двамата партньори и ще посъветват и двамата как да стигнат до някакво общо решение. Дори и да са компетентни, тъщите и свекървите невинаги са най-подходящите съветнички.

Финансово зависими

„Моят годеник е студент и е финансово зависим от баща си. Баща му обаче често използва това, за да ни налага своите изисквания (за посещения, за бъдещото ни жилище, за колата, за приятелите ни и прочее). Какво трябва да направим? Ако не си мълчим, той ще спре издръжката, и ние няма да можем да се оженим.“ Г. С.

Оженете се едва тогава, когато стане възможно да живеете без издръжката на Вашия бъдещ свекър, иначе той ще определя много неща във Вашия брак, което е изключително опасно. Веднъж дори чух за един баща, който издавал заповеди относно броя на децата на младото семейство...

Човек може да се ожени и без непременно да има луксозно жилище. Вместо мека мебел можете като начало да си ушите възглавници за пода. Щастието също така не зависи от притежаването на кола. Обаче много силно зависи от „напускането“ на родителите! Вашият годеник трябва да стигне до това състояние. Той трябва да даде на своя баща да разбере, че възнамерява сам да си създаде семейство, което и сам ще ръководи.

Често в такива ситуации истината трябва да се каже ясно на глас, макар и, разбира се, с любов, а не с желание за скандали. И ако все пак се случи „най-лошото“ и Вие трябва да изчакате със сватбата още една година до завършването на Вашия годеник, по-добре чакайте (с всички последствия от това!) и издръжте напрежението — зрелостта, която ще придобиете по този начин, ще Ви бъде от голяма полза в брачния живот!

Проблеми със свекървата

„Направо излизам от кожата си, защото свекърва ми (която живее в съседния блок) постоянно ми се бърка във възпитанието на децата и в домакинството. За съжаление често се стига и до открити разпръви, когато вече ми прекипи и не мога да си премълча. След това, разбира се, ме мъчи съвестта. Тя все пак е майка на мъжа ми.“ Е.П.

Тук трябва да се разгледат два аспекта: Вие реагирате на неправилното държание на свекърва си с яд и горчивина. Това, казано направо, е грех. С право след някоя такава разпръвия Ви мъчи съвестта, тъй като сте се оставили да бъдете подведена към гняв и може би скрита омраза. Правилната библейска реакция за Вас е да простите на свекърва си нейното неправилно държание (както и Христос е простил на Вас), да я уважавате и да се опитате да помогнете по някакъв начин. След това трябва по същество, в любов и истина, да се изясни въпрос за нейната намеса във Вашите работи. Това е необходимо да стане в открит разговор, при който обаче е задължително главната роля да играе мъжът Ви. Той трябва да обясни на майка си спокойно и с уважение, но кристално ясно, че Вие водите домакинството на семейството и Вие двамата лично отговаряте за възпитанието на децата.

Ето един пример: Свекървата, която била на гости в дома на сина си, постоянно критикувала яденето, което готвела снахата. Тогава съпругът казал: „Майко, още една думичка срещу жена ми и ще те кача обратно на влака.“ Той казал това спокойно, но било съвсем ясно, че наистина ще изпълни закана си. Майка му повече не създавала проблеми.

„Доколкото зависи от вас, живеете в мир с всички“ — казва Библията. Враждите се пораждаат, когато проблемите не се изясняват честно и открито. Дори ако Вашата свекърва се отдръпне обидена, за нея също тези ясни отношения са по-добри от една изкуствена, насилена толерантност, периодично нарушавана от вулканични изригвания. Внимавайте и Вие да не реагирате с обида и оставете дома си и за нататък отворен за свекърва си. Бъдете мила и любезна с нея, но внимавайте да се спазват границите, които сте установили при открития разговор.

Огорчение

„Много исках да простя на свекърва си злостните нападки срещу мен и наистина успях. Но понякога в сърцето ми отново изплува огорчение срещу нея. Това не е ли показател, че все още не съм простила?“ Е.П.

Този въпрос се задава често и по други поводи във връзка с библейската прошка. Трябва да се подчертае, че прощката е по принцип едно волево решение, което гласи, че аз се отказвам от отплата, отмъщение и удовлетворение! И след едно такова решение все още могат да се появяват чувства на омраза и огорчение, но това може да се окачестви като „изкушение“, а не като „непростителност“. Решаващото в случая е какво ще направи човек с тези чувства — дали ще ги „подхранва“, дали ще се остави те да го завладеят и отново да събудят в него мисли за отмъщение, или ще държи твърдо на взетото решение. В тази връзка е много важно как човек по принцип се отнася към чувствата си.

В днешно време е широко разпространено мнението, че чувствата винаги са отражение на действителността. Това е една от най-големите лъжи. Когато някой служител краде от фирмата, където работи, той може да изпитва прекрасни чувства от деянието си, но въпреки това е виновен. Някой друг може да се чувства чудесно, когато се перчи и се надува, но в действителност това е лъжа и лицемерие.

„Твоето Слово е истина“ — се казва в Йоан 17:18. Божието Слово ни дава информация за действителността, а не чувствата (те могат най-много да потвърдят истината).

Нека си припомним как човек получава прошка от Бога. Всеки християнин добре познава следната ситуация: съгрешил е и се чувства виновен (и правилно — в случая чувството за вина потвърждава действителността). Но един християнин знае, че трябва да се държи за Божието Слово и че може да постъпи, както пише в 1 Йоан 1:9: „Ако изповядаме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете, и да ни очисти от всяка неправда.“ И така, като християнин аз най-напред ще изповядам греха си на Бога, като се съглася с Неговата присъда над греха. При това не бива обаче да забравям, че Исус Христос е платил и понесъл наказанието и за този мой грях. Аз мога да се позова на Божието обещание и да Му благодаря, че мога да знам, че Исус Христос е умрял на кръста заради моята вина, и понеже съм я изповядал пред Него, мога да я считам за простена. Бог е обещал тази прошка, а Той не лъже.

На следващия ден може да се случи отново да изпитам същото чувство на вина. И точно тук трябва съзнателно да се противопоставя: Чувствата невинаги са показатели за действителността! Независимо дали изпитвам чувство на вина, или не — след като Бог е обещал да ми прости и да ме очисти, това е така, дори и чувствата ми в момента да се опитват да ме убедят в обратното.

Християнин, който се оставя да бъде завладян и лъган от чувството за вина, сигурно още веднъж ще изповяда пред Бога същия грях; сигурно ще се опита да изцеди и няколко „сълзи на покаяние“, за да може „наистина да получи“ Божията прошка. Резултатът от това е, че чувството за вина (което в този случай не отразява действителната прошка) се подхранва и продължава да се развива.

Ако аз обаче здраво се хвана за Божието обещание (1 Йоан 1:9), с времето и чувствата ми ще трябва да се приспособят към действителността — бавно, но сигурно лъжливото чувство на вина ще изчезне, тъй като не бива подхранвано.

По същия начин трябва да постъпим и когато простим на някого, но чувството на омраза и огорчение се появи отново.

Когато аз съзнателно, с волята си се откажа от отмъщение и наистина действам така, мога да знам, че наистина съм простил! Ако отново почувствам огорчение и яд, още по-здраво трябва да се хвана за действителността („Аз вече простих!“) и да знам, че в този случай чувствата ми не са показателни. Така, с времето моите чувства ще трябва да се нагодят към действителността.

Но ако позволя на чувствата на яд и огорчение (след като вече съм простил) да ме убеждават, че не съм простил, те ще останат. И аз ще трябва отново и отново — разбира се безуспешно — да се опитвам да прощавам винаги с надеждата, че един ден и чувствата ми ще потвърдят прошката. Те не могат да направят това. Бог е създал чувствата, за да бъдат в услуга на човека, а не да владеят над него.

Прощка не значи да толерираш злото

„За мен е голям проблем, от една страна да прощавам, а от друга страна, да се държа твърдо и безкомпромисно — и то най-вече по отношение на майка ми, която постоянно се бърка в семейните ни отношения. Това не е ли противоречие?“ К.Т.

Както вече казахме, нашата отговорност и задача се състои на първо място в това да реагираме по библейски начин при обиди, несправедливости и други неприятности, като прощаваме и съзнателно взимаме решение да се откажем от отплата или отмъщение.

Но като се отказваме от отмъщение, в никакъв случай не бива да допускаме нашето държание да се приеме от другия като насърчение да продължава да постъпва неправилно.

Когато Бог всекидневно ни прощава нашите грехове и неправди, Той същевременно иска да ни помогне да оставим греха. Прощката не е „зелена улица“ за греха. Исус каза на прелюбодейката, след като беше простил: *„Иди си, и отсега не съгрешавай вече.“* (Йоан 8:11)

Библията ни казва, че трябва да прощаваме, но и освен това сме длъжни да изобличаваме, да наставляваме и да помагаме на другите да се върнат от грешните си пътища. Ако например един християнин разбере, че неговият тъст говори лоши и неверни неща зад гърба му, той трябва най-напред да му прости, но след това е длъжен да се опита да помогне на човека да се откаже от тези клевети. Вместо да си замълчи, той ще трябва да отиде при тъста си и да си поговори открито с него. Ако той го послуша, то *„спечелил си брат си“*. Ако не послуша, *„взemi със себе си още един или двама...“* и т.н., както пише в Матей 18.

Но за да мога да се заема с проблема на другия, трябва първо да реша своя проблем — а именно да простя.

Исус обяснява това със следния пример: *„И защо гледаш съчицата в око̀то на брат си, а не усещаш гредата в своето око? Или как ще речеш на брат си: Остави ме да извадя съчицата от око̀то ти, а ето гредата в твоето око? Лицемерецо, първо извади гредата от своето око, и тогава ще видиш ясно, за да извадиш съчицата от око̀то на брат си.“* (Матей 7:3-5)

Докато не съм простил, в моето око стои гредата на непростителността, на отмъщението. Най-напред трябва тази греда да се махне и чак тогава — ако изобщо — мога да се заема със съчицата в око̀то на брат си. Защо е забележката „ако изобщо“? Защото невинаги моето мълчание насърчава някакъв грях. Много обиди се дължат на недоразумение или неопитност. Някой може просто да е недостатъчно деликатен и да засегне някого без зла умисъл. Да се смята, че абсолютно всички дреболии трябва винаги да се изясняват, упрекват и коригират, също не е правилно. Много често е напълно достатъчно просто да простим мълчаливо, за да създадем отново спокойна атмосфера. Друг път човек разбира, че трябва да каже на другия, за да му помогне. Във всеки случай обаче *„съчицата в око̀то на другия“* трябва винаги да се изважда с цел да му се помогне — т.е. от любов към него. Трябва да му покажа, че е на грешен път, защото му желая доброто.

Но ако предварително не съм му простил, каквото и да му кажа, то няма да бъде библиейско изобличение, а изкарване на яда ми или някаква форма на отмъщение. Това няма да е за негово добро, няма да е мотивирано от любов. Така никога няма да мога да му помогна.

По-нататък ще говорим още по въпросите на прощката.

Да се подчинявам?

„Съпругът ми не е вярващ. До каква степен трябва да му се подчинявам?“ Е.С.

Най-важното е Вие по принцип да приемате подчинението на жената спрямо мъжа. С това ще допринесете много за един добър брак. Вашият съпруг ще забележи и оцени това.

Бог, разбира се, ни показва и границите на подчинението — човек трябва да се подчинява на Бога повече, отколкото на хората! (Деяния 4:19) Ако мъжът принуждава жената да съгрешава (напр. лъжа, измама, размяна на партньори), то тя трябва да откаже да се подчини. Но и тук е много важен начинът, по който ще стане това: „Лъжец

такъв! Няма да го направя!“ — звучи по един начин, а: „Разбери, моля те, просто не ми го позволява съвестта!“ — звучи по съвсем друг начин.

Една християнка също така не бива против волята на мъжа си да посещава всички мероприятия на църквата с погрешното мнение, че това означава да се подчинява на Бога повече, отколкото на хората. Само ако мъжът по принцип забранява да живее съгласно вярата си, тя трябва да се възпротиви. Според Библията молитвата, четенето на Словото и общуването с други християни са също така важни стълбове на християнския живот, както и послушанието на Бога и свидетелството за вярата.

А ако невярващият мъж пожелае дори да напусне жена си, защото не може да понася вярата, то „нека напусне! В такива случаи сестрата не е заробена. Бог обаче ни е призовал към мир!“ (1 Коринтяни 7:15)

„Вашето украшение да не е ...“

„В 1 Петрово 3:3-4 се казва: _Вашето украшение да не е външно, т.е. плетене на косата, кичене със злато или обличане с дрехи, а скритият човек на сърцето, с нетленното украшение на кротък и тих дух, което е скъпоценно пред Бога.“ И въпреки това Вие съветвате християнката да обръща внимание на красотата и дрехите си? “ И.В.

В цитирания от Вас стих апостолът казва на жените да обръщат най-напред внимание на „вътрешния човек“. Ако вътрешното състояние е окаяно, жената не бива да се опитва да го замаскира с украшения и хубави дрехи.

Това не означава, че християнката не бива въобще да се грижи да има приятна външност. Напротив, красотата на дрехите трябва да отразява вътрешната красота.

От този стих често се прави изводът, че „плетенето на косата“ или „украсяването със злато“ не са библейски. В повечето случаи обаче се спира дотук, тъй като иначе би трябвало и „обличането с дрехи“ да се обяви за не библейско. Едва ли обаче някой би посмял да твърди, че благочестивата християнка трябва да ходи без дрехи. (В някои преводи на Библията е добавена думата „скъпи дрехи“, която обаче липсва в оригиналния текст.) И така, ясно е, че горното тълкувание е доста пресилено. Очевидно тук апостол Петър говори за приоритетите и ценностите на човека, а не забранява „плетенето на косата“, „киченето със злато“ и „обличането с дрехи“.

Бих могла да послужи за съблазън

„Не е ли казано, че не трябва да съблазняваме никого? Обаче ако се обличам с вкус и въобще гледам да съм красива, някои мъже могат по-лесно да паднат в изкушение. Това не би било добре, нали? “ М.Ш.

Ако сте красива и се обличате с вкус (но не предизвикателно, което и не е проява на вкус), с това Вие прославяте Вашия Творец, който е създал красотата. Това е Вашата отговорност. Че някой мъж може по-лесно да изпадне в изкушение, не се дължи на Вашата красота, а на извратеното мислене на този мъж. Един християнин с чист поглед ще оцени красотата Ви като такава и ще прослави Бога за нея. А мъж, който има развратна фантазия, чиито очи са „пълни с прелюбодейство“ (2 Петрово 2:14), автоматично ще омърси за себе си Вашата красота и ще я изкриви. Тук изкушението идва не от красотата Ви, а от нечистото сърце, от развратното мислене на този човек. Това вече е негова отговорност.

Такъв човек трябва да потърси съвета на някой зрял християнин, на когото той може да се довери и който ще му помогне да очисти мислите и фантазията си. Това е библейското решение на проблема.

Мохамеданите виждат друго решение — те просто скриват под фереджетата дарената от Бога женска красота от нечистите погледи на мъжете. Какво робство! Каква заблуда!

Нека не допускаме ислямския дух да навлезе и в нашите християнски общности!

„Да не служим за съблазън“, означава да не подвеждаме към грях. Такова подвеждане към грях би било например, ако Вие разголите гърдите си и така автоматично възбудите сексуалното желание у някой мъж. Но едно хубаво, свежо и весело облекло не възбужда автоматично сексуалното желание на мъжа. Трябва да е налице грях, който вече е обхванал мислите и фантазията на този мъж, та подчертаната красота на някоя жена да предизвика в него нечисти пожелания.

Фази на брака

Мисля, че вече горе-долу имаме представа как функционира „брачната лодка“. На всеки трябва да е ясно, че тя може да попадне в най-различни ситуации. Може да се вдигне буря, може някое платно да се скъса, може вълните да я залееят или да се открият неочаквани пробойни.

Точно затова екипажът трябва да е способен и добре обучен, в противен случай шансовете за достигане на целта са минимални.

Сега ще се занимаем с някои такива трудности и по този повод ще разгледаме отделните фази, през които преминава един брак.

Меден месец

„Представях си нещата по-другояче“ — помисли си отчаяно Роси и първите сълзи вече рiekнаха — а не бяха минали и два дни от сватбата!

Роси и Владо бяха заминали на сватбено пътешествие още на следващия ден след сватбата. Тръгнаха за морето във весело, приповдигнато настроение — малко уморени, но изпълнени с приятни предчувствия. Още след първите няколко часа в колата настроението спадна под нулата. Натовареното движение и многобройните дупки на шосето правеха пътуването доста неприятно. Спряха ги за превишена скорост. Оказа се, че са забравили документите на колата. Започнаха безкрайни разpravии и безкрайно разкарване. Накрая продължиха, вече изнервени до крайност. Пристигнаха в градчето и намериха предварително наетата квартира. Стаята още не беше приготвена. Не им се разхождаше, за да убият времето. Най-накрая ги пуснаха. Стаята беше студена и изпълнена с невидим тютюнев дим. Клозетът беше пожълтял и издаваше съответната миризма. Съдовете в кухненската ниша трябваше да се измият още веднъж. Владо отвори прозореца, за да влезе чист въздух, но заедно с него нахлу рояк комари. Но когато Роси повдигна капака на кофата за боклук и видя вътре мухлясалите остатъци от храна — вече сълзите се затъркаляха.

„Аз какво съм виновен? — викна Владо раздражено. — Нали ти искаше на всяка цена да дойдем на морето, така ли беше?“ От този аргумент тя само заплака още по-силно. Чудесно сватбено пътешествие...

За съжаление доста много новобрачни двойки имат подобни преживявания.

Пътешествието започва с големи очаквания. Искат им се да видят и преживеят много неща, често се прибързва, няма време за обработване на впечатленията, създава се напрежение, стига се до умора и раздражение. Резултатът е разочарование и цялата радост е помрачена.

Няма нищо лошо в едно дълго сватбено пътешествие, но човек трябва предварително да е наясно с опасностите, които то крие. При прекалено наситена програма е много вероятно новобрачната двойка да изпадне в стрес и да не може да му се наслаждава истински. Отиването на съвсем чуждо и непознато място може да има същия ефект.

Подобно напрежение би се получило и когато меденият месец се използва за ремонт и подреждане на бъдещето жилище. Това трябва да се направи *преди* сватбата.

Меденият месец има голямо значение като време за нагаждане един към друг, време, в което човек особено много се радва на партньора си, открива нови черти в характера му и сам се открива пред другия. Затова той трябва да се преживее в спокойна, дружелюбна атмосфера. Нищо не пречи меденият месец да се изкара и у дома — в новия, вече подреден дом. Всеки ден могат да се вършат приятни и забавни неща, да се излиза някъде и прочее. Много двойки са споделяли с мен прекрасни впечатления от спокойно прекарания вкъщи „меден месец“, траял половин година след сватбата!

През медения месец човек има пълната възможност да практикува нещата, които разгледахме в главата „Да се научим да обичаме“, а именно — да търсим щастието на другия, да се откажем от някои свои странности и лоши навици и да се приспособим към партньора си. Който не е готов да се приспособи, като положи за това съзнателно и волево усилие, който не приеме адаптацията за нещо положително и необходимо, може да очаква първите разочарования още през медения месец.

Значението на готовността за приспособяване може да се види и в съвсем дребнички всекидневни неща, като например:

Случва ми се понякога да се събудя в 2. или 3. часа през нощта и въобще да не ми се спи. Мога да реагирам по два начина: да се ядосам безумно при мисълта колко много работа имам на следващия ден и колко важно беше да се наспя точно тази нощ, да започна да се въртя на всички страни и отчаяно да се опитвам да заспя отново. Какъв ще бъде резултатът? Вероятно — но само вероятно — след едночасова изтощителна борба ще успея да заспя наистина, а на сутринта ще стана уморен и в отвратително настроение.

Аз обаче съм се научил да се приспособявам положително към тази ситуация. Мога например да използвам това време, за да се помоля за някого или да поразсъждавам по-внимателно върху някой стих от Библията; понякога ставам и с огромно удоволствие си свършвам някоя работа, необезпокояван от никого. После си лягам радостен и доволен, за да поспя още известно време. И никога не ми се е случвало на сутринта да се чувствам изтощен и ядосан.

Много често нещата в живота не стават така, както сме очаквали — особено в брака. Ето защо е много важно да се упражнявате в „положително приспособяване“ към нови ситуации, да се научите да извличате най-доброто от тях, да откривате положителните възможности, които те ви предлагат.

Много новобрачни двойки се чувстват разочаровани и несигурни след медения месец, защото не са гледали на това ценно време като на време за приспособяване и не са го използвали така.

Бракът е като жив организъм, който се развива. И както при едно новородено дете след раждането идва:

Бebешка възраст

В началната фаза на брака по правило животът е концентриран твърде много върху „ние“ и „нас“ — също както едно бебе преди всичко е заето само със себе си —

радва се на звука на гласчето си, изпада във възторг при първите си стъпки. Така и двамата партньори изживяват радостта да са “едно“, и това е много важно. Вече няма “аз“ и “ти“, има само “ние“ и “наше“: нашият дом, нашата кола, нашите пари, нашата отпуса, нашите грижи, нашата спестовна книжка, нашата градина, а може би и нашето дете. Двата се допълват и изживяват на практика казаното в Библията:

“И ако легнат двама заедно, ще се стоплят; а един как ще се стопли самичък? И ако някой надвие на единия, двама ще му се опрат; и тройното въже не се къса скоро.“ (Еклезиаст 4:11-12)

Който пренебрегне тази фаза, който не се идентифицира със своя партньор, който не преживее всестранното единение с любимия човек, трудно би могъл да постигне пълноценен брак. Както детето в своето нормално, здраво развитие трябва първо да открие себе си, така и брачните партньори трябва да открият своето _брачно единство“.

По принцип деленето на парите на “мои“ и “твои“, брачните договори с “мое“ и “твое“ имущество не могат да доведат до такова единство. И това е съвсем естествено и логично. Основата за това се създава още преди брака. Аз и до днес си спомням огромната радост, която изпитахме аз и годеницата ми, когато решихме да обединим всичките си материални притежания. Беше вълнуващо преживяване — да изсипем макар и тъничките си кесийки в една обща каса.

Но както и в други области на живота крайностите могат да съсипят всяко добро нещо.

Единството на брачната двойка е много важно. Но съществува възможността един от двамата партньори да възприеме другия като част от самия себе си. Зад това се крие чист егоизъм. Другият бива изцяло обсебен, абсорбиран, изконсумиран. Това може дори да е форма на нарцистична самовлюбеност, за която обаче се твърди, че е най-искрена любов и пълно отдаване на партньора.

За брака е много важно да се развива, да премине в следващата фаза, да се стабилизира и да съзрява. И така, стигаме до фазата на “детската възраст“ в брака, която се характеризира с една положителна “свобода“.

Детска възраст

Детето бързо се сблъсква с окръжаващия го свят, открива някои аспекти на действителността и тръгва да завладява. То ходи на детска градина или на училище и прекарва вече по-малко време у дома.

Също така и младата двойка разбира от опит, че жената и мъжът са натоварени по различен начин. Ако имат и повече деца, домакинската работа се увеличава неимоверно, задълженията нарастват. Най-често и мъжът в този период расте в професията си, което изисква много труд, енергия и време.

„По-рано — оплака ми се една разочарована съпруга — прекарвахме по цели вечери заедно и правехме всичко заедно. А сега мъжът ми дори чете Библията и се моли сам, вечер понякога е на път, често дори не си лягаме по едно и също време.“

В брака неминуемо ще настъпят фази, в които ще имате по-малко време един за друг, когато многото задължения просто трябва да се разделят, за да се постигне общата цел. Съпрузите трябва да осъзнаят това и още повече да се стремят да използват всички дребнички възможности за „любов във всекидневието“, за проявяване на внимание един към друг (виж главите „Внимание“ и _Признание“).

В брака не се долита на „розови облачета“ до целта. Минават се трудни фази, трябва да се учим, да растем, да съзряваме.

Разбира се, в тази фаза съществува и опасността напълно да се „отделим“ и записани в многобройните задължения, да заживеем като обикновени съквартиранти. От прекалено активната дейност може да се забрави целта.

Вдигането и свалянето на платната, управлението на лодката не са самоцелни — ние правим всичко това, за да стигнем до някаква цел.

Въпреки всички необходими дейности мъжът и жената не бива да занемаряват дадените им от Бога задължения *един към друг!*

Във фазата на детската възраст на брака съпрузите разбират, че има участъци от съвместния им път, които всеки трябва да измине сам. Има индивидуални процеси на съзряване, които всеки трябва да преживее самостоятелно. Двамата партньори трябва да си оставят взаимно известна лична сфера на живот. Всеки трябва да признае на другия и правото на мълчание — мълчание, което води към зрялост (а не подхранвано от егоизъм и мързел).

И двамата си остават — макар и части от едно цяло — неповторими индивидуалности. Ето защо никой не може да узнае напълно как другият възприема и чувства нещата. От това често можем да изпаднем в състояние да се чувстваме неразбрани. Съпрузите трябва да знаят, че винаги ще съществува един остатък от неразбиране, който е обусловен от голямото различие между половете, като към него се прибавят и личните особености, дължащи се на възпитанието, средата, темперамента. При сключването на брака съпрузите са взели решение да станат „едно“. Но при брачното единство не може да се постигне единство на чувствата, а и то не е необходимо, понеже това различие запазва едно здравословно напрежение между двамата, едно постоянно предизвикателство за още по-пълно разкриване, открива един безкраен свят на душевния мир на партньора и нови възможности за опознаване и споделяне.

Лична свобода

Най-често именно в тази фаза съпрузите трябва да се научат съзнателно да приемат свободата на партньора си. Двамата са „едно“, но пак си остават индивидуалности. Въпреки че греблото на нашата лодка е закрепено за корпуса, то трябва да има известна свобода на движение, за да може да действа. Ако греблото се закрепил неподвижно за кила, то става безполезно.

Забелязал съм, особено при мъжете, че известно време след сватбата сякаш изведнъж разбират, че част от свободата им се е изгубила. В това отношение трябва да бъдем реалисти: бракът неминуемо ще засегне някои любими навици и свободи, личният ни стил на живот ще излезе от равновесие.

След като аз и жена ми се оженихме, забелязах, че тя е свикнала да спи винаги на отворен прозорец — независимо дали навън гърми и треци. Аз пък винаги спях на затворен прозорец. Трябваше съвсем трезво да се справим с това положение, да си помогнем и да въведем хармония в навиците си. (Днес аз вече не мога да спя на затворен прозорец...)

Много мъже рязко се разбунтуват срещу ограничаването на свободата им и се започва една изтощителна борба за извоюване на колкото може повече свободи.

Тази борба се засилва и от взаимното опекуство. Понякога единият партньор със стиснати зъби отстъпва пред волята на другия, но това само поражда огорчение. Подтисничеството и насилието на мъжа нанасява самочувствието на жената и тя заема отбранителна позиция. Чувствата автоматично стават отрицателни. Там, където жената е принудена само да се подчинява, където важи само волята на мъжа, там цари подтисничество и егоизъм.

От друга страна склонността на жената да мърмори и да търси недостатъци накърнява самочувствието на мъжа и той преминава в отбрана.

Така че, замислете се дали не е по-добре по-често и на драго сърце да давате свобода на партньора си, вместо да го ограничавате; да премълчавате, вместо да се оплаквате и критикувате; да похвалите, вместо да пренебрегвате. Защо трябва партньорът Ви непременно да е възхитен от някоя книга, която толкова много Ви е харесала? Защо непременно трябва да прекарва личното си време на общение с Бога във Ваше присъствие? Защо трябва да пее, когато му се иска да чете? Защо искате на всяка цена да го накарате да се разходи, когато предпочита да си почине?

Индивидуалната свобода не води до отчуждаване, а само стимулира доброволната надпревара в любовта — желанието да откриваме и задоволяваме желанията и потребностите на другия. Индивидуалната свобода, която, разбира се, е съвместима със задълженията на брака, дава самочувствие и ни учи на полезна самостоятелност. Не е задължително всичко да се върши заедно.

„Брачна отпуски“

Тук трябва да разгледаме и въпроса за „брачната отпуски“. Полезно е от време на време партньорите да отделят по някой ден лично за себе си — ден, в който могат спокойно да се откъснат от всекидневното и да обмислят свои лични неща. Всеки може да използва това време да обмисли собствената си ситуация и да осъзнае важни неща и във връзка с брака си, да добие нови сили и да потвърди решението си „да се учи да обича“. Ето защо е добре да давате на партньора си възможност за такова самотно прекарване.

Съвсем друго нещо са ваканциите в брака — нещо като бягство от брака! Дни, в които единият от партньорите има чувството, че трябва да се махне, трябва да се впусне в някакво диво приключение, да търси някаква промяна. Това не подпомага нито партньорите поотделно, нито техните взаимоотношения.

Налагане

В детската възраст на брака понякога се получават дефекти при развитието на семейните отношения. Това може да се дължи на неизяснена и непростена вина, на отнета свобода и др. Стига се до едно положение, при което постоянно се подхвърлят дребни язвителни намеци и лошите привички се оставят да избуяват като тръни на изоставена нива.

„Аз имам *право* да се държа, както си искам!“ Внимание! От момента, в който някой започне да се позовава на своите права, бракът тръгва надолу. От такава нагласа се създава атмосфера на борба за надмощие. Всеки иска да има право, всеки иска да наложи мнението си. Всеки грабва оръжието си, за да може да надделее. Жената се муси, плаче, отказва да спи с мъжа си; мъжът демонстрира лошото си настроение, кара се или мълчи, усамотява се или се опитва да уязви жена си с дребни подигравки по отношение на външността или държанието, което винаги успява!

От библейското наставление — „*подчинявайте се един на друг в страх от Христос*“ (Ефесяни 5:21) — не е останало вече нищо. Мнението и желанията на другия вече не се уважават, никой не отстъпва. Така се пораждат и натрупват отрицателни чувства — докато се стигне до избухвания, яд и огорчение.

Тук Вие на всяка цена трябва да дръпнете внезапната спирачка — може би да поговорите с някой съветник по брачни въпроси или сами да осъзнаете къде са отровните бурени. Дайте си сметка например какво предизвиква у Вас отрицателни

чувства: дали когато Вашият партньор Ви задава глупави въпроси, или когато Ви напомня, че трябва да живеете по-пестеливо; когато Ви препоръчва да се обличате с повече вкус, или да се откажете от някой навик; когато Ви съветва да направите нещо, което Вие така и така сте смятали да направите, или когато Ви кара да свършите веднага някоя работа, която сте смятали да свършите по-късно; дали когато Ви дава да разберете, че иска да спи с Вас, или че би желал да проявявате по-голяма фантазия в интимния живот? Открийте тези ситуации и ги обсъдете открито и честно с партньора си.

Тактичност

Отрицателни чувства се пораждат и поради липса на такт.

Тактът е израз на любов. Когато любовта е налице, и чувството за такт не липсва. По принцип тактът действа срещу несъобразителното, егоистично неуважение към другия. Развиването на такт обаче изисква усилия, и то големи. Липсата на такт не може да се прикрие с усвояването на някои добри маниери. Това не помага. Бруталният егоизъм бързо ще разяде тази обвивка. Развиване на тактичност означава на практика да се води систематична борба срещу нехайството, раздразнителността, леността, капризите, грубостта и прочее.

Тактичност означава: когато слушаш някого да отместиш очите си от вестника, при хранене да не придърпваш блюдата към себе си, а да предложиш и на другите, да слезеш до мазето вместо някой друг, да вземеш тежката чанта, да държиш на някого палтото, да отвориш вратата и да пуснеш другия напред. Тактичността ще ти попречи да се оригваш на масата, да забравяш вратата на клозета отворена или да си оставиш мръсните чорапи на масата. Тактичността ще те накара да представиш жена си, когато срещнете заедно някой познат, да се храниш прилично, да помогнеш на жена си поне при прибирането на масата, да носиш детето и на обществено място да се погрижиш първо жена ти седне, преди ти самият да се настаниш удобно. Именно в това отношение в много християнски събрания цари отчайваща нетактичност.

Трудов брак

Едно друго погрешно развитие води до „трудовия брак“. „Изкупвайте времето“ — съветва апостол Павел в Ефесяни 5:16. Това означава, че трябва правилно да използваме времето, с което разполагаме. А това винаги е въпрос на приоритети.

Въпреки индивидуалната свобода, въпреки разделянето на задълженията, бракът все пак си остава брачна *общност*. И като всяка общност той съществува благодарение на споделянето, доверяването и изслушването, за което е необходимо *време*. А колко често именно в християнските бракове се развива един ужасно порочен навик — децата са принудени да гледат как мама и татко търчат нервно насам-натам, винаги забързани да свършат колкото се може повече работа, всяка вечер е заета с някакво мероприятие, в „свободното време“ се поканват гости, защото съпрузите всъщност се страхуват от *скуката* (т.е., защото са се отучили да живеят общо и не знаят какво да правят заедно). Най-добре би било честно да си признаят, че това непрестанно имане на много работа и бързане насам-натам е враг на брака и семейството им. О. Л. Крейн пише:

Спри ме, Господи!
Успокой разтуптяното ми сърце и усмири моя дух.
Обуздай забързания ми бяг с един поглед към вечността.
Дай ми покой на вечните планини сред хаоса на деня.

Научи ме на изкуството на малките почивки — да спра, за да разгледам някое цвете, да поговоря с приятел, да погалья някое куче, да се усмихна на някое дете, да прочета няколко реда от някоя добра книга.

Спри ме, Господи!

Напомняй ми всеки ден, че не непременно най-бързите печелят надбягването, че животът е повече от непрестанно повишаване на собствената скорост.

Дай ми да погледна към върха на стария дъб и да разбере, че е станал така висок и як, защото е раснал бавно и правилно.

Приятели и познати

Към личната свобода спадат и връзките с приятели и познати. Важно и ценно е съпрузите да имат и други приятелства: Жената — приятелка, мъжът — приятели.

Лоши приятелства са онези, които действат разрушително на брака. Има например женски приятелства, които приличат на военен съюз срещу мъжа. „Приятелките“ се събират основно, за да се оплакват една на друга, да се „съветват“ и да кроят планове срещу мъжете си. Ясно е, че такова нещо е грях. Приятелката не бива да пречи на брака! И естествено в никакъв случай не бива да има предимство пред съпруга. Например: той намира някоя свободна вечер и иска да излезе някъде с жена си, но това се оказва невъзможно, защото приятелката тъкмо е „наминала“ (за цялата вечер). Ако това е истинска приятелка, трябва да можете любезно да обясните (ако не се сети сама), че точно сега имате среща, на която много държите — среща със собствения си съпруг.

„Мъжките приятелства“ също могат да бъдат бягство — бягство от разочарование, скука или дори за отмъщение (сравнете с „Приятели“ в главата за мъжките роли).

Истинските приятелства правят човека по-богат, по-зрял и по-способен да се справи със задачите и изискванията на живота и брака. Жените трябва „да поучават това, което е добро“ (Тит 2:3). Колко много ценни приятелства биха могли да възникнат по този начин!

Брачният партньор само би се радвал на едно такова приятелство, дори би го насърчил. Разрушителните приятелства трябва да се прекратяват незабавно!

Въпросът за приятелства между двата пола ще разгледаме в главата „Прелюбодеяние“.

Младост

Какво е най-характерно за един младеж в пубертетната възраст? Не е ли едно вътрешно напрежение, борба за намиране на себе си? Има една фаза в брака, в която погледът ни един за друг напълно се прояснява, когато и последните остатъци от розовите очила се пръскат на парченца и когато най-после „се познаваме“ такива, каквито сме в действителност: с всичките си тъмни страни, лоши навици, слабости и недостатъци, дефекти в характера, странности.

Бракът в „младежката фаза“ се оказва в положение на пълно „разголване“, на разочарование. Магията на брачния партньор, неговата изненадваща свежест изчезва. „Ех, едно време — въздиша някой от двамата — едно време беше толкова хубаво...“ И тъй като при това „изтрезняване“ чувствата играят по-голяма роля от здравия разум, най-често жените първи биват обзети от разочарованието. Изведнъж забелязват, че

любимата им плоча освен страна „А“ има и страна „Б“, има обратна страна с мелодии, които не им харесват чак толкова много. И те правят решаващата грешка — техният поглед, който някога през призмата на любовта е забелязвал само добродетелите на любимия, неговите превъзходства, неговото кавалерство, сега се изостря, но започва вече да забелязва само несъвършенствата, недостатъците, слабостите на характера, грешките му. „Колко много си се променил!“ — упреква го тя. Той, разбира се, отвръща с твърдението, че винаги си е бил такъв, а *тя* изведнъж е започнала да придиря, да критикува и да не го одобрява.

И тъкмо тук е много необходимо да се даде на партньора лична свобода, доколкото това е съвместимо с общите задължения в семейството. Тъкмо тук е необходимо да бъдем особено тактични и да знаем, че в брака не могат да се предприемат „опити за превъзпитание“. „Превъзпитанието“ въобще е невъзможно — възможна е единствено доброволна адаптация един към друг, мотивирана от истинска любов.

Библията казва, че нашето естество е грешно и ние сме по принцип способни на всякакви гадости. Брачните партньори трябва да осъзнаят това един за друг и това често за тях е неприятно отрезвяване. Но отрезвен може да бъде само този, който преди това не е гледал трезво на нещата. Много е важно да не се поддаваме на заблудата, която ни мами, че ние или нашият брачен партньор, сме „добри“. „Никой не е добър, освен Един — Бог“ — казва Господ Исус в Лука 18:19.

И така, като брачни партньори ние стоим „голи“ и открити един срещу друг, без „смокинови листа“, които да скриват слабостите и дефектите ни. Смокиновите листа винаги изсъхват и опадват с времето. Ето защо ще е още по-необходимо — ако използваме пак този пример от Битие 3 — да се оставим да бъдем облечени от Бога с кожата на жертвите. Нека приемем прошката, която Бог ни дава и да простим и на партньора си, нека му дарим любовта, която сме приели от Бога...

Когато открием някакъв дефект в другия, ние трябва да се въоръжим с много такт, деликатност и съзнателна нежна любов, за да не накърним партньора си (и себе си) и да не загубим уважението, което имаме един към друг.

Съпрузите трябва много да внимават да не се стигне до едно критично разделение между тях, а съзнателно да приемат и некрасивите страни на партньора си като част от брачното единство.

За това е нужна готовност да се учим един от друг, но също и търпение и преди всичко толерантност по отношение на слабостите на партньора. Нужно е едно ново, съзнателно приемане на другия заедно с неговите недостатъци.

В първите десет години на брака много неща трябва да се обмислят и преработят — точно както е при юношите в пубертетната възраст. Тази фаза на брака е много важна. Ако проблемите и неразбирателствата се потискат (например чрез бягство в различни дейности) или премълчават, бракът загубва своето единство. Външно той може да продължи да съществува, но дълбокото вътрешно единство е нарушено (често пъти тук се крие и причината за извънбрачни отношения).

Както в живота на един млад човек, така и в младежката фаза на брака има много кръстопътища. Ето защо брачните двойки, които преживяват този период, трябва да търсят и приемат съвети. Младеж, който в тази възраст е твърде високомерен, за да се съветва, в бъдеще ще има също толкова много неприятности, както и съпрузи, които са прекалено горди да потърсят помощ. Колко често поемането на друг път в отношенията през това време би могло да предотврати трайни увреждания в брака!

Както младият човек в тази възраст е особено застрашен от разни пристрастявания, с които се опитва да разтовари напрежението в живота си, така и при младия брак тази опасност е съвсем реална. Свикнат ли двамата да разтоварват

напрежението чрез секс или още, и още работа, за да могат да постигнат още, и още неща (нови мебели, кола, преустройство на дома, пътувания), или чрез опияняване с някакви трескави дейности, удоволствия или планове — то и лошите последствия за брака няма да закъснеят. Отношенията стават празни и повърхностни, „опиатите“ стават по-силни, стига се до пристрастяване и зависимост, която разрушава брака.

„Нашата майка и свекърва има обичай да казва, че една жена трябва да се омъжи за мъжа си поне два пъти — първия път на сватбата и втори път, когато в семейния живот му е простила, и той на нея. Всяка съпруга достига до един момент, в който обявява мъжа си за „безнадежден“. Тук тя още веднъж взема решение да каже „да“, въпреки че вече знае, че той е безнадежден случай. Силата за това ново „да“ може да даде единствено Исус Христос, който обичаше враговете си и който умря за тях. Без това християнско съзнание никоя жена не може да намери силата да остане вътрешно вярна на мъжа си — съзнателно и в любов. Същото трябва да направи и мъжът спрямо жена си... Дватама трябва отново и отново да си казват „да“, въпреки че всеки от тях знае, че другият е „безнадежден“. Защото всеки, който е разбрал, че е грешник, знае, че самият той е също толкова безнадежден.“ (из „Изкуство и наука на брака“, проф. д-р А.Е.Уилдър-Смит)

Любов или обвинение?

В почти всеки брак се стига до положението единият от партньорите да се чувства ощетен. Представял си е нещата по-различно. Сега усеща апетитната миризма на печеното във фурната, но заедно с него и тази на напиканите пелени, нежния поглед, но и стиснатите устни, милата грижовност, но и егоистичната леност. Слабостите са неизброими: „Зная, че в мен, тоест в моята плът, не живее нищо добро“ — казва апостол Павел в Римляни 7:18. Как трябва да реагирам, когато установя тези факти? Как трябва да се отнасям към моя партньор? По принцип и тук има две възможни реакции — библейска, която Бог желае, и греховна, към която се стреми да ни подтикне Сатана. В Откровение 12:10 противникът на Бога е наречен „обвинителят на нашите братя“ — нещо като прокурор, който ден и нощ докладва греховете и недостатъците на обвиняемите пред съдийския престол. И забележете — основателно! Така никой от обвиняемите няма и най-малкият шанс да бъде оправдан на базата на личните си заслуги: „Нищо добро ...“ — това са обективните факти.

Исус Христос е представен в Библията като Спасител, Изкупител, Ходатай — нещо като адвокат в съда. Тъй като сам Той е понесъл наказанието и с това е уредил проблема с вината, обвиняемият може да се позове на делото на своя адвокат и прокурорът вече няма база за обвинение: „Ако Бог е откъм нас, кой ще бъде против нас? Той, който не пощади Своя Собствен Син, а Го даде заради всички нас, как не ще ни подари заедно с Него и всичко? Кой ще обвини Божиите избрани? Бог е, който ги оправдава! Кой е онзи, който ще ги осъди? Христос Исус е, който умря, а още и беше възкресен от мъртвите, който е от дясната страна на Бога, и който се застъпва за нас.“ (Римляни 8:31-34)

Въз основа на тези библейски факти можем лесно да преценим какви са нашите реакции, на коя страна заставаме с поведението си — на страната на обвинителя или на Застъпника?

Има съпрузи, които постоянно се опитват (често съвсем несъзнателно) да предизвикат у другия угризения на съвестта. С дребни подмятания за това, как отново са ощетени, с прикрити обвинителни погледи и спотаени въздишки те създават една атмосфера на виновност, в която, разбира се, другият партньор се чувства крайно неловко. Дори и когато обвинението е основателно, създаването на чувство на вина

никога не води до добри резултати. Защитникът Исус Христос действа по друг начин — Той ясно вижда нещата, които не са в ред, нарича ги с истинските им имена, без да ги разкрсява, но в отговор на това Той дава прошка и чувство на сигурност, безопасност и закрила. С Него човек се чувства спокоен — също както ще се чувства и с партньор, който със своята любов и готовност за прошка окуражава и насърчава, вместо да създава чувство за вина.

Зряла възраст

Възрастният човек се характеризира със зрялост, мъдрост, уравновесеност, житейски опит и стабилност. Тези качества определят и „зрелия брак“. Двата са устояли в радости и скърби, научили са се да обичат — дори и без чувства — станали са устойчиви в любовта и верността, преживели са неразбирателства и са се научили да разрешават конфликти, те са поели по верния път, последвали са верния пътепоказател и могат да посъветват и други. Те знаят, че човек трябва постоянно да изгражда брака си, и че бурите и вълните са неизбежни, но не смъртоносни.

И въпреки това зрелостта не означава, че целта е вече постигната. Напротив, именно зрелият човек трябва да служи за пример как правилно и успешно се държи стабилен курс към целта.

И в зрелия брак също има проблеми и конфликти. Най-важното е да не преставаме да ги разрешаваме по библейски начин, да съзнаваме отговорността, която носим като пример в семейството си, в църквата и в обществото.

Така зрелият брак става нещо като място за обучение, където и младото поколение може да види нагледен пример и да получи ясни напътствия за живота.

Старост

На стари години качествата, които са били подхранвани цял живот, се проявяват особено ярко. Често по чертите на стария човек ясно може да се прочетат недоволството и горчивината, които са го съпътствали през целия му живот. А колко насърчително е, когато срещнем стари хора, които излъчват Христовия мир, който е изпълвал сърцата им и в който са изживели всичките си години. Колко прекрасно е лицето на някоя стара майка, която цял живот радостно се е уповавала на Бога, която е обичала със съзнателна любов и е живяла според Божия план!

„Старият“ брак има привилегията да бъде отражение на един пълноценно изживян живот!

Брачни двойки, които не са готови с труд да изградят брака си и заедно да устояват на бурите, никога няма да стигнат до такъв изпълнен, зрял брак.

Отново бездетни

Често съдържанието на един брак се вижда ясно едва когато децата напуснат дома. Изведнъж настава празнота. От много работене за пенсията сме забравили да поработим и за брака си и това е погребало семейното единство.

Когато „пилетата изхвъркнат от гнездото“, брачната двойка може да приеме идващото време като голям подарък, като възможност да полагат отново повече труд за изграждането на Божието царство, да живеят по Божия план, да открият нови върхове в брачните си отношения. Но има и друга възможност — да тръгнат по пътя на самотата и огорчението, да се прилепят отново към минали пристрастявания (към което могат да

спадат и децата) и така да проиграт шанса си за един осмислен, продължителен брачен живот.

Приемане на действителността

За възрастните брачни двойки е много важно да приемат действителността такава, каквата е. Старостта неминуемо носи със себе си някои неудобства. Плещите се привеждат, очилата стават по-дебели, ставите се вдървяват, човек все по-често казва: „Какво, какво?“, защото слухът е отслабнал, паметта ни изневерява, мъжете страдат от простата, а жените — от разширени вени. Да остарееш и да станеш немощен, не е срамно. От нас зависи обаче дали ще се отдадем на недоволство, инат и огорчение, дали ще правим нелепи опити да прикрием действителността. Колко глупаво изглеждат възрастни господа, които се опитват „да се докажат“ пред млади жени, или възрастни дами, които се обличат като осемнадесетгодишни гимназистки. Една възрастна жена винаги може да излъчва достойнство и красота, но не и когато разширените вени се виждат под късата пола. От това годините не изглеждат по-малко, а напротив — изпъкват още по-явно.

„Най-чудесният ми ден беше, когато престанах да се опитвам да изглеждам с двадесет години по-млада, когато се реших да бъда това, което съм. Бог е дал на сребрилата ми коса особена хубост.“ — каза една жена, която вече не искаше да гони илюзии.

В тази възраст помощта от страна на брачния партньор е още по-необходима. Жената, чиято външна хубост избледнява, още по-силно се нуждае от оценката на съпруга си за своята личност. Разбира се, това важи и за двамата.

И за Вашата възраст Бог има свършен план, който включва и нови задачи за Вашия брачен живот, нови начини за изживяване на семейното единство. Приемете този шанс с благодарност от ръката Му!

Малките лисици в лозето

„Хванете ни лисиците, малките лисици, които погубват лозята; защото лозята ни цъфтят!“ (Песен на Песните 2:15)

След този преглед на фазите, през които преминава един брак, ще се спрем по-специално на проблемите, които застрашават брачната лодка по пътя към целта. Една яхта неизбежно се поврежда в борбата си с ветровете и вълните — боята се олющва, платната се прокъсват, въжетата се протриват и трябва да се сменят, даже корпусът може да пропуса отнякъде вода. Яхтата трябва да се ремонтира, иначе ще потъне — бавно, но сигурно. Много двойки отчаяно се мъчат да изгребват нахлулата вода, но това е напразно хабене на сили — първо трябва да се запуши пробойната!

Може би такъв ремонт изглежда много труден за момента, но в крайна сметка той ще има решаващото значение и ще спести много излишни усилия.

Библията ни казва да изкупуваме, а не да пропиляваме времето. Пробойна, която не се запуши своевременно, се разширява. Брактът се изживява само *веднъж* — затова здраво се заловете с него, и то още веднага!

В следващите глави ще насочим погледа си към някои от най-често срещаните проблеми в брака, като ще се спрем внимателно на първопричините за тях — „пробойните“, които до голяма степен вече разгледахме в предишните глави. Много проблемни ситуации могат да се преодолеят, ако и двамата съпрузи имат готовността

да се захванат да осъществяват на практика вече изложените принципи. Но малките дупчици също не бива да се пренебрегват, а своевременно да се запушват. Двата трябва добре да усвоите този занаят! С тази цел ще разгледаме по-подробно най-често срещаните брачни проблеми и възможностите за тяхното разрешаване.

При това разглеждане ще вместим различните проблеми отново в контекста на образа на „брачната лодка“.

„Бракът се сключва в празничен костюм, но трябва да се изживее във всекидневно облекло.“

Решаване на брачни проблеми

Като ръководен принцип за това ще ни послужи стихът от 1. Йоан 1:7:

„Но ако ходим в светлината, както е и Той в светлината, имаме общение един с друг, и кръвта на Исус Христос, Неговия Син, ни очиства от всеки грях.“

Ако ходим в светлината...

Да ходим в светлината, означава да престанем да се прикриваме, да помолим Бога да ни даде да се виждаме такива, каквито Той ни вижда — такива, каквито сме в действителност. Когато в брака ни нещо започне да не върви, трябва да се поспрем и честно да се погледнем. Всеки от съпрузите трябва най-напред за себе си да разбере и приеме, че задънената улица, в която се намират, се дължи на грешки и от двете страни. Щом „вината“ се припише на другия: „В това или онова отношение ти имаш по-голяма вина!“ — ние моментално си затваряме пътя към истинското разрешаване на проблема. „Ние се набутахме тук!“ — на всяка цена трябва първо да се научим да мислим по този начин.

Помолете се Бог да Ви даде ясен поглед, да не Ви остави да се заблуждавате. Срещал съм двойки, при които мизерията в брачните им отношения беше очевидна за всички околни, но мъжът продължаваше упорито да твърди, че всичко в брака му е наред.

От момента, в който Вашият партньор почувства, че бракът Ви е разстроен, той вече наистина е разстроен. Бракът, както видяхме, е организъм от два индивида, които са станали едно цяло. Ако едната част страда, то поне едната половина на организма е болна, а кой би твърдял, че един организъм е здрав, ако половината от него е болна? Ако Вие, като мъж, казвате, че бракът Ви е в ред, въпреки че жена Ви дълбоко в себе си чувства обратното, Вие не ходите в „светлината“. Би трябвало да се стреснете от своята нечувствителност, която Ви пречи да видите фактите. Добре е също и да престанете да изтиквате проблемите от съзнанието си или да говорите за „естествено изхабяване“. Бъдете честни към себе си!

Не избягвайте трудностите в брака. Те Ви дават шанс за постигане на задълбочени, зрели отношения. И помнете: винаги трябва да започнете най-напред от себе си, от своите представи, своето отношение, своята способност да обичате. Брачната терапия винаги започва първо с индивидуална терапия в Божията светлина.

Отнасяйте се честно към своя партньор. В момента, в който решите да предприемете нещо за „потъващата лодка“, трябва открито да му дадете да разбере: „Аз ще бъда честен спрямо теб, без да те обиждам, без да те обвинявам, честно съзнавам, че и аз съм виновен“ — от този момент нататък се открива пътят за следващата стъпка:

... имаме общение един с друг

Най-силният израз на душевно и духовно общуване е задълбоченият разговор.

Когато общуваме с Бога, Той ни говори (чрез Словото Си) и ние Му говорим (в молитва). Общуване, разговор означава говорене и слушане, споделяне и възприемане на споделеното от другия. Разговорът е един от най-решаващите аспекти при решаването на брачните проблеми.

В семейства, където разговорът не съществува, няма и възможност за оправяне на отношенията.

Именно понеже разговорът е така важен, той е застрашен от редица опасности и често бива обстрелван с незабележими стрели, които причиняват малки, но дълбоки рани.

За какво трябва да внимаваме при един разговор?

Разговор означава споделяне

За някои съпрузи споделянето е всичко друго, но не и необходимост. На хората със затворен характер им е много трудно да се разкриват пред други. Разкриването при тях трябва да започне с взимане на волево решение: „Трябва да споделя, въпреки че не чувствам нужда от това.“

Мълчанието невинаги е предизвикано от егоизъм („Като не ми се прави нещо, няма пък да го правя ...“), а може да служи и като коварно оръжие. Ако някой мълчи, той може би иска (дори и несъзнателно) да накаже партньора си по този начин, да му отмъсти или да го засегне на някое чувствително място. Божието мълчание в Стария Завет беше знак за съд и наказание. Когато Бог престанеше да се открива, това беше наказание за упорития израелски народ, изпаднал в идолопоклонство. Този, който мълчи, се прави на съдия, поставя се на Божието място и се смята за праведен. Ясно е, че по този начин той не само изпада във фарисейщина, но и същевременно пречи на каквото и да било разрешаване на проблема. Като смята себе си за прав, той се счита в правото си да оставя другия в мъчителна неизвестност, или да го обсипва с упреци. Драги мълчаливецо, побързай да извадиш гредата от окоото си, та да можеш да виждаш по-ясно и да извадиш и съчицата от окоото на партньора си!

Разговор означава слушане

„Да отговаря някой, преди да чуе, е безумие и позор за него.“ (Притчи 18:13)

Именно когато човек има желание да изгражда брака си, правилното слушане е изключително важно. Смисълът на разговора се крие именно в това, да се сближиш наистина с другия, да го опознаеш. Само ако си поставите такава цел, Вие ще можете истински да слушате.

Можете ли да си припомните някои ситуации от детството, когато сте питали някой възрастен за нещо и сте получавали безукорно подробен отговор, който обаче е нямал нищо общо с въпроса?! Какво разочарование! А и сега, като възрастен човек, се разочаровате и обиждате, когато забележите, че не Ви слушат наистина. Само когато слушате някого, можете да влезете в истински контакт с него, само така можете да участвате истински в живота на партньора си. Слушането е ключът към разбирателството, вратата към сърцето на другия.

Истинско слушане *не* е възможно:

— когато смятате, че предварително знаете какво ще каже другият;

— когато предварително сте си изградили мнение за другия или вече сте му поставили „диагноза“;

— когато се опитвате да чуete само онова, което Ви се иска (тогава непременно ще извъртите казаното така, че да означава това, което Вие искате, или ще припишете на другия неща, които той всъщност не е казал);

— когато не оставяте другия да се доизкаже или пък не му давате достатъчно време да формулира мислите си;

— ако още по време на „слушането“ обмисляте и формулирате отговора си;

— когато искате да се наложите на другия;

— когато не сте готови да приемете и уважавате другия с неговите особености като човек;

— когато поставяте себе си в центъра на света!

Истинското слушане е благотворен, целебен израз на любов!

Съдържание на разговора

Вие имате желание да се разкриете, вие имаше желание и да слушате. Но как можете да проведете спокоен разговор, който да не прерасне още след първите няколко изречения в караница или ново мълчание? Би могло например да е полезно двамата от самото начало да се уговорят в пълно спокойствие да си зададат и отговорят на няколко въпроса.

Дж. Гетс дава следния съвет: „Може например да кажеш: „Прочетох тази книга ... и в нея авторът предлага единият да задава въпроси на другия, за да може по-добре да опознае себе си и отношението към партньора си. Аз много искам да ти ги задам. Може ли да поговорим сега, или предпочиташ някой друг път?“ Редът на задаване на въпросите е от голямо значение. Най-напред се започва с „по-безопасните“, а след това се преминава към по-щекотливите. Много е важно да се спазва тази последователност. Това ще помогне и на питащия, и на отговарящия да бъдат по-деликатни, по-честни и по-открити.

Въпроси към партньора

1. Можеш ли да определиш нещото, което най-много ти харесва в мен?
2. Кое според теб е моето най-силно качество?
3. С какво мога да допринеса, за да чувстваш по-голямо удовлетворение?
4. Кои неща в мен и в моето държание най-много те смущават?
5. Ако ти можеше да промениш нещо в мен, какво щеше да е то?

Внимание: много е важно отговорите на въпросите да не се обсъждат още при първия разговор. Просто слушайте какви отговори дава партньорът Ви. И на двамата Ви трябва време да помислите и да се помъчите да бъдете обективни. Ето защо е много важно да не се впускате веднага в обяснения по отговорите на Вашия партньор дори ако това много Ви се иска. Опитайте се да не реагирате и с изражението на лицето си, като например обидено да погледнете настрана или изобщо да не го гледате в очите. Дръжте се приятелски и се опитвайте да слушате колкото се може повече, за да разберете какво всъщност мисли и чувства Вашият партньор.

Ч. Суиндол препоръчва: „Най-добре си отделете една цяла вечер за това. Можете да останете въщи, да излезете на разходка или дори да преспите на друго място. Мястото не е най-важното, но трябва да сте сами, за да можете спокойно да мислите, да разговаряте и да сте заедно, без някой да Ви прекъсва.

1. Постойте най-малко 15 минути в спокойна тишина. Намислете си четири неща, които особено много харесвате във Вашия партньор и ги напишете. В разговора се изслушвайте внимателно един друг.

2. Ръководете се от 1 Петрово 3:1-7 и си признайте някоя своя черта на характера или някой навик, които бихте желали с Божия помощ да промените. Заявете готовността си да се промените в тази област.

3. Преди да си легнете, си поставете поне две главни цели за Вашия брак. Помолете се заедно и поискайте от Бога това да стане действителност, а не да остане само мечта.

4. След като направите това, разменете си листовите с написаните четири неща, които особено много цените във Вашия партньор. Запазете ги и ги препрочетете няколко пъти — и тази вечер, и през следващата седмица.

Ако отдавна не сте правили това в брачния си живот (а вероятно повечето от Вас не са го правили никога), може би в началото ще Ви бъде малко неудобно. Но веднъж започнете ли да сте откровени и честни един към друг, наистина да общувате, това ще се превърне в жизнена необходимост за Вас.“

Момент на разговора

„Има време за всяко нещо“ — казва проповедникът. Така е и с разговора, в който ще решавате брачните си проблеми. Може би не е най-подходящото време за такъв разговор, когато съпругът се е върнал от командировка, пребит от умора, или когато съпругата стои с ютията в ръка пред планината от дрехи за гладене. И тук трябва да бъдете тактични. Може да е по-добре разговорът да се отложи малко, но внимавайте да не почнете да го отлагате безкрайно. Запланувайте го по взаимно съгласие. Така ще можете вътрешно да се подготвите, да заемете положителна позиция спрямо другия и да се молите за разбирателство.

Начин на разговора

„Мек отговор отклонява от ярост.“ (Притчи 15:1)

Всеки от нас е имал вече възможността да опита как от дума на дума набързо избухва караница. Трябва да осъзнаем, че думите, които изговаряме в яда си, са като отровни стрели, насочени към партньора ни.

Много е важно да разговаряте по същество за *проблема*, а не да нападате *личността* на другия. Когато в гнева си му казвате: „Колко си противен!“ — Вие му нанасяте смъртоносни рани, които изключително трудно зарастват.

Разговорите по брачни проблеми изискват голяма тактичност и деликатност. Дайте на партньора си да разбере, че зачитате чувствата му и правите всичко необходимо, за да овладеете собствените си отрицателни чувства. Нали все пак не бихте желали ненужно да го обстрелвате с отровни стрели!

Място на разговора

Брачните проблеми трябва да се разрешават на четири очи — не на обществено място, пред хората или пред децата! На публично място проблеми не се разрешават, само се разпалват още повече, създават се нови, наранява се, използват се непочтени оръжия.

Аз винаги се чувствам ужасно неудобно, когато някой мъж пред други хора заговори саркастично за жена си. Тази публична, хапеща ирония не е нищо друго освен

коварно оръжие, с което той я наранява — това е грехът на злобата в най-чистия му вид!

Същия ефект имат и присмехулните „шеги“. Въпреки че мотивът на някой мъж, който се присмива на жена си в по-широк кръг от хора, може да не е непременно злоба, това пак я засяга дълбоко. Всеки, който се присмива, иска да се самоизтъкне за сметка на другия. Той цели да покаже, че стои далеч над нещата, на които се присмива. Очевидно е, че присмехът е признак на слаба, горделива и несигурна натура, в която няма любов.

Проведете разговора в спокойна атмосфера. Погрижете се да не Ви се пречи. Децата трябва да са вече в леглото, телефонът — да се изключи, а също и звънецът.

Можете да си вземете и отпуска и да заминете някъде, където ще можете в пълно спокойствие да поправяте пропукалата се брачна лодка. Не допускайте обаче физическата близост да замести липсващата душевна близост. Пълноценната полова близост трябва да се породи от подновеното разбирателство, от разговора, от душевната общност на двамата.

В новата обстановка може би ще Ви бъде по-лесно да започнете тактичен разговор. Отначало бъдете сдържани, но положително настроени, като че ли тепърва се запознавате. Така бавно и внимателно, в стремежа си да разберете другия, все повече и повече ще се доближавате един към друг. Тази нова близост може да Ви даде и един нов поглед за същественото, може ясно да Ви покаже къде е проблемът. През този нов „меден месец“ Вие можете да откриете, че бракът не върви просто така, от само себе си, че сексът не решава проблемите, а влюбването не трае дълго. Така можете наново да се „научите да се обичате“.

„Единствено любовта знае тайната да дарява другите и при това сама да забогатява.“

(Бретано)

„Най-добрият начин да опознаем себе си е да разберем другите.“

(Андре Жид)

Очистване

„И кръвта на Исус Христос, Неговия Син, ни очиства от всеки грях.“ (1. Йоан. 1:7).

Тази трета точка е не по-малко важна от първите две. Резултатът от един откровен, честно и добронамерено проведен разговор непременно ще бъде осъзнаването на собствената вина, на собствения провал. Тази вина не бива да се потиска, а трябва да се назове с истинското име и да се изповяда: *„Ако изповядаме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“ (1 Йоан 1:9).*

Вината пред нашия брачен партньор е преди всичко вина пред Бога. Ние сме виновни пред Този, на когото принадлежи нашият партньор! Ние сме виновни пред Създателя на брака, тъй като сме злоупотребили с Неговото творение, тъй като от наши егоистични или други човешки подбуди ние сме изкривили и опорочили основния замисъл на брака — да бъде отражение на любовта на Христос към Неговата църква.

Затова ние трябва да изповядаме вината си пред Бога и да приемем с вяра Неговата прошка.

При това не можем да се разминем просто с едно: „Боже, прости ми всичките ми прегрешения.“ Изповядване означава да назовем нещата с истинските им имена, точно,

безкомпромисно, открито и честно. Също толкова конкретна и точна трябва да бъде и молитвата ни за промяна. Трябва да помолим Бога да ни даде разбиране, да се намеси в живота ни, да промени поведението ни и да ни помогне отново да се научим да обичаме своя брачен партньор.

Принципът на прощката е изключително важен в един брак и трябва постоянно да се практикува. Но аз мога да простя истински само ако самият аз съм бил простен от Бога. Ако аз се радвам на Божията прошка, тогава мога да прощавам и на другите.

Прощката

“Моля те, прости ми“ — това са едни от най-важните думи в един брак. Ние често си мислим, че грешките ни просто ще отминат и ще се забравят. Но неприятното чувство, неизчистената вина остават! Помислете си кога за последен път сте казали: “Моля те, прости ми!“ Рядко ли проронвате тези думи? Това със сигурност не се дължи на това, че сте свършен и не правите грешки. По-скоро сте “сляп“ и не “ходите в светлината“. *“Ако речем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас.“ (1 Йоан 1:8)*

Никога не бива да пренебрегваме дребните бодилчета на своите грешки (които най-често са по-големи, отколкото предполагаме). Жената се ядосва, че мъжът отново е закъснял, а той отвърща с някоя хаплива забележка (вместо кротко да я успокои). Тя му се присмива за нещо, това го наранява дълбоко и го кара да пропусне някой комплимент или букет цветя. Не са ли хиляди такива дреболии в нашето брачно всекидневие, в които грешим, които не вършим по Божиите мащаби?

Ето защо е толкова важно да молим другия за прошка. Човекът между другото се отличава и с това, че носи отговорност и може да бъде виновен, тъй като има свобода — докато едно животно не може да има вина, защото няма свободна воля.

Какво е важно при прощката?

Прощка означава “хвърляне в морските дълбини“. Простено означава изтрито, забравено. Следователно прошка означава и мълчание по въпроса не само пред други хора, но и пред провинилия се. (Трябва да се отбележи, че разказването на провинението пред други хора в повечето случаи представлява банален акт на отмъщение!) Практически това означава, че аз никога, по никакъв повод не бива вече да споменавам греха на партньора си. Той е простен и вече не съществува. Който при някакви обстоятелства отново напомня на партньора си стара вина или дори тайно насочва поглед към нея, той живее в дух на непростителност, което Бог определя като грях с тежки последствия.

Когато прощавате, трябва добре да съзнавате какво точно прощавате. Ако партньорът Ви изведнъж разбере, че Вашето “прощавам ти“ е било само една стандартна фраза, която не се е отнасяла до нещо конкретно, това ще му причини ужасна болка. Необходима е и голяма доза честност. Ако след един сериозен разговор за изясняване на отношенията единият от партньорите изпита огромно облекчение, когато разбере, че другият вижда по-голяма вина в себе си — това няма нищо общо с прощката.

На прощката и примирението не трябва да се гледа като на някакво собствено постижение, като на лична заслуга. Това не е дело, с което мога да се гордея, тъй като аз съм в състояние да прощавам на партньора си, само защото и на мен Бог ми е простил. Само поради това мога и да го моля за прошка. Тук е възможно да се

промъкне едно фалшиво смирение, едно неискрено “Моля те, прости ми“, което има за цел само да създаде ореол на “мъченичество“, с който човек после се гордее.

Не забравяйте, че при прощката и примирението винаги остава една остатъчна, неосъзната вина. Само Бог може да вижда до дълбочините на сърцето ни. Има много неща, които ние даже не осъзнаваме и за които въобще не се чувстваме виновни, но които в действителност са грях. Когато изчистим това, което Бог ни открива, тогава можем да Го помолим и да ни очисти от неосъзнатото и неизвестното. Бог ще ни дава тези възможности именно за да израстваме и в “познанието на собствената си греховност“. Веднъж един християнин ми каза: “Колкото по-дълго живея с Бога и колкото повече се приближавам към Него, толкова по-дълбоко осъзнавам собствената си греховност.“ И това е логично. Колкото повече се излагаме на силна светлина, толкова по-ясно изпъкват и най-скритите мръсни петна.

Ето защо дайте възможност и на Вашия партньор да порасте в “познание на грешките си“. Прощавайте му и нещата, които той все още не е осъзнал като вина. Живейте със съзнанието, че и Вие се провинявате спрямо него в много неща, които още не сте осъзнали. Затова целта и на двамата съпрузи трябва да бъде пълната, всеобхватна прошка.

На тази основа вече можем да разгледаме и някои други проблеми в брака.

Напускане

Много трудности в брака се дължат на това, че не е бил съзнателно приложен библейският принцип на напускането.

Ето един типичен пример за това: Георги е бил “глезеното мамино детенце“. Когато се оженва, скоро забелязва, че жена му няма намерение да бъде като майка му. Тогава той започва да сравнява двете, като, разбира се, сравненията винаги са в полза на майката. Тя го е будила по три-четири пъти сутрин, носила му е дрехите в леглото, поднасяла му е закуска с яйце, варено точно три минути и половина. Сега всичко това му липсва и разваля отношенията с жена му. _Майка готвеше това винаги така...“, “Майка правеше това иначе...“ — и нищо чудно, че скоро Мария започва да развива неприязън към свекърва си. Но тежко, ако се опита да се защити: _Все ми е едно как го е правила майка ти ...“ — веднага бива прекъсната: “Защо сега намесваш майка ми!?“ — без той въобще да забележи, че всъщност той я е “намесил“.

Навиците, разбиранията, традициите от “вкъщи“ трябва да се оставят по същия начин, както и трапезата на мама и татко. Ако това не стане, не е възможно да се постигне хармоничен брак.

Също така трябва да се откажем и от всякакъв _семеен шовинизъм“. За съжаление в много бракове има постоянни спорове и разприии, защото се правят опити родителите да се поставят на преден план (“Това не е въпрос на предпочитание, просто им дължим уважението!“) Новогодишните подаръци за неговите родители не бива да са по-скъпи от тези за нейните, да не говорим, че неговите родители са идвали вече цели два пъти повече на гости!... Положението се влошава допълнително от това, че често роднините много обичат да се сърдят.

На какво се дължи този “семеен шовинизъм“? Дали искаме да покажем на другия от какво сме се отказали заради него? Или желаем да изтъкнем високите достойнства на рода си? Оставете този “семеен шовинизъм“ и застанете изцяло на страната на своя партньор! Няма защо да играете ролята на съдия в двубоя между снаха и свекър, зет и тъща! Вие сте неделима част от своя брачен партньор и затова се дръжете като такава!

В началото на книгата видяхме, че напускането се отнася до много области от предишния ни живот и е от огромно значение за брака. В много случаи съпрузите дори не са “напуснали истински“ бившите си приятели или приятелки. Тогава миналите връзки не се признават съдържано, с много такт и малко срам (както е редно в началото на една дълбока брачна връзка), а с тях дори се парадират. И тук единият иска да покаже на другия, какво (или кого) е трябвало да остави заради него — само че в действителност не го е оставил! Оставянето означава пълно скъсване — снимки, спомени, недобри връзки.

Неправилни приоритети

Проблеми в брака могат да се породят и по причина на това, че някой от партньорите е подредил неправилно своите приоритети. Може примерно мъжът да смята професията си за най-важното нещо в живота — на нея трябва да бъде подчинено всичко останало. Тук не става дума за това, че човек може понякога да се прибере по-късно от работа или да работи в събота и неделя. Става дума за едно принципно поведение, което ясно показва, че професията му стои на първо място. От това жената ще се чувства засегната и пренебрегната и също ще потърси нещо “важно“ извън брака или пък огорчена и разочарована, ще се свие в черупката си.

Друг пример е, когато жената цени семейството повече от брака си. Тя се отдава изцяло на децата, а отношенията с мъжа остават на второ място. Жените, които са склонни към перфекционизъм, често са изложени на опасността да прекалят с грижите си към децата, като при това въобще не забелязват, че пренебрегват по-важните брачни отношения.

Бракът продължава, “докато смъртта ни раздели“. Той е оста, около която трябва да се въртят всички отношения в семейството. Ако тази ос се пречупи, цялото семейство се разстройва. За разлика от брака връзката между родители и деца е предопределена един ден да бъде разкъсана. Затова родителите трябва винаги да живеят със съзнанието, че децата са им временно поверени, за да ги отгледат и възпитат, но че те не са тяхна собственост и един ден ще ги напуснат. Само така те могат да подготвят правилно децата си за техния бъдещ живот. Който привързва децата към себе си, им прави много лоша услуга. Често такива деца попадат в прекалена зависимост, те остават незрели и несамостоятелни и не могат хармонично и здравословно да преминат към собствения си живот.

Когато една жена постави децата на първо място в живота си, мъжът започва да се чувства пренебрегнат и да търси другаде признание и внимание. Нещата се влошават още повече, когато жената използва детето като заместител на партньора си и заедно с детето образува фронт срещу съпруга и бащата. Такова поведение е тежък грях, нанася дълбоки рани на брачните отношения и винаги има тежки последствия за душевното развитие на детето.

Проблеми с парите

Въпреки че често финансовите проблеми са само външен предлог за караници, истинската причина за които е някакъв друг, по-дълбок и прикрит конфликт, изненадващо много бракове страдат от такива трудности. Парите действително могат да се превърнат в гигантски проблем за брака. Затова ще разгледаме тази тема малко по-подробно.

Както при всички останали проблеми и тук неправилните действия се дължат на неправилно вътрешно отношение. Ето защо първо трябва да се замислим и да си изясним какво вътрешно отношение имаме всъщност към парите.

За много хора парите означават сигурност. Който обаче поне малко познава историята, лесно ще разбере каква измама е това. Отново и отново става така, че парите, които имаме, изведнъж изгубват всякаква стойност. Но дори и да пренебрегнем този чисто материален аспект, пак парите не ни осигуряват истинска сигурност, тъй като с тях не може да се купи нито здраве, нито вътрешен мир, нито хармония, нито щастлив семеен живот. Дори напротив — много често семейният живот, здравето и душевният мир се похабяват именно поради гоненето на пари. Точно това, което искаме да си подсигурием, се застрашава от трескавите ни дейности.

Мнозина са били възпитани в това, че парите дават престиж и добро самочувствие. Горко на този, който мери собствената си ценност като човек по дебелината на портмонето си! Финансови удари се случват на всеки човек и затова такава самочувствие не струва и пукната пара.

Но най-голямата опасност се състои в това, че с помощта на парите ние се опитваме да задоволим колкото се може повече от своите лични потребности. Но щом задоволим една, веднага се обажда следващата (която дотогава може би не сме и осъзнавали). Който е сменил старото си колело с мотопед, най-напред страшно се е радвал и е смятал нуждата си за задоволена. Но не след дълго се пробужда друга потребност — не би било зле да кара мотоциклет, или още по-добре — кола (възможно по-голяма, по-люксовна). Хумористът Вилхелм Буш е изразява този факт в следните стихове:

Това, което си жадувал,
най-после получаваш.
И ти ликуваш облекчен:
“Постигнах вече мир блажен!”
Приятелче, не е за хвалене!
И обуздавай си устата
едно изпълнено желание
след миг си води и — децата.“

Ако ние не обуздаваме желанията си, ако не ги държим в ясни граници, ние неминуемо ще попаднем във водовъртежа на гонитбата на задоволяване на потребности“.

Това е и причината, поради която много млади семейства затъват в дългове. Доста е съблазнително да можеш да си купиш веднага нещо, за което иначе ще трябва да пестиш месеци и години. Но в Римляни 13:8 апостол Павел ни съветва да не оставаме на никого длъжни в нищо, а в Притчи 22:7 се казва: „*Който взема на заем, е слуга на заемодавеца!*“

Има, разбира се, случаи, в които е нужно да се вземе заем. Но това винаги трябва да става разумно, в ясни граници, с ясна перспектива за връщане във възможно най-къси срокове. Тук говоря за частната сфера на семейството. Една фирма поради естеството на дейността си може да бъде принудена да работи с кредити, но и тук принципът на Притчи 22:7 си остава в сила.

И така, посочените мотиви водят до погрешни действия във финансовата сфера на брака.

Нашето отношение към парите

Какво трябва да е отношението на християнина към парите?

Най-напред той трябва да осъзнае две неща: първо, че неговите пари и всичките му други притежания са собственост на Бога! Християнинът се е предал с цялото си същество и с всичко, което има, на Исус Христос. Така че и парите му са Божии. Християнинът всъщност е управител на средства, които не са негови, и той трябва да се отнася отговорно към тях. Това означава, че той не може току така да пръска пари за каквото му се прииска, дори и да би могъл да си го позволи. Той трябва трезво да преценява „нуждите“ си и винаги да поставя Божията работа над личните си желания.

Другата важна истина е, че Бог е поел грижата за Своето дете и неговото семейство. Бог е обещал, че „праведният няма да бъде оставен, нито потомството му ще проси хляб.“ (Псалм 37:25) Особено в трудни времена като днешните, когато много семейства имат съвсем реални трудности да „свържат двата края“, е особено важно и двамата партньори да се опрат на това обещание и спокойно да разчитат на Божия промисъл за всеки нов ден. Може да се окаже наистина фатално за един брак, ако единият или и двамата се поддадат на психозата, че „нямаме пари, за да живеем“. Постоянното притеснение на тази тема неминуемо води до конфликти между двамата, създава изнервена атмосфера и общо чувство на несигурност и страх, което, от библейска гледна точка, е явен грях.

Разбира се, не бива да се изпада и в другата крайност. Един съпруг християнин трябва ясно да съзнава своята отговорност за издръжката на семейството си и да не лентяйства безгрижно с аргумента, че „Господ ще промисли.“ Господ наистина храни небесните птици, без те да сеят и жънат“, но те и не биха могли да правят това, докато човекът може. И така, съпрузите християни трябва да правят всичко, което е в областта на тяхната собствена отговорност, но със спокойното съзнание, че не са оставени сами на себе си, че над тях ден и нощ бди техният любящ Баща, който много добре знае всичките им нужди.

Управление на финансите

Двама съпрузи трябва да са наясно, че техните средства са общи, те са поверени от Бога на семейството като цяло. Независимо кой печели парите — само мъжът, или и двамата, или при определени обстоятелства дори жената — в един брак не може и дума да става за „мои и твои пари“.

В този практически аспект на управлението на финансите е важно да сме наясно с факта, че мъжът и жената възприемат много неща по съвсем различен начин. Често жената смята, че тази или онази придобивка е непременно необходима, защото тя повече мисли за настоящето, докато мъжът, който мисли в по-далечна перспектива поради генералната отговорност, която лежи върху него, е по-склонен да се въздържа от покупки. Поради тези различия често се създава напрежение и откритият разговор е абсолютно необходим!

Ето един пример от моя собствен опит: преди известно време трябваше да подменим две неща, които вече бяха приключили живота си — холната гарнитура и колата. „Гарнитурата“ ни се състоеше от облечени в плат дунапренови възглавници, които жена ми и майка ми бяха ушили сами още в началото на съвместния ни живот, тъй като тогава няхаме възможност да си купим истинска. След дългогодишна усилена употреба се беше износил не само платът, но и дунапренът се беше сплескал. Според мен обаче гарнитурата все още можеше да се използва — щом като може да се седи на нея, значи си е добра. Нямаше нужда да е чак толкова красива. По въпроса за колата обаче бях на съвсем друго мнение: аз не отдавам голямо значение на външния блясък и малките вдлъбнатинки не ме смущаваха, но тя вече не вървеше както трябва. От време на време просто спираше. И аз, разбира се, си мислех, че по най-бързия начин

трябва да се заема с намирането на някаква „по-святна“ кола. Жена ми обаче не смяташе проблема с колата за толкова трагичен. Съвсем естествено е мъжът и жената да възприемат такива големи покупки по различен начин. Затова е още по-необходимо тези проблеми да се обсъждат трезво и разумно.

Но нека продължа: когато една позната ми обърна внимание, че на нашите мебели не само не приличат на нищо, но и на тях не може да се седи удобно (което никога дотогава не бях забелязал), и че това ни пречело на „гостоприемството“, веднага взехме решение да купим гарнитура (колата трябваше да почака).

Аз лично бих посъветвал всяка брачна двойка да си води домакинска тетрадка, в която да се отбелязват всички разходи. Тогава в края на месеца човек може да получи реална представа за вида и размера на разходите на семейството.

Добре е всеки от партньорите да има възможност да използва една малка част от *общите* пари за свои лични нужди (което не изключва отговорността му пред Бога), без да трябва да дава отчет за всяка стотинка. Домакинската тетрадка е много полезна, но едва ли има смисъл едно семейство да води цяло подробно и педантично счетоводство.

По-големи покупки е позволено да се правят — да, изрично казвам *позволено* — само по взаимно съгласие. Тук не става дума за липса на доверие, това е израз на уважение към общата отговорност за парите на семейството.

При финансови затруднения също е важно икономииите да се предприемат общо. Един мъж, който държи на жена си „конско“ заради някоя туба с крем или нова блуза и я призовава да бъде по-пестелива, а същевременно си купува различни вратовръзки за всяка риза, редовно си пийва с приятели и дори и не мисли да спре да пуши, постъпва не само нетактично, но и несправедливо и греховно.

Лошо настроение

Лошото настроение наистина може да задуши нежните чувства между двама души. Представете си, че Вашият партньор постоянно се муси. Когато го попитате какво се е случило, той остро отговаря: „Нищо!“ За лошото му настроение веднъж е виновно мрачното време, друг път — пресоленото ядене.

Истината обаче е, че причина за лошото настроение обикновено не са големите и малки неща от околния свят, а вътрешната нестабилност, жаждата за някакво „далечно щастие“, за промяна и разнообразие, подтиснатото недоволство и бунт срещу обстоятелствата и в крайна сметка — срещу пътя, по който Бог ме води.

Лошото настроение най-често се дължи на недоволство и неблагодарност и следователно е грях — то е пряко непослушание на Божието Слово, защото Бог казва: *„Винаги се радвайте. Непрестанно се молете. За всичко благодарете, защото това е Божията воля за вас в Христос Исус.“ (1 Солунци 5:16-18)*

Бог не заповядва нещо невъзможно. Тези три стиха ни сочат и изходен път от недоволството: Как можем винаги да се радваме (което не означава постоянно да се смеем и да преливаме от възторг, а да имаме трайно Божията радост в сърцето си)?

Това е възможно, ако се молим непрестанно, т.е. ако постоянно живеем със съзнанието за Божието присъствие, ако разговаряме с Него и Му доверяваме и най-незначителните подробности от всекидневието си, ако във всичко, което правим — било то готвене, чистене или на път — поставяме всичко в Божията ръка и вършим всекидневната си работа с пълна вяра в Неговото водителство. Това означава „да се молиш непрестанно“. По този начин аз винаги ще оставям грижите си в Неговите ръце, няма да се тормозя и притеснявам за това или онова и ще мога трезво да правя планове, да разсъждавам, да взимам решения — а всичко останало мога с пълно доверие да поверя на Него.

Ние можем да бъдем винаги радостни и доволни, когато сме благодарни за *всичко*. Ако например си счупя крака, пак мога да бъда благодарен — не непременно за счупената кост, а че Бог и при тези обстоятелства си остава Бог — моят Господ и Спасител, че Той и от тази неприятност може да направи най-доброто за мен. Да си благодарен за Божиите пътища (а Бог е обещал, че и най-тежките ситуации в живота на Неговите деца съдействат за тяхно добро — Римляни 8:28), означава да Му имаш доверие. Обратното е недоверие към Неговия промисъл и бунт срещу Неговите действия. Това води до постоянно недоволство и лошо настроение.

Един начумерен християнин не само че не може да бъде привлекателен пътепоказател към своя Спасител, но и лошото му настроение предизвиква у партньора му отрицателни чувства, досада и отчуждение. Затова радвайте се „в Господа“ и това ще бъде силата Ви (Неемия 8:10). Изразете доверието си към Бога, като бъдете благодарни, и тогава и домът, и бракът Ви ще се изпълнят с радост.

Изневяра (прелюбодейство)

Хората постоянно се опитват да направят изневярата нещо приемливо за обществото, да я представят не само като „рицарско престъпление“, а дори и като „освежаване, обогатяване на брака“. Но въпреки това повечето от нашите съвременници познават трагедията, която произтича от такива постъпки. Днес дори понятието „прелюбодейство“ се обявява за остаряло и това се представя като един от аспектите на съвременната свобода (макар и такива опити да са правени още преди стотици и хиляди години!). Безброй филми и сериали втълпяват на зрителите, че една брачна двойка може да си позволи пълна свобода в сексуално отношение, като при това и двамата са напълно щастливи и доволни — без ревности, без трагедии. Такива филми се ползват с огромна популярност, защото чрез тях човек се опитва за заглуши угризенията на съвестта си, да притъпи моралното си чувство. Но действителността е друга и винаги ще бъде друга. Изневярата нанася дълбоки рани на човешката психика и междучовешките отношения и често е видимата кулминация на една пълна неспособност за любов.

Причини за изневярата

Защо изневярата е толкова често явление? Как се стига до нея? Безспорно причините са доста комплексни, но най-често срещаните са следните:

Първо, изневярата в повечето случаи е резултат на една съсипана брачна връзка. Съпрузите са се откъснали един от друг — мъжът се чувства неразбран и се поддава на примамката на някоя жена, която „по-добре го разбира“, или пък съпругата се чувства „за пръв път в живота си истински обичана“. Също така и прекомерното, небиблейско въздържане от сексуална близост може да изложи съпруга по-силно на изкушението за изневяра. Възможно е и мъжът да търси „да се подмлади“ или „да се докаже“ с някоя извънбрачна връзка.

За един християнин достигането до практическо прелюбодейство е бавен процес. То се подготвя в сърцето — противно на действието на Светия Дух и противно на тихите угризения на собствената съвест. Изневярата се поражда и подхранва най-напред в мисълта, човек си позволява да си играе с огъня, излага се на определени ситуации, защото търси еротичното напрежение. Това, че някои християни не извършват практическо прелюбодейство, се дължи единствено на страха им от последствията, а не на принципното им вътрешно отношение към този грях.

Ако някой каже: „Ах, аз без да искам никак така изведнъж се подхлъзнах!“, това означава, че този човек още не е застанал в Божиата светлина — още не си е дал сметка, че дълго преди това тайно е подхранвал и поддържал този грях дълбоко в сърцето си. Тук от решаващо значение е да бъдем напълно честни!

Тази честност започва с това, че християнинът трябва да признае пред себе си и да приеме факта, че неговата плът не е новородена и че „плът и кръв не могат да наследят Божието царство“ (1 Коринтяни 15:50). Това означава, че и при християните все още продължава да е налице влечението към прелюбодейство, към грях — желанието за сексуални отношения *без отговорност*, за еротично удоволствие *без любов и вяност*. Голяма част от чара на изневярата се състои именно в това — да действаш, без да поемаш трайна отговорност, да получаваш еротично удоволствие, без да се обвързваш с вяност и себеотрицание и без да се грижиш да търсиш и задоволяваш истинските потребности на партньора си. Християнинът обаче *е в състояние* да избере друг път чрез силата на Исус.

На практика това означава, че и един християнин е и ще продължава да бъде изложен на изкушения. Но изкушението все още не е грях! Когато Исус казва, че „всеки, който гледа жена, за да я пожелае, вече е прелюбодействал с нея в сърцето си“, това означава, че „гледането“ и „пожелаването“ са части на едно общо мисловно действие — „прелюбодейството в сърцето“. Това, че ние като християни също сме подложени на сексуални изкушения, е факт, който можем и трябва да си признаем. Но ако човек поддържа изкушението, подхранва „първата мисъл“ с по-нататъшни мисли, тогава той вече извършва мислено прелюбодейство, което — ако има възможността — ще се развие в душевно прелюбодейство (флирт, влюбване, еротично желание) и чак накрая ще стигне до физическото действие. Който се старее да забули в съзнанието си факта на сексуалното изкушение, толкова по-бързо ще стигне до „душевното прелюбодейство“, защото едно изкушение, което се изтиква от съзнанието, със сигурност продължава тайно да се подхранва — със скрити представи и фантазии, за които човек не иска да си даде сметка и които не признава и пред себе си.

Корените на прелюбодействието често се крият и в някои навици от „стария живот“, от които човек не се е отказал напълно и след като е повярвал. Един мъж например се беше занимавал активно с порнография. Тези картини, разбира се, си остават в съзнанието му и след новородението му, дори и след като се ожени за една мила вярваща жена. Той беше допуснал тези порнографски представи в сексуалния живот с жена си, дори понякога при интимната близост с нея си представяше една своя бивша партньорка. Това страшно вътрешно прелюбодейство притъпи сексуалната му чувствителност към жена му и пътят към практическото прелюбодейство беше открит.

Прелюбодейството разрушава

Това, че прелюбодейството е толкова сериозен грях, се дължи не само на факта, че то разрушава брачния организъм и дълбоко наранява отделния човек, но и на това, че то по най-срамен начин опетнява крайната цел на брака, а именно да бъде отражение на любовта на Христос към Неговата църква. Християнин, който изневерява на жена си, засвидетелства пред видимия и невидимия свят, че Исус също би могъл да изневери на Своята невеста — църквата!

Прошката

Няма грях, за който Господ Исус да не е умрял на кръста, няма нищо, за което Той да не е платил — включително и за греха на прелюбодейството. Жалко е, че има

толкова християни, които се оставят да бъдат изкушени, и то активно — никой не бива просто изкушен, всеки *се оставя* съзнателно да бъде изкушен, ако не е и самият той „изкусителят“. Когато прелюбодеецът осъзнае своята вина и я „занесе при кръста на Христос“, нарече я с истинското име и признае, че това е отвратителен грях, заради който Исус е трябвало да умре — и когато с вяра приеме Неговата прошка, той може да бъде сигурен, че прелюбодейството му е простено!

Съществено важно е обаче този християнин не само да има готовност да се бори срещу причините за греховното си поведение, но и въобще да се замисли какви са те. Тъй като изневярата е последната стъпка в една дълга поредица от греховни действия, е необходим един цялостен оздравителен процес, за да могат да бъдат премахнати причините, които са довели до нея. Затова Божието Слово в Яков 5:16 ни препоръчва: „*Изповядайте един до друг греховете си и молете се един за друг, за да оздравеете!*“ Човек трябва да изповяда греха си пред някой зрял християнин не за да получи прошка (тя се получава само от Исус Христос — виж 1 Йоан 1:9), а за да може да започне оздравителният процес! Той трябва да се посъветва и как могат отново да бъдат поставени в ред отношенията му с брачния партньор, тъй като те са били разрушени и той е извършил тежък грях против него дори ако прелюбодейството е останало в тайна. Затова трябва да потърси една откровена, очистираща изповед пред брачния партньор, която изяснява и в крайна сметка обогатява брачните отношения. Начинът и времето на разговора трябва добре да се обмислят, защото не би било разумно брачният партньор да бъде изненадан неподготвен с една зашеметяваща изповед само защото човек иска бързо да възвърне собственото си душевно равновесие. Даже и при такава изповед любовта се грижи за доброто на другия!

Приятелства с другия пол

Приятелските, сърдечни и обогатяващи братски отношения, които християните и християнките могат да имат помежду си, е една от скъпоценностите на християнското общуване. Но точно в тази привилегия на дълбоко духовно единство се крие и голямо изкушение: неновороденото плътско естество на християнина може да се запали от „еротичен огън“ и да пожелае да се доближи до „сестрата във вярата“ и по еротично-сексуален начин.

Който осъзнава тази опасност, няма нужда да изпада в паника и да отбягва приятелства с християни от другия пол. Той може спокойно и радостно да поддържа такива ценни отношения, но при това трябва да бъде изключително недоверчив към себе си! В християнските среди греховните отношения най-често започват съвсем невинно. Човешкото сърце е майстор в прикриването на истинските намерения и чувства. Много скоро човек започва да търси еротичното напрежение, да си играе с него, увлича се в играта, прави някои намеци и признания — и понякога (но невинаги) развитието се прекъсва, най-често от жената едва преди физическото прелюбодейство. И при това човек може дори да се чувства много „духовен“! Обаче не иска да си признае, че преди това се е плискал във водите на душевното прелюбодейство, което е не по-малко отвратително от физическото. То също разрушава семейството, защото как може един брак да бъде жизнеспособен, когато или единият партньор, или и двамата живеят в непрестанна изневяра в своите чувства, желания, намерения и представи?

Ето защо изпитвайте винаги своите мисли, скрити намерения и желания и не мислете, че сте неуязвими в тази област!

Ако имате трудности в брака си, *не* избирайте за доверен съветник някой неженен, а и особено млад човек от другия пол. Така по Ваша собствена вина ще попаднете в голямо изкушение — и най-вероятно то ще Ви победи.

Но преди да извикате възмутено: „Какво законничество, какво тесногърдие!“, изпитайте себе си дали наистина някога сте имали готовността да откриете напълно пред Господа своите скрити греховни желания, дълбоките корени на понякога дрзката си фантазия и жажда за сексуални приключения, имате ли и сега готовността да позволите на Бога да осветли и тази област от Вашия живот и да я подчини на Своята власт?

Самозадоволяване

Фактът, че огромна част от младите мъже и малка част от младите жени някога в живота си са практикували самозадоволяване, вече говори за различията между мъжа и жената в сексуалната област. На това ще се спрем по-късно.

Самозадоволяването е навик, който за съжаление невинаги изчезва автоматично, когато човек стане християнин — именно защото е *навик*, от който трябва да се отвикне. Много християни страдат от този навик, не знаят какво точно да мислят за него, тъй като съществува целият спектър от най-разнообразни мнения — от „най-отвратителния и гнусен грях“, до „обогатяваща индивидуална любов“. В едно обаче всички са единни — проблемът е „табу“!

А точно това не би трябвало да бъде, защото и „решенията“, с които човек се сблъсква в течение на времето в различни разговори, свидетелстват за огромно невежество по този въпрос.

Един съпруг например ми довери, че вече съвсем се е отчаял от себе си. И то защо: посъветвали го по-скоро да се ожени и проблемът със самозадоволяването щял да се реши. Той се оженил по-скоро — но не щеш ли — проблемът пак се появил!

И много естествено — как няма да се появи, когато самозадоволяването *не е* необходимият „вентил“, чрез който уж се изпускала излишната „сексуална сила“ (както някои твърдят). Точно обратното — съвсем скоро отново се натрупва *излишна сила*, която трябва да се „изпусне“ — напрежението нараства, а не намалява! Онанизмът се превръща в истински проблем, когато, вместо да изчезне веднага след пубертета (което и обикновено не става), придобие характер на зависимост, на пристрастяване. За разлика от зависимостта от алкохол или никотин самозадоволяването не уврежда здравето (както навремето плашеха младежите). Проблемът е по-скоро в явленията, съпътстващи пристрастяването, които в крайна сметка се превръщат в причини за самозадоволяването.

„Самозадоволяването в брака е точно обратното на това, за което Бог е създал сексуалността.“
Волфганг Бюне

Гонитба на удоволствия

Гонитбата на удоволствия винаги и на всяка цена е много характерна за нашето съвременно общество. Алкохолиците и наркоманите в известен смисъл правят същото — с помощта на алкохол, наркотици и лекарства те променят химическото равновесие на тялото си, а оттам и чувствата си. Необходимата концентрация алкохол в кръвта действително влияе на „химията на чувствата“ — човек може да почувства лекота, радост. Значи проблемите и напрежението на живота се решават с помощта на химията, с една промяна на емоционалния свят на човека. Такива хора в крайна сметка са зависими от чувствата си. Те не могат да издържат на душевно напрежение, не могат да се справят с живота и не могат да правят нищо, без да бъдат движени от чувствата си.

Подобно е положението и при самозадоволяването. Не „приятното чувство“ при онанизма е грях, а фактът, че се злоупотребява със сексуалната наслада (създадена от Бога) за освобождаване от душевно напрежение, за забравяне на проблемите или просто за произвеждане на „чувствена химия“.

Сексуалната връхна точка бива изживявана единствено и само за собственото „аз“. Вместо сексуалността да се практикува, както Бог я е замислил — за да се направи щастлив друг човек, самозадоволяващият развива навика да се наслаждава сам на собствената си страст, да търси да ощастливява сам себе си.

По правило самозадоволяването, особено при мъжете, се придружава от развратни мисли. Мъжът си представя някоя еротично въздействаща жена и мислено се сношава с нея. По този начин самата сексуалност за него все повече и повече придобива характера на самозадоволяване чрез постоянна смяна на партньорките.

Ако такъв мъж се ожени, тези представи ще продължават да го преследват. Той е силно застрашен от греха на мислено прелюбодеяние по време на интимни отношения със собствената си жена. И най-вече той ще продължи да практикува тази себична сексуалност, която търси единствено собственото си удоволствие и едва ли ще е способен да постави своята сексуалност в служба на *любовта*, да се интересува от потребностите на жена си и да се стреми да я направи щастлива.

Поради тези причини един християнин, който практикува самозадоволяване, трябва да се откаже от този навик с помощта на Христовата сила — не защото трябва да му бъде отнето едно „приятно чувство“, а защото този навик го прави негоден за истинска любов.

„Любовта не може да се изпробва, както не могат да се правят и експерименти със смъртта. Любов, която се изпробва през задната вратичка на физическото сношение, винаги оставя след себе си дъха на гнилоц и разложение. Пропиляната любов никога не достига до върха.

Любовта обаче е като огън — не открит, а в печка — не видим за всеки, не под открито небе, а в уютта на колибата и под капака на печката. Ако я няма печката, ако колибата на брака още не е построена, този огън е необуздаем, поглъща всичко около себе си и изпепелява всичко, което му се изпреди на пътя.“
Шойнеман

Ревност

„Тихо сърце е живот на тялото“ се казва в Притчи 14:30, „а разяреността е гнилоц на костите“.

Тука не става дума за естественото желание за самозащита, с което човек отбранява някое скъпо притежание, застрашено с хитрост и насилие от истински врагове. Не, тук говорим за ревността, за „буйната страст, която търси страдание“.

Тази ревност не е израз на любов (в която винаги се съдържа свобода), а на жажда за власт. В някои случаи брачните партньори проявяват ревност, защото не са могли да преодолеят горчиви преживявания от детството си (развод на родителите, разрушено семейство). В други случаи причината е нестабилно самочувствие. Ревнуващият се счита за пренебрегнат, изтикан настрана, онеправдан. Той е обладан от страха, че ще загуби партньора си. В такива случаи брачната терапия се състои в отстраняване на психическите смущения на ревнуващия.

Ревността може да се дължи и на незнание, например на неяснота относно факта, че партньорът е подложен на изкушения. Ако жената живее с чувството, че е голяма

красавица и поради това мъжът е напълно застрахован от всякакви изкушения (като може би и той самият потвърждава пред нея), тогава ще дойде ден, когато тя ще трябва да установи, че това е лъжа и лицемерие. И вместо да приеме по библейски начин човешката слабост на мъжа си, тя започва да ревнува.

Възможно е обаче и някой от партньорите да започне да ревнува поради разни забележки за минали преживявания на другия. Тогава често се започват „кръстосани разпити“ като при съдебен процес за убийство. Такива проблеми не съществуват в бракове, при които партньорите са „открили картите“ още преди годежа или сватбата. Една цялостна, искрена изповед ще помогне много — тогава партньорът ще е наясно с паданията и тъмните страни на другия, така че няма да има повече „изненади“, които да дават поводи за ревност. Човек, който приема своя брачен партньор като дар от Бога — не като своя собственост — и който знае, че самият той е обичан и ценен от Бога, може успешно да се бори срещу своите изблици на ревност. Така той ще се научи съзнателно да оказва доверие на партньора си, за което партньорът от своя страна ще му бъде много благодарен.

Истинският център

Исус — слънце в блестящи зари!
Исус — радост, рушаща стени!
Който гледа към Него и сам ще блести,
като слънце в сияйни зори!

Така гласи припевът на една известна християнска песен.

Исус — Слънцето на правдата (Малахия 4:2) — този образ е изключително важен и за брака. Една слънчева система може да съществува само тогава, когато слънцето е в центъра и планетите обикалят около него. Ако някоя от планетите (напр. Земята) се опита да стане център и да принуди другите да се въртят около нея, това ще е равносилно на катастрофа. Цялата слънчева система ще се разпадне.

Подобно е и в брака. Слънцето, около което кръжат партньорите, трябва да бъде Исус. Всяка планета, която поиска да измести слънцето, неминуемо ще предизвика катастрофа. Ако бракът се върти около красивата жена, около мъжа или децата (или пък около телевизора, колата, ходенето на почивка и прочее), брачната система ще рухне. Жената, мъжът или детето се превръщат в идоли. Но един идол никога не може да извърши онова, което се очаква от него...

И тъй, пълноценният брак се върти около слънцето — Исус Христос. Естествени следствия от това са общата молитва (в която двамата заедно търсят Божията воля, искат Бог да им говори и да ги води) и общуването с други християни (където те могат да служат на другите, да проявяват гостоприемство, да се коригират взаимно, да се учат да обичат и да дават).

В бракове, където тази практика липсва, е почти невъзможно Исус да бъде центърът, Слънцето. Затова повалете идола и започнете да се въртите около същинското Слънце във Вашия брак — Исус Христос!

Както вече забелязахте, драги читатели, в тази глава разгледахме преди всичко такива брачни проблеми, които се пораждат в самите отношенията между партньорите. Съществуват много други, които по същество не са проблеми на брака, а проблеми на отделния индивид, които се отразяват пагубно и на неговия брак.

При тези случаи е необходимо с предимство да се разрешат по правилен библейски начин именно тези индивидуални проблеми: депресии, неврози, комплекс за малоценност, избухливост, по-силно или по-слабо изразени шизофренни симптоми.

Интимната любов

Егосекс или любовна сексуалност?

Сексуалните проблеми в брака могат да имат също толкова различни причини, колкото и скандалите. Затова и за тяхното преодоляване не може да се даде някаква стандартна рецепта.

Преди да започне с лечението на някоя болест, лекарят трябва да постави правилна диагноза. При това диагнозата не представлява просто изброяване на симптомите (напр. болки в гърдите, кашлица, хрчки), а трябва да определи същинската болест (напр. бронхопневмония), за да може да се назначи и съответното лечение.

Ако лекарството или терапията са неправилни, те няма да спрат хода на болестта — например нито капки за уши, нито операция на апендикса няма да помогнат при бронхопневмония. Дори пациентът да има чувството, че „все нещо се прави за него“, болестта само ще се задълбочава — проблемите ще растат, вместо да намаляват.

Същото важи и за проблемите в областта на секса. В случай на импотентност нито хапчетата за повишаване на потентността, нито порнографията ще разрешат основния проблем, а само ще го задълбочат още повече.

Духовно маскираното „въздържание“ или „мъчителното, но съзнателно изтърпяване“ са също толкова погрешни методи за лечение на интимните конфликти, както и желанието за все нови и нови сексуални дразнителни, постигани посредством перверзии.

За да можем да разберем различните причини за интимните конфликти, трябва най-напред да се запознаем по-подробно със самата сексуалност. При това ще установим принципни различия във възможните цели и мотиви на сексуалността. За яснота ще разделим сексуалността на *любовна сексуалност* и *егосекс*.

Любовната сексуалност е по принцип насочена към другия, а егосексът — към себе си. Разбира се, строгото разделяне на сексуалността на тези два вида е теоретично, на практика границите между тях са доста размити. Но за по-доброто разбиране на тази обширна тема това разграничение ще ни бъде необходимо.

Егосексът

Основата, на която се гради егосексът, е идеята, че сексуалността е основна физиологична потребност, заложена в човека, като глада и жаждата: щом усети глад, човек *трябва* да засити тази своя нужда — той трябва да яде, за да не умре. Също така щом усети сексуално влечение, човек трябва да го задоволи със съответните сексуални действия.

И така, егосексът по принцип произтича от определена хормонална потребност, от инстинкта за размножаване, който ни е известен от животинския свят.

Инстинктът за размножаване

Всички животни имат инстинкт за размножаване, който осигурява съхраняването на вида. В определеното време те усещат неудържим подтик към съвкупление.

Сексуалността в животинския свят, или съешаването, се дължи изключително на хормонални и инстинктивни дразнители, на които животинският организъм не може да се противопостави.

Животното е подчинено на своите инстинкти. То не може да управлява инстинкта за размножаване и не би могло да има друга цел при съешаването освен задоволяването на този нагон. Животинската сексуалност е, така да се каже, „функция на жлезите“.

Егосексуалният човек живее според същия принцип:

Сексуалното влечение трябва да бъде задоволено. Единствената цел на сексуалността въобще е нейното задоволяване (чрез „функцията на жлезите“).

В тази схема се вмества например самозадоволяването (мастурбацията): човек усеща сексуално желание и сам го задоволява, т.е. чрез сексуалното преживяване се постига краткотрайно „облекчение“.

Егосекът в брака

Естествено принципът на егосекса е валиден и в брака. При повърхностен поглед той понякога изглежда като уж насочен към партньора, но всъщност партньорът служи само като „средство за постигане на целта“. Егосексуалният човек спи с брачния си партньор главно за да задоволи собствените си потребности — той усеща сексуално желание и то „трябва“ да бъде задоволено, изпитва влечение, което креши за утоляване, и това е основната цел на сношението.

Любовна сексуалност

За разлика от егосекса любовната сексуалност е по принцип насочена към партньора, а не към самия себе си.

Смисълът и целта на тази сексуалност не е собственото задоволяване, а предимно да бъде в служба на любовта — любов, която цели да зарадва и ощастливи другия.

Любовта има различни форми на изразяване. В брака тя може и трябва да се изразява и във физическа близост — под формата на сексуалността.

При тази създадена от Бога сексуалност главното желание е партньорът да бъде зарадван и задоволен. Основната цел не е собственото задоволяване, а дълбокото ощастливяване на другия.

Естествено когато двама души се стремят да изразят по този начин своята любов един към друг, самите те също биват задоволени и ощастливи — но това не е единственият смисъл и главната цел на тяхното съединение.

Принципи на любовната сексуалност

Единствено любовната сексуалност може да бъде пълноценна, стимулираща и двамата партньори, защото тя за разлика от егосекса, се основава на истинската любов. Ето защо тук ще се занимаем по-отблизо с нея и ще разгледаме някои нейни основни принципи.

Любовната сексуалност трябва да бъде подчинена на ясно осъзната цел

За да можем да направим разлика между *самоцелно* и *целенасочено* действие, ще разгледаме за пример една друга дейност, която също би трябвало да бъде израз на

истинска любов: *проповядването на евангелието*. Естествено всяко сравнение е несъвършено, но все пак могат да се видят някои принципни неща.

Целта на проповядването на евангелието е хората да повярват в Господ Исус Христос. Ако един проповедник започне да прави това просто защото на него самия му доставя огромно удоволствие да проповядва — независимо какво, независимо кога, независимо как — „Прекрасно е да проповядваш!...“ — що за уродливо служение би било това!

Тази негова дейност със сигурност няма да продължи дълго, защото проповядването скоро ще му омръзне. Тъй като мотивацията му е била самоцелна, той най-вероятно или въобще ще престане да проповядва или ще потърси някакъв изкуствен стимул, за да може да продължи.

За разлика от него един истински проповедник на евангелието винаги ще вижда пред себе си крайната цел на проповядването и цялата му дейност ще се определя от тази цел. Ако няма хора, които да искат да го слушат, той няма и да проповядва, а ще чака, докато отново би могъл да го върши *целенасочено*.

Любовната сексуалност също е целенасочена — целта е да доставя радост на своя брачен партньор, когото обичам. Ако се преследва тази цел, качеството на любовната сексуалност само ще се повишава с времето дори ако тя намалява по количество.

За разлика от това при егосекса става точно обратното (по-нататък ще се спрем на това в по-практически аспект). Там настъпват същите явления, както и при самоцелното проповядване — с времето очарованието и желанието се изгубват.

Ако целта е погрешна, а именно задоволяване на първо място на собствените желания, пълноценната сексуалност е също толкова невъзможна, колкото и при безразличното „изтърпяване“ на сексуалния акт.

За да можем да имаме ясна цел, трябва преди всичко да имаме правилно отношение към сексуалността, трябва да знаем защо и с каква цел съществува тя.

Затова нека първо хвърлим един поглед в Библията, тъй като Божието Слово ни дава най-добрата информация за смисъла и целта на сексуалността. А и кой би могъл да ни осведоми по-добре от самия неин Създател, Творец на човека?!

Сексуалността е дадена от Бога

Когато говорим за сексуалността, трябва да знаем, че това не е някаква съмнителна или неприлична тема — Бог не е създал нищо съмнително и неприлично.

„Защото всяко нещо създадено от Бога е добро, и нищо не е за отхвърляне, ако се приема с благодарение.“ (1. Тим. 4:4)

За съжаление в християнските (а и не само християнските) среди често се ширят схващания относно сексуалността, които нямат нищо общо с библейското разбиране. Някои смятат, че сексуалността била „плътска и греховна“, докато сексуалното въздържание било по принцип по-добро и „по-духовно“.

Даже има християни, които гледат на сексуалността като на необходимо зло. Такова едно отношение обаче е оскърбление за Бога, който заедно с човека е създал и неговата сексуалност. Можем ли да твърдим, че Той е действал неразумно или дори че от самото начало е сътворил нещо недуховно и лошо? Нима Той е сътворил добри и лоши части на тялото? Това е глупаво, както виждаме и в Битие 1:31:

„И Бог видя всичко, което направи; и ето, беше твърде добро.“

Всичко, което Бог е сътворил, е било и е много добро — включително и сексуалността, защото Той я е създал като любовна сексуалност.

„Женитбата нека да бъде на почит у всички“ се казва в Евр.13:4, и то именно във връзка със сексуалността: „и леглото неосквернено“. Неосквернено от какво? Не от самите интимни отношения, както някои твърдят, а от блудство и прелюбодейство. Това ясно личи от по-нататъшния текст: „...защото Бог ще съди блудниците и прелюбодейците!“ Блудството и прелюбодейството нямат нищо общо с любовната сексуалност, те спадат в областта на егосекса. Егосексът е една изкривена, перверзна форма на създадената от Бога любовна сексуалност и следователно не може да бъде приписан на Твореца, а на Неговия противник — дявола.

В Притчи от 5:15 нататък ясно се вижда, че Бог е дал на човека сексуалността като един физически израз на любовта, като подарък, с който двамата да си доставят взаимна радост:

„И весели се с жената на младостта си. Тя да ти бъде като любезна кошута и мила сърна; Нейните гърди да те задоволяват във всяко време, и възхищавай се винаги от нейната любов!“ (ст. 18,19)

Има много хора, които поради неправилно възпитание в детството или определени минали преживявания са се сблъскали единствено с егосекса и не могат да го различат от любовната сексуалност. Затова те хвалят всичко, което е по някакъв начин свързано със секс, в един общ куп и му лепват етикета: „Лошо.“ Това е абсолютно неправилно. Трябва ясно да правим разликата: Бог е дал на брачната двойка сексуалността като една измислена, създадена и желана от Него възможност, чрез която всеки един от партньорите да може да изрази физически своята любов към другия и да се радва.

Небиблейско „въздържание“

На базата на горните разсъждения би трябвало вече да е ясно, че принципното отказване от секс в брака не е нищо „духовно“, тъй като това би означавало: „Аз отказвам да изразявам и засвидетелствам физически любовта си към моя брачен партньор.“ Какво бихме си помислили за един мъж, който напълно се откаже да изразява любовта към жена си с думи, т.е. — нито една единствена мила дума, никакъв комплимент, никакво насърчение?

Не бихме ли казали, че той постъпва, меко казано, неправилно?! Това, че истинската любов може и трябва да се изразява и чрез думи, ни е пределно ясно, но също така истинската любов може и трябва да се изразява физически — чрез сексуалността.

Много бракове страдат от сексуално въздържание или безразличие. Всякакви благочестиви маски („Ние сме женени от 23 години и вече се нуждаем от секс само веднъж на тримесечие — толкова сме израснали духовно!“) са излишни и смешни! Тук явно се касае за тежко разстройство на брака — тези съпрузи вече не изразяват физически своята любов един към друг, както Бог е имал предвид. А може би това е показател, че между тях никога не е имало истинска любов, както много често се случва. Действително е трудно да се изрази нещо, което въобще липсва — между тях цари мълчание, включително и в интимната област.

Интимните отношения, които се базират на любовна сексуалност, имат свързващо, обединяващо и обогатяващо въздействие върху брака. Тази интимна близост съществува само между двамата партньори, докато всички останали области от живота се делят и с други хора, например с децата. Това общение насърчава и подкрепя партньорите, поддържа тяхното уважение един към друг и връзката помежду им и въздейства благотворно на атмосферата, на тона на разговорите, на нежността в отношенията им. От това цялото семейство може да има само полза.

Когато в брака се налага сексуално въздържание, то трябва да бъде само по взаимно съгласие поради причина, която е толкова важна, че изисква изключително интензивна молитва, и то за кратко време. Така казва апостол Павел в 1 Коринтяни 7:5.

И така, Бог е създал сексуалността като възможност за физически израз на истинската любов, като извор на радост. Затова и на сексуалността можем и трябва да се наслаждаваме „с благодарение“ (1 Тимотей 4:4), когато тя е подчинена на тази основна цел.

И така, каква е целта на Вашата сексуалност?

Любовната сексуалност се гради в атмосфера на сигурност, нежност и взаимно уважение

Хармонична атмосфера може да се създаде само тогава, когато двама души се обичат по гореописания начин. Атмосферата на сигурност, нежност и взаимно уважение е — ако използвам едно сравнение — като същинската част на един автомобил: шаси, двигател, колела и прочее.

Върху тази основа вече може да се постави купето — което може да се сравни с биологичните функции на сексуалността.

Представете си да се опитате да карате кола, която няма нито двигател, нито колела — само купе. Мъчно, нали? Това би означавало да бутате купето пред себе си по улиците. Но именно това е, в преносен смисъл, един от аспектите на егосекса. Той може да мине и без атмосфера, не се нуждае от сигурност, нежност и взаимно уважение. Съответно и резултатите са отегчение и умора (та кой би могъл дълго време да бута по улиците купе?), разочарование и разруха.

И така, душевната основа на любовната сексуалност се състои в сигурност, нежност, взаимно уважение и взаимно приемане. Тази любов винаги включва цялостния човек. За разлика от това егосексът най-често се ограничава само до половите органи, така че бихме могли да говорим за „генитален секс“.

При това не става въпрос за наличието на съответни чувства като привличане или симпатия, тъй като егосексът много често (особено в началото на една такава връзка) е придружен от огромно изобилие от еротични чувства и възбуждащи усещания. Атмосферата на сигурност, нежност и взаимно уважение трябва обаче да съществува преди самото сексуално действие и, както вече казахме, се дължи на истинска любов.

Как изглежда на практика създаването на тази атмосфера?

Ще разгледаме някои общи напътствия, които обаче, драги читателю, се отнасят лично за Вас, а не за Вашия партньор!

Човек лесно би могъл да се подхлъзне и когато четете описаните по-долу оптимални условия за любов, да си помисли: „Ето, понеже моят партньор не може да изпълни тези високи изисквания, затова между нас не може да има любовна сексуалност.“ Естествено, че не може, защото, както вече видяхме, правилната сексуалност е резултат от истинска любов, която никой от нас не притежава съвършено и пълно. Със съвършена любов може да обича единствено Бог. Затова нека съпругът християнин и съпругата християнка да разглеждат следните напътствия като източник на идеи лично за себе си. Целта е те да им помогнат, от една страна, да опознаят някои връзки между собственото си сексуално поведение и отношението на любов към другия, а от друга страна, да се стремят да дават все повече място в живота си на истинската, всеотдайна любов.

Напътствия за мъжа

Мъжът трябва най-напред да осъзнае, че в сексуално отношение жената реагира съвсем различно от него. При него сексуалната възбуда се получава по-скоро от визуални или други сетивни дразнители, докато при жената тя по правило се дължи на емоционални усещания, на общата атмосфера. Жената е много по-силно зависима от истинската душевна основа на любовната сексуалност, отколкото мъжът. За жената е важно какво чувства, какво изживява в душата си.

Ето защо любящият съпруг е длъжен да се запита как би могъл да обгърне жена си с нежност — и то часове преди физическото съединение.

Тази нежност, тази атмосфера на сигурност и взаимно уважение може обаче да се създаде само при условие, че мъжът по принцип обича жена си, а това означава, че той е решил съзнателно и волево да разбере нейните истински потребности и да ги задоволи. Тази атмосфера се създава както от една нежна целувка по бузата през деня, така и от някоя мила дума, нежна прегръдка или сърдечно „благодаря“ след вечерята.

Внимание: когато един мъж е мил към жена си само когато има сексуални намерения, тя с право ще се чувства измамена, използвана и насилена — което, разбира се, разрушава всякаква атмосфера. Затова трябва да обграждате жена си с нежност и внимание не само когато смятате да спите с нея.

Мъж, който спокойно си чете вестника, докато жена му е на прага на нервна криза, защото почти едновременно трябва да вдигне масата, да измие съдовете, да пусне пералнята, да изкъпе децата, да им прочете приказка и да ги сложи да спят, докато на печката се готви яденето за утре и непрекъснато звъни телефонът, такъв мъж показва на практика, че ни най-малко не уважава жена си. Той не може да създаде нужната атмосфера.

Жената забелязва, когато съпругът _ се отнася към нея с уважение, когато _ отваря вратата, държи _ палтото, поема тежката чанта или тежкото дете от ръцете _.

„Виe, мъже, живеете благоразумно, като с по-слаб съсед, с женския пол и им отдавайте почит като на сънаследници на благодатта на живота, за да не бъдат възпрепятствани молитвите ви.“ (1 Петрово 3:7)

Мъжът може да създаде атмосфера на взаимно уважение само тогава, когато съпругата му види, че наистина заема почетно място в живота му, че той наистина се отнася към нея като към скъпоценно съкровище. Задължително е да казваме това на жените си — понякога с думи, друг път с букет цветя или някой малък подарък.

Всичко това е добра почва за създаване на необходимата атмосфера, атмосфера, в която брачните партньори могат да общуват помежду си открито и с искрена нежност.

„А и двамата, човекът и жена му, бяха голи, и не се срамуваха.“ (Битие 2:25)

И така, попитайте се, като съпруг: „Как бих могъл часове преди това да обгърна жена си в нежност? Откъде има опасност да се появят недоволство, несигурност, грижи и студенина и да отровят атмосферата?“ И още: „Какви душевни стимулатори обича жена ми? Какво би й помогнало да се възбуди сексуално?“

Може би съпругата Ви обича нежна музика? Тогава намерете подходяща плоча или касета и се радвайте, когато тя се изпълва с нежност и топлина под действието на любимите звуци.

Или може би обича уюта на запалена свещ? Тогава няма да е най-подходящото нещо да монтирате в спалнята си цветомузика!

Ако легнете в леглото, без да се изкъпете, и миришете на пот, това също ще развали атмосферата, както и ако прехласнато говорите за друга жена, докато разсеяно милвате своята.

Но това, което създава най-големи трудности на много мъже, е фактът, че атмосферата на нежност и сигурност се създава най-вече с думи. За съжаление много мъже като че ли прекарват интимния си живот в аквариум — мълчат като риби. Библията обаче насърчава мъжете да изразяват любовта към жена си с думи. Примери за това са дадени в Песен на Песните:

„Колко красиви са нозете ти с чехлите, дъщерю княжеска! Твоите закръглени бедра са подобни на огърлица, изделие на художнически ръце. Пъпът ти е като обла чаша, от която не липсва подправено вино. Коремът ти е като житен копен, ограден с кремове. Двете ти гърди са като две сърнета близнета. Шията ти е като стълб от слонова кост. Очите ти са като водоемите в Есевон към портата Бат-рабим. Носът ти е като ливанската кула, която гледа към Дамаск. Главата ти върху тебе е като Кармил, и косите на главата ти — като мораво, царят е пленен от къдриците им. Колко си хубава и колко приятна, о, възлюбена, в очарованията си! Това твое тяло прилича на палма, и гърдите ти — на гроздове...“ (Песен на Песните 7:1-7)

Казвали ли сте някога нещо подобно на жена си? Не твърдя, че непременно трябва да кажете, че носът е като ливанската кула, без да Ви е много ясна естетиката на тази кула. Естествено днес ние използваме друг език, но принципът е ясен. Става дума за това, дали изразявате любовта си с думи — и то най-вече при интимно общуване!

Може би ще ми отговорите, че да шепнете романтични думи в ухото на жена си би Ви коствало огромно усилие. Напълно Ви вярвам. Разбирам Ви и ако ми кажете, че не изпитвате никаква необходимост да го правите. Но не забравяйте: любовта означава да изследвате и да се опитвате да задоволите истинските потребности на жена си — независимо дали Вие самият имате съответните потребности, или не. Ето защо започнете да обличате любовта си в думи — от любов, а не защото много Ви се иска. Ако думите Ви са повлияни от Вашето вътрешно решение да обичате, жена Ви ще се почувства много щастлива.

Създаването на атмосфера, която предразполага и допринася за щастливо и градивно сексуално общуване, е важна и отговорна задача, която предимно се пада на мъжа.

И така. Вашият сексуален живот основан ли е на атмосфера на сигурност, нежност и взаимно уважение?

Напътствия за жената

Разбира се, жената също е отговорна да съдейства за създаването на тази атмосфера на сигурност, нежност и взаимно уважение.

Ако например Вие, като съпруга, имате навик постоянно да раздавате съвети или да мърморите, с това Вие неминуемо разрушавате атмосферата. Някои жени се опитват още от самото начало на брачния си живот да проведат със съпруга си цялостна „превъзпитателна програма“. И така, те за заети с постоянно търсене на недостатъци, тяхното разобличаване и „поправяне“. Близко е до ума, че ролята на строга учителка може да стимулира у един мъж всичко друго, но не и романтични чувства.

Покажете на мъжа си, че го приемате такъв какъвто е, с всичките му недостатъци и грешки, дори ако не окача ризата си в гардероба или обича да яде в леглото.

Подкрепете го чрез възхищението си. Всеки мъж има необходимостта да му се възхищават. Обяснете му какво така много цените у него. Така ще създадете атмосфера на взаимно уважение.

А може би Ви застрашава опасността да приемате като естествено всичко, което мъжът Ви прави за Вас? Неблагодарността е нещо изключително грозно, особено

между двама души, които твърдят, че се обичат. Покажете му, че оценявате това, което той прави, за да Ви достави радост, че не подминавате незабелязана грижата му за дома и семейството. Кога за последен път му казахте „благодаря“?

Покажете му уважението и любовта си, като бъдете красива за него. Мъжът реагира на визуалната възбуда много повече, отколкото жената. Затова Вашето старание в тази насока ще повлияе много положително за добрата атмосфера на интимна близост.

Ако Вие се разкрасявате само за случаи, които „си заслужават“, а пред мъжа си ходите раздърпана и несресана, той естествено ще добие усещането, че според Вас за него „не си заслужава“ да сте красива. Много жени се поддържат само докато се омъжат, а после се оставят бързо да напълнеят, забравят за съществуването на козметика, парфюми и украшения, а пенъорът се превръща в основната им дреха. След това започват да се оплакват, че „съпругът им охладнял“ към тях! Поддържането на добър външен вид изисква много време и енергия, но Вие го дължите на своя мъж — любовта мисли за другия, а не за собственото си удобство.

Много съществена част от интимната атмосфера е и доброто Ви настроение. Помнете, че нямате право да си изкарвате на мъжа си яда и нервите от напрегнатия ден — за него той е бил не по-лек. Умората от деня се преодолява най-добре в една спокойна и ведра атмосфера, която се създава главно от жената.

Към „подаряването на себе си“ спада и това да сигнализирате на мъжа си, че сте готова да му се отдадете сексуално.

Много често поради фалшив срам (или неправилен начин на мислене) жените изглеждат сексуално безразлични. Това не само руши откритата атмосфера на искрена нежност, но и въздейства притъпяващо на мъжа и го подтиква към егосекс, тъй като неговите усилия не предизвикват у партньорката му очаквания отклик. Мъжът може да бъде сексуално активен и без голямо душевно участие, което една жена по-трудно може да си представи. Затова мъжът не само е изложен на по-голяма опасност да се подхлъсне в един вид „генитален секс“, но и понякога се чувства по-малоценен в сексуално отношение. Той знае своята слабост, която всъщност е просто различие.

И така: показвате ли на мъжа си, че се наслаждавате на любовната сексуалност „с благодарение“, или с безразличието си рушите неговото еротично преживяване?

Любовната сексуалност трябва да се усвои

Никой, който иска да даде добър съвет на някой млад човек, няма да му каже да влезе в пилотската кабината на някой самолет, да запали мотора, да се вдигне във въздуха и да опита как се лети.

Точно това обаче се препоръчва днес на младите хора във всички масмедии: „Сексът е нещо хубаво, опитайте го!“ Каква лудост! Разбира се, човек може да се занимава със секс и само с няколко прости напътствия „как се прави“, но по този начин никога няма да постигне целта на любовната сексуалност. В един момент неизбежно „ще падне“ също като пилота аматьор.

Сигурно вече сте забелязали, че създаването на подходящата атмосфера като душевна основа за щастлив сексуален живот не е чак толкова лесна работа. Действително фината чувствителност на двамата партньори се усъвършенства с времето — в степенята, в която те се научават да разбират истинските потребности на другия и да се опитват да ги задоволяват.

Ако някой пристъпи към интимната област със самочувствието, че „тия неща са ми ясни“, той никога няма да може да има щастлив и пълноценен сексуален живот, в

който и двамата партньори са задоволени. Човек може да усвои нещо ценно само когато наистина е готов да се учи.

Физическото съединение на Адам и Ева е описано в Библията по следния начин: „И Адам позна жена си Ева; и тя зачна и роди...“ (Битие 4:1). Забележете как Божието Слово изразява интимното общение с думата „позна“. Не е казано: „И Адам спа с Ева“, нито: „И Адам направи бебе на Ева“, а „Адам позна Ева...“ Това е точният израз, който показва, че създадената от Бога сексуалност зависи от дълбокото опознаване на другия, че при повърхностно познанство никога не може да има, истинска любовна сексуалност и че да обичаш истински означава най-напред да опознаеш истинските потребности на другия — включително и в сексуално отношение. А затова е необходим разговор, или както бихме казали по-съвременно — „комуникация“. Тя се състои от слушане и говорене. Забележете последователността.

И понеже огромна част от нашите съвременници са информирани едностранно само за егосекса и въобще не познават истинската любовна сексуалност, е много важно и необходимо да бъдем готови да се учим — да се отказваме от погрешни схващания и да възприемаме нови.

Вие, като съпруг, можете и трябва да задавате на жена си въпроси, които се отнасят до вашето интимно общение, нежно и с любов. През целия си съвместен живот ще трябва да откривате разни страни от сексуалната същност на съпругата си. Ето защо имайте търпение да изследвате, да се учите, и не мислете, че вече всичко Ви е ясно.

За съжаление и много жени смятат, че няма какво повече да учат или дори че мъжете им вече знаят достатъчно. Това далеч не е така. Затова жената също трябва да има готовността да разговаря откровено с мъжа си за интимното им общение, за атмосферата, за цялостния им сексуален живот. Покажете на мъжа си пътя към тялото и душата си — откъде би могъл той да го научи в този така объркан свят, ако не от Вас самата? Може би от минали „опитности“? Всички те най-вероятно са били в областта на егосекса, а и освен това всяка жена (както, разбира се, и всеки мъж) е неповторима индивидуалност, която има свои особени потребности, желания и начин на възприемане на нещата.

Една жена може например да има различни сексуални усещания по време на бременност и по време на кърмене. Тя преминава — както много често и мъжът — през различни фази на сексуалното чувство. Който не е готов да опознае, да разбере партньора си, не може да реагира на тези промени и неминуемо ще се окаже неспособен да задоволи истинските му потребности, защото те междуременно са се променили.

Едно малко дете има необходимостта да се дружка на коленете на татко и да се люлее на люлките в парка. Би било глупаво обаче да се опитваме да задоволяваме все същите потребности, когато това дете вече е станало юноша на 16 години.

Тук обаче не става дума само за възрастови фази. Не забравяйте, че Вашата жена е едно неповторимо Божие творение. И към нейната неповторимост спада и това, че може едно и също нещо веднъж да се стори особено приятно, а друг път въобще да не хареса. Тези променливи настроения в интимния живот спадат към неповторимостта на Вашата съпруга. Приемете това и бъдете винаги готов да се учите.

И така: готов ли сте да научите още нещо, или все още смятате, че сте съвършен любовник?

Любовната сексуалност трябва да бъде направлявана

При любовната сексуалност партньорите се наслаждават “с благодарение“ на своята интимна близост, но те не бива да се ръководят единствено от принципа на

удоволствието. Недисциплинираният сексуален живот води към егосекс и противоречи на смисъла на любовната сексуалност.

Егосексът може да се практикува всекидневно, дори и по няколко пъти на ден. Но истинска любовна сексуалност не може да се практикува всекидневно за дълъг период от време. Да се стараяш да разбереш другия, да искаш да го зарадваш — това изисква чувствителност, отдаване и полагане на съзнателни усилия. Ясно е, че това не може да се постига ефективно, а и да се изразява физически всеки ден.

Въпреки че повечето бракове страдат по-скоро от недостатъчно интимно общение, съществува и прекаляване в сексуално отношение, което води до тежки последствия. Дори понякога недостигът на сексуалност в брака се дължи на предишно прекаляване.

Всеки знае, че след диета или гладуване яденето се услажда двойно повече. А ако всеки ден, без изключение, ядем най-любимото си ядене, то най-накрая ще ни втръсне и ще започне да ни се повръща от него.

Който няма мяра в сексуалните си отношения, ще се “пресити” и няма да може им се наслаждава истински. Умереността и разумното ограничаване увеличават желанието — не само собственото, но и на партньора — а нали точно това е целта на любовната сексуалност. Прекаляването води дотам, че качеството страда за сметка на количеството, и в крайна сметка води към егосекс.

Сексуалната интензивност намалява с възрастта и затова е особено важно да се обърне внимание на качеството и да се осъзнае и приеме отслабващата интензивност. Който реши да се бори срещу това с хапчета или технически средства, а дори и с хормонална терапия само и само да не изгуби сексуалната си сила, той свежда сексуалността до чисто медицински проблем и очаква чудеса от лекарите, които все повече се подвизават като “секс-експерти”.

Любовната сексуалност трябва да бъде насочена към другия и да се използва за негово добро. Периодите на основателно въздържане не водят до недостиг, а показват, че на сексуалността е отредено точно подобаващото място — изцяло в рамките на истинската любов.

Прекомерната сексуалност бързо подвежда най-вече мъжете нетърпеливо да изискват от жените си полово сношение. Но където се използват заплахи и притеснения за сексуални цели, не остава място за истинска любов.

Често жените — съзнателно или несъзнателно — реагират на прекомерния секс с небрежна и непривлекателна външност. Те се изоставят или изцяло се отдават на всекидневните си занимания и грижи, за да имат явно изтощен вид. Най-лекият признак на главоболие се използва като защитен механизъм, така че болката може по психосоматичен механизъм наистина да се засили до такава степен, че тя съвсем наистина да не е в състояние да откликне на искането на мъжа си.

При това, за съжаление, често се злоупотребява с библейското наставление, че партньорите трябва да имат „дължимото сношение“ един с друг (1 Коринтяни 7:3), като единият партньор използва това, за да принуди другия към сексуални действия с цел да задоволи собствените си желания. Но както вече видяхме, такова държание противоречи на създадената от Бога любовна сексуалност. Да изпълня Божията заповед за „дължимото сношение“ със своя брачен партньор, следователно означава да го обичам и да изразя физически тази своя любов, като му доставя радост с нея. Самата същност на любовната сексуалност изключва всякакво насилие, както и желанието на всяка цена да задоволявам собствените си сексуални потребности винаги, когато ми се прииска.

Една жена може би е опознала съпруга си като човек с относително слабо сексуално влечение — и въпреки това те отново и отново ще изразяват физически

любовта си. Друга пък е разбрала, че мъжът има относително силно сексуално влечение — но и той трябва да се постарее да постави желанията си в рамките на истинската любов, която на първо място търси да зарадва и ощастливи другия. Тази жена обаче, ако го обича истински, ще се постарее от своя страна да му помогне в борбата със себе си и по-често ще го дарява със сексуална любов.

Един мъж обаче по принцип трябва да се научи, че в определени периоди от време трябва да може и да се въздържа. За да има успех в дисциплинирането и управляването на собствената си сексуалност, той трябва да има желание да практикува истинска любов в брака си, да постави фантазията си под Божия контрол, да не си представя сексуални действия или други ситуации, които биха могли да го възбудят и да стимулират физиологичните му функции.

Именно за мъжете е важно да знаят, че половото сношение силно активизира физиологичната система за възбуждане и въпреки постигнатото облекчение сексуалното желание много скоро отново се събужда поради усилената секреция на възбуждащи хормони. Колкото повече полови сношения се извършват, толкова повече се активират химическите процеси в тялото, които го приготвят за нови сношения. Ето защо прекаляването води до едно състояние на постоянна възбуда, която вече не може да се уталожни напълно (и се нуждае от все по-интензивна и нова „храна“). В резултат на това постоянно състояние на възбуда мъжът може да стане и много по-податлив на дразненията на еротични реклами, снимки и прочее, отколкото мъжете, които имат разумен сексуален живот.

В периоди на въздържание, когато сексуалното влечение не се подхранва пряко, възбуждащите системи на тялото се успокояват, така че — по чисто биологични причини — визуалните дразнения действат по-слабо, отколкото по време на активен сексуален живот. Така че Бог е предвидил в Своето творение този чуден механизъм и Той ще накаже всички лъжи, че временното сексуално въздържание било нечовешко претоварване на организма.

Жената, от своя страна, не бива да пресилва мъжа си, и не бива да забравя, че и тя е призвана от Бога да задоволява съпруга си сексуално. Тя трябва да осъзнае, че нейната недостатъчност не угасява автоматично и сексуалното влечение на мъжа ѝ.

Всичко казано дотук трябва задължително да се разглежда в общите рамки на любовната сексуалност, тъй като мъжът, който наистина обича жена си, както и жената, която обича мъжа си, ще имат естествената потребност да изразят физически тази любов. Физиологичните процеси при тази любов са същите, както и при егоистичното задоволяване на собственото сексуално желание. Но същността, целта и качеството на любовната сексуалност са принципино различни и затова тя трябва да бъде подхранвана и задоволявана.

И така: владее ли своя сексуален живот, или Вашата сексуалност Ви владее?

Любовната сексуалност трябва да се поддържа

Всяка дарба, всеки талант, трябва да се поддържа. Пианистът виртуоз е длъжен постоянно да се упражнява, шампионът — постоянно да тренира, и то под вещото ръководство и контрол на опитен треньор.

Любовната сексуалност, желаната от Бога сексуалност трябва да се поддържа. И тук от време на време е нужна самокритична проверка, сверяване на часовниците и най-вече — инвестиране на време и внимание.

Любовната сексуалност е лесно чуплива. Който просто „практикува секс“ без особено замисляне, е като слон в стъкларски магазин и никога няма да надрасне нивото на егосекса.

Мъж, който си мисли, че може да прави всичко, което „естествено“ му се иска, задължително ще сгреша, защото „естествено“ не непременно значи „продиктувано от любов“. (С този аргумент някои са се опитвали да оправдаят и садизма, който бил произхождал от някакво „естествено влечение“ на човека.)

Когато интимният живот в брака протича като някакъв автоматичен процес, той никога няма да носи истинска радост и да стимулира отношенията между партньорите.

Затова за един пълноценен интимен живот е необходимо *време*. Ние намираме време за всичко, което считаме за значително. Но време рядко се *намира*, затова то трябва да се *отдели*. За нещата, които не ни интересуват, съответно нямаме време. Който не се интересува от футбол, няма да отиде на стадиона да гледа мач. Но едва ли би се намерило някое влюбено момиче, което да не намери време да прочете току-що полученото писмо от любимия.

Любовната сексуалност се стреми да разбере и да задоволи потребностите на другия. За тази цел, за създаването на необходимата атмосфера, за истинското ощастливяване на другия трябва време и истинско желание. Ето защо е добре брачната двойка да си остави достатъчно време преди физическото съединение.

Често се говори за т. нар. „подготовка“. С този израз обаче много лесно се свързва погрешното мнение, че оргазъмът е единствената цел, на която е подчинено всичко останало. Забелязваме ли отново принципа на егосекса? Съществува реалната опасност двама партньори да изместят истинската цел на интимната близост и да се впуснат в гонене на оргазъм на всяка цена. Това неминуемо ще попречи както на тяхното духовно общуване и нежност, така и на осъществяването на истинската цел на сексуалния акт, а именно ощастливяването на брачния партньор. При такава неправилна мотивация и най-нежните отношения (милване, целувки) се превръщат в прост стимулиращ механизъм.

Не е вярно, че „времето за нежности“ няма собствена стойност, а просто е необходимо като „подготовка“ за същественото. Напротив, това време е много ценно и вече дава възможност за изразяване на любовта към партньора по най-интимен начин. То представлява самостоятелен и значим елемент от интимния живот и не може да се смята само за прелюдия към оргазма. Въобще нежното и мило държание на съпрузите един към друг трябва да бъде принципен стил на отношенията им, а не само подготовка за интимно общуване.

Краткото полово сношение, без предшестващо време за нежност в повечето случаи (но невинаги, зависи най-вече от възприятието на жената) е израз на егосекс и е навик (нещо като ходене при проститутка), а не интимна близост с жената, която наистина обичам.

Времето за нежност е чудесна възможност за опознаване на партньора. Тук мъжът може да развихри цялата си фантазия и изобретателност. Вследствие на това жената може да изпита душевна еротична възбуда. Тази психическа подготовка стимулира нейната готовност за сексуално отдаване на мъжа си. Затова би било много егоистично от негова страна да пренебрегне тази нежна прелюдия. По този начин той накърнява фината душевност на съпругата си.

Мъжът обаче едва ли ще може да се погрижи внимателно за душевното състояние на жена си, ако до полунощ е гледал филм по телевизията и след това, с чувството, че е почти Джеймс Бонд, решава да спи с нея. Тогава няма да има време да разговаря или да погали изтощената си от работа съпруга, или да създава атмосфера на сигурност и уют. Затова използвайте по-смыслево вечерите си.

Кинцел пише по този въпрос следното: „Сексуалността е неразривно свързана с нежността, а нежност, при която се гледа часовника и се наднича в огледалото, е нещо невъзможно.“

Разбира се, такава сексуалност има, но тя спада към областта на егосекса, както ще видим по-късно.

Желанието ни да се учим и постоянно да се поддържаме е задължително условие за пълноценен сексуален живот в брака. Това дава възможност за изостряне на чувствителността спрямо партньора и все по-доброто му опознаване, включително и неговите особености по отношение на оргазма.

За съжаление в много книги за брака едновременното достигане на връхната точка на сексуалното преживяване се изтъква като нещо ненадминато и едва ли не задължително. Естествено можем да се радваме на това преживяване и ако то радва и партньора ни, можем и да се стремим към него, но първо за това е нужен доста голям опит, така че една млада двойка може да преживее големи разочарования, ако непрекъснато го очаква, и второ, много по-важно е да се стремим към основната цел на интимното общуване — даряването на радост и щастие на партньора.

Ако един мъж се остави да бъде завладян от необходимостта от едновременен оргазъм, най-често стига до преждевременно семеизпразване и жената остава разочарована.

Затова Вие, като мъж, мислете най-напред за жена си, погрижете се да постигнете нейния оргазъм и не се опитвайте — като секс - егоист — сам да се наслаждавате на своя собствен.

Много брачни двойки преживяват голяма радост и пълноценно удовлетворение, когато първо жената се отдаде изцяло на любовта на мъжа си и достигне до оргазъм, а след това мъжът напълно спокойно се наслаждава на любовта на жена си „с благодарение“ (сравни с 1. Тим. 4:4).

Разговорът, взаимното изслушване и споделяне и тук е от решаваща важност. Жената трябва непременно да каже на мъжа си, ако той по някакъв начин, особено след нейния оргазъм, причинява болка или някакво друго неприятно усещане.

Голяма пречка в интимния живот може да представлява надценяването на важността на оргазма при жената. За нея най-съществено значение има самото усещане на нежността, сигурността, вниманието и любовта на нейния партньор. Понякога нейното желание е насочено само към тази атмосфера и това усещане. При това нейната крива на възбуждане невинаги се качва дотолкова, че тя непременно да жадува за оргазъм. Мъжът трудно може да разбере това, защото при една интимна физическа близост неговата крива на възбуждане нараства постоянно и без оргазъм той би се чувствал незадоволен. При жената е другояче. Тя може и без това преживяване да се наслаждава „с благодарение“ на един пълноценен интимен живот.

Мъжът трябва да приеме тези желания на жената и да не се опитва задължително да я доведе до оргазъм, защото може да изпадне в положение да задоволява потребности, които в този момент въобще не съществуват.

Както вече видяхме, общуването и нежностите преди самия сексуален акт са изключително важни. Но не по-малко значение има и времето след това. Отделете си достатъчно време, през което можете да се посветите един на друг в спокойната, позната и открита атмосфера. Това е важно преди всичко за жената, особено ако не е стигнала до оргазъм. В тези обстоятелства нейната душа е отворена за Вас — прегърнете я, погалете я, поговорете ласкаво — това ще я направи дълбоко щастлива. Научете се да не следвате сляпо непосредствените си желания, като например веднага да заспите или да започнете да се занимавате с нещо друго (тъй като кривата на възбуждане при мъжете обикновено спада много бързо). Помнете, че сексуалното общуване разтърсва до дъно цялостната личност на жена Ви и носи или дълбоко щастие (при любовната сексуалност), или горчиво разочарование (при моментите на егосекс).

Колкото повече един мъж „познава“ жена си и се учи да се настройва към нейните потребности, толкова повече той ще я направи способна за един пълноценен и радостен сексуален живот.

И така: готови ли сте постоянно да „поддържате“ любовна сексуалност във Вашия брак, или я занемарявате с невнимание и небрежност?

Егосекс

Както при истинската, всеотдайна любов съществуват степени на зрялост, така и при егосекса и залегналата в основата му мотивация можем да отбележим различни нива. Един мъж, който в сексуалните отношения с жена си все пак е внимателен, но въпреки това се стреми на първо място да задоволи собственото си желание, вече се намира в началото на спиралата, която води надолу, но все още не е стигнал чак дотам, както например друг, който всяка седмица ходи при проститутка, или трети, който насила принуждава жена си да спи с него.

Обстоятелството, че има различни видове егосекс, не бива да ни служи като извинение. Всяко егоистично държание, всяка егоистична злоупотреба с някакво сексуално действие има своето влияние върху човека (и преди всичко върху съществуващите брачни отношения) и принизява Създателя, Твореца на сексуалността — самия Бог.

Егосексът е по принцип извратена, обезобразена, перверзна сексуалност, независимо от това по какъв начин се практикува. Господ Исус специално казва, че дори когато един мъж погледне някоя жена, за да злоупотреби (мислено) с нея като обект за задоволяване на страстта си, т.е. да си представи полово сношение с нея, той се намира вече в областта на егосекса и съгрешава.

Егосексът има за цел задоволяването на собствените сексуални желания. Дали тази цел ще бъде постигната в рамките на брака, извън брака или чрез самозадоволяване — това не променя неговата същност, различна е само тежестта на последиците.

Често егосексът се мотивира с мнението, че мъжът има право да разполага с тялото на съпругата си и че затова е съвсем нормално той да я принуждава към сексуално общуване. От друга страна някои жени виждат в сексуалното влечение на мъжа си възможност да го манипулират. Сексуалното сношение служи като „разменна монета“ за изпълняване на различни желания: „Ако получа това...“ или „ако направиш онова, тогава...“ Ясно е, че такова поведение спада към егосекса — по своята същност то доста наподобява проституцията.

Начинът на мислене, който обуславя егосекса, е твърде разпространен в съвременната култура. „Вино, ракия и жени“ — това е масовата представа за удоволствие, която вече е станала толкова обичайна, че дори вече не ни прави впечатление как жената се принизява до „стока“, до обект за егоистично задоволяване на страстите. Както виното и ракията, така и жените служат за възбуждане на приятни усещания.

Който има възможност да наблюдава междучовешките отношения в някои фирми, учреждения или в училищата, скоро ще забележи, че за много неща се мисли на принципа „от кръста надолу“. Например някоя жена, която не се възприема като привлекателна, автоматично се счита за малоценна. Тя по-трудно може да си намери работа, по-трудно бива приета в някой приятелски кръг и т. н. Нашето общество е безумно фиксирано върху външната привлекателност. Човекът се преценява по това как изглежда, по неговата сексапилност, а същината, истинският човек остава

незабелязан. Подобно нещо за съжаление може да се срещне и в много християнски кръгове и преди всичко в младежките им групи.

Последици от егосекса

Както вече споменахме, систематичното практикуване на егосекс води до все по-голямо притъпяване на чувствителността. С времето той губи своята привлекателност. Стига се до положението на човека, който бута купето на колата по улицата. Той скоро ще се измори и няма да има повече никакви сили да “кара“ тази кола без колела. Или пък ще прибегне към други стимулатори, възбуждащи средства или подсилващи хапчета.

Нови стимулатори — перверзия

Мъж, който използва жена си за собствено задоволяване, скоро вече въобще няма да бъде в състояние да се възбужда от нея. Или мъж, който се самозадоволява (мастурбира), с времето ще се отегчи и тази практика ще му се стори скучна и празна. Тогава той ще потърси нови стимулатори, от които ще очаква по-голяма сексуална възбуда. Някои посягат към порнографската литература или гледат секс - филми. По този начин в кръвта се секретират повече сексуални хормони, съответните жлези се активират, той усеща възбудата и се стреми да я утоли чрез семеизпразване.

Но много скоро и порнографските списания и филми ще престанат да му въздействат и очакваната голяма сексуална възбуда няма да се осъществява. Тогава той ще започне да посещава “секс - шоу“, ще завърже извънбрачна връзка или ще посещава проститутки за бързо възбуждане и задоволяване на сексуалните му влечения.

Страници наред могат да се изпишат върху развитието на този хлъзгав път на егосекса. Накрая много често се стига до *перверзии* — извратени практики, които целят да предизвикват сексуална възбуда и оргазъм у хора с вече напълно притъпена чувствителност.

Така например има мъже, които могат да се възбудят само ако партньорката им говори цинизми или ги бие с камшик, или разиграва инфантилни игри на “чичо доктор“, или злоупотребява сексуално с животни.

Светът на сексуалните перверзии е безкраен и неопикуемо отвратителен и безброй хора са негови пленници.

В брачната консултация се срещат и хора, при които сексуалната възбуда не се получава като реакция на нежността, а на страха — и този факт обяснява редица перверзни практики.

Фригидност и импотентност

Едно друго възможно развитие на егосекса — което за съжаление се среща често и в християнски бракове, е студенина (фригидност) при жените и сексуална неспособност (импотентност) при мъжете.

Принудителното “въздържание“, което се поражда от това, не е доброто библиейско въздържание, предвидено от Бога за определени ситуации, а е сексуално смущение, настъпило в резултат на егосекса.

Такова “сексуално въздържание“, макар и често представяно като някакъв вид “благочестие“, е също толкова резултат от греховния егосекс, колкото и сексуалната перверзия. Неотдавна Съюзът на американските психиатри постави специално име на този широко разпространен и пагубен резултат от егосекса: “Inhibited Sexual Desire“ —

“затормозено сексуално влечение“. На фона на днешната сексуална революция е трудно за вярване, но е истина — липсата на сексуално влечение, на която се дължат импотентността и неспособността за достигане на оргазъм, се разпространява както измирането на горите.

Сексомания

Невинаги развитието на егосекса води непременно към перверзия или липса на влечение. Много често резултатът е сексомания. Въпреки че егосексът е изгубил своята привлекателност, жаждата за сексуални преживявания нараства. Егосексът се практикува все по-често, докато накрая организмът започва всекидневно да сигнализира на човека, че се нуждае от “сексуално облекчение“. От биологична гледна точка това не е нищо друго освен пристрастяване към определени хормони, към които организмът е привикнал и счита, че нещо не му е наред, ако дейността на сексуалните жлези не се поддържа постоянно. Човек регистрира тези сигнали, вярва им и се впуска в ненаситно търсене на сексуални преживявания, с което става роб на собствената си страст. (Ясно е, че по този начин той губи и всякаква възможност за истинско общуване в брака.)

Това развитие може да се сравни до известна степен с алкохолизма. Само по себе си нашето тяло не се нуждае от алкохол, за да се чувства добре. Също така нашето тяло не се нуждае от сексуални действия, за да се чувства здраво и жизнено. Но ако алкохолът започне да се употребява без мярка, тялото свиква и започва да изпитва влечение към него. Задоволяването на това влечение довежда до още по-интензивна жажда и попада в дяволската спирала на алкохолизма.

И при егосекса може да настъпи същото развитие по стръмната спирала на зависимостта, като се стигне до явна сексомания, когато той се практикува без мярка.

Един маниак, било той алкохолик или сексоман, не би могъл да обърне внимание на партньора си. Неговата висша цел е задоволяването на собствената страст и това пречупва всяко мило, любовно отношение.

Библейска сексуална терапия

Библейската сексуална терапия по същество означава: осъзнаване на положението и обръщане на 180 градуса.

Гръцката дума за това е “метаноя“ и се превежда като “покаяние“.

На практика “покаяние“ означава: аз осъзнавам, че вървя по пътя на егосекса и че по този начин принизявам Този, който е създал човешката сексуалност, и съгрешавам против Твореца (което, ако съм християнин, трябва да изповядам пред Него и да Го помоля за прошка).

След това решавам да тръгна към нова цел, която Бог е предвидил за мен: да не задоволявам на първо място собствените си сексуални потребности, а да се стремя да разбера и задоволя потребностите на моя брачен партньор. Предимство трябва да имат не моите желания, а неговото щастие. Оттук нататък чрез своята сексуалност аз ще изразявам истинската си любов към него. При това мотивацията ми ще бъде Божията любов, която сам аз, като християнин, имам в Исус Христос и ще се стремя да се науча да обичам по същия начин своя брачен партньор.

Останалото е въпрос на упражнение. За да може моето вътрешно решение да се осъществи на практика, е нужно много постоянство и послушание. Но и тук мога със сигурност да разчитам на Божията помощ и сила:

“Бог е верен, който няма да допусне да бъдете изкушени повече, отколкото ви е силата, но заедно с изкушението ще даде и изходен път, така че да можете да го издържите.” (1 Коринтяни 10:13)

В такива случаи довереният разговор с някой зрял християнин, на когото имаме доверие, може много да ни помогне. Естествено и брачният ни партньор може и трябва да участва в това израстване и в борбата срещу греха.

„Изповядайте един на друг греховете си и молете се един за друг“ — ни се казва в Яков 5:16, за да оздравеем и да получим помощ. Това не е ли също и взаимното носене на теготите, за което се говори в Галатяни 6:2?

Но как може да изглежда тази помощ на практика?

След като един човек, който досега е практикувал егосекс, е осъзнал, че това е грях, покаял се е и е приел Божията прошка, той трябва да се откаже от старите си навици и начин на мислене в сексуалната област и да ги замени с правилната любовна сексуалност.

На практика обаче това не става автоматично, само като човек си каже: *„Повече няма да практикувам егосекс...“* Той трябва да приеме, да усвои начина на мислене и мотивацията на любовната сексуалност. При сексуалните проблеми и тяхната терапия са валидни същите библейски принципи, които са в сила и за всякакви други погрешни начини на мислене и поведение:

„... що се отнася до предишното ви поведение, вие сте съблекли стария човек, който тлее в измамните страсти; и бивате обновявани в духа на своя ум; и сте облекли новия човек, създаден по образа на Бога в истинска правда и святост.“ (Ефесяни 4:22-24)

Практическата рецепта е „събличане“ на старото и „обличане“ на новото. Който се опитва само да „съблече“ старото, ще остане гол и съвсем скоро отново и ще се намъкне в старите дрехи, защото е останал гол и му е студено. Човек трябва решително да тръгне по новия библейски път на желаната от Бога сексуалност, което ще бъде равносилно на „обличане на новите дрехи“.

За други случаи апостол Павел дава следните принципи за терапия в Ефесяни 4:25 и нататък: *„Затова, като отхвърлите лъжата (събличане!), говорете всеки с ближния си истина (обличане!)“*... *„Който е крал, да не краде вече (събличане!), а по-добре да се труди, като върши с ръцете си доброто, за да има да отдели и за този, който има нужда“* (обличане!). *„Никаква гнила дума да не излиза от устата ви (събличане!), а само онова, което е добро за назидание според нуждата, за да принесе благодат на тия, които слушат“* (обличане!).

Егосексът спада към делата на плътта, които са описани в Галатяни 5:19-21. Който е решил да не върши вече тези дела, може да успее само ако „ходи по Духа“: *„И така, казвам: ходете по Духа, и няма да угаждате на плътските страсти...“* (Галатяни 5:16)

Анатомия на половите органи

Женски полови органи

Яйчниците са продълговати овални жлези, с дължина около 4 см, ширина около 2 см и дебелина около 1 см. Още при раждането на момиченцето в неговите яйчници има около 400 хиляди незрели яйцеклетки. По време на пубертета тези яйцеклетки започват да узряват една по една и в периода на репродуктивната възраст на жената узряват общо около 400 от тях. Когато някоя яйцеклетка узрее, заобикалящият я фоликул (мехурче) се пуква и я изхвърля в коремната кухина, където тя се улавя от

пипалата на яйцепровода. Той има приблизително дебелината на пръст и дължина около 10 — 12 см и по него зрялото яйце се отвежда до матката. Това трае три-четири дни. Ако в това време се извърши полово сношение, има вероятност някоя семенна клетка (сперматозоид) да достигне до яйцето и да се съедини с него. В този момент двата набора хромозоми се сдвояват и образуват нов пълен набор. С това вече се е образувал един пълноценен нов човек в зародишно състояние. Ако едно яйце не се оплоди от семенна клетка, то се придвижва до матката и там се разгражда.

Матката е голяма приблизително колкото круша и има горе-долу същата форма. Стените са изградени от спираловидно преплетени мускулни влакна и тази особена структура позволява неимоверно разширение. Горният, по-дебел край се нарича тяло на матката. Тук се вливат двата яйцепровода. Тясната долна част се нарича шийка на матката. На нея са разположени жлези, които секретират прозрачна, в повечето случаи силно вискозна течност. Този секрет се променя по време на месечния цикъл на жената. При разпукването на фоликула той е по-рядък и семенните клетки могат безпрепятствено да проникнат до зрялата яйцеклетка. Преди и след това секретът е силно вискозен и непроходим за тях.

Шийката на матката се издава в горната част на влагалището (вагина). Влагалището свързва матката с повърхността на тялото. То представлява еластична тръба, дълга 9 — 10 см, чиято стена е изградена от съединителна тъкан и мускули и отвътре е покрита с лигавица. Поради мускулната си стена влагалището е силно разтегливо, особено по време на бременността, и позволява преминаването на детето при раждане. Това е важно да се знае, защото не е възможно влагалището да се окаже твърде тясно за мъжкия член. Това усещане се поражда главно от спазматично свиване, което най-често е предизвикано от страх, безпокойство и преди всичко от липса на чувство за сигурност! При сексуална възбуда лигавицата на влагалището е влажна и добре кръвоснабдена. При оргазъм мускулатурата на влагалището се свива, както и мускулатурата на таза.

В лигавицата на стената на влагалището са разположени безброй малки жлези, които произвеждат постоянен тънък слой течност, който не само прави влагалището хлъзгаво, но и същевременно го почиства. В близост до изхода му са разположени много чувствителни нервни окончания, по чиито сигнали се задейства един пръстеновиден мускул, който обгражда изходния отвор на влагалището. Този мускул може да бъде стяган и отпускан волево (което изисква известни упражнения). В този мускул са разположени други жлези, които по време на сексуална възбуда произвеждат допълнителна смазваща течност.

Големите срамни устни са две меки и окосмени кожни гънки. Под тях да разположени малките срамни устни, които закриват изхода на влагалището и изхода на пикочния канал. Малките срамни устни се съединяват отпред при клитора. Той е богат на нервни влакна, поради което може да се възбужда при механично дразнене и играе важна роля за сексуалната възбуда и оргазма. Върхът на клитора е около 1—2 см дълъг и завършва с кръгла главичка с размерите на грахово зърно.

При сексуална възбуда малките срамни устни се уголемяват от два до три пъти.

Преди първото полово сношение отворът на влагалището е частично покрит с т.нар. девствена ципа (химен). В някои случаи девствената ципа затваря целия отвор и се налага да бъде цепната от лекар, за да може менструалната кръв да изтича свободно, тъй като нейното задържане би довело до болки и възпаления. При различните жени девствената ципа е различно развита. В някои случаи тя може да липсва по рождение и затова не бива да бъде считана за абсолютно сигурен признак на девственост.

По правило отворът на химена е около 2 см, което не позволява безболезнено интимно сношение. Затова при първото сношение хименът се разкъсва, при което се

получава леко кървене. Тъй като това може да бъде доста болезнено, една от най-важните задачи на новоизпечения любящ съпруг е мило да подготви съпругата си за това преживяване. Колкото жената е по-отпусната, толкова по-добре. Добре е да се помогне с повече смазваща течност, която да се намаже върху отвора на влагалището и мъжкия член. Дватама трябва да изберат такова положение, при което жената може сама да регулира натиска върху химена, а не да бъде насилена. Най-силна болка се получава, когато мъжкят член влиза много бързо, без мускулите около влагалището да са достатъчно отпуснати.

Младите брачни двойки не трябва да бързат с „първата брачна нощ“. Вместо веднага след сватбата, когато са уморени и напрегнати, много по-подходящо е да отложат първото интимното сношение за време, когато са спокойни и могат да отделят повече време един за друг (напр. по време на сватбеното пътешествие или отпуска), за да опознаят душевните и физическите си потребности и да се научат да ги задоволяват. Точно християните не би трябвало да се оставят да бъдат повлечени от силата на светската традиция, а да дадат спокойно възможност за разцъфтяване на нежната си любов един към друг. Ако девствената ципа не се разкъса още при първия опит, двамата могат да бъдат нежни един към друг по различен начин и да опитат по-късно пак. В някои случаи е необходимо да се потърси лекар, който чрез лека намеса отстранява химена.

По принцип е важно двамата да си оставят време, да бъдат внимателни и нежни, да не действат прибързано, да не гонят „постижения“ и да са готови да приемат, че нещата са по-различни, отколкото са си ги представяли.

Към половите органи и ерогенните зони на жената спадат и нейните гърди.

Месечен цикъл на жената

В тялото на жената на почти еднакви периоди от време протича един и същи процес: подготовка за евентуална бременност. Този процес се управлява от съгласуваното действие на различни хормони. Приблизително от единадесет годишна възраст в тялото на момичето започват да се произвеждат определени хормони, под действието на които то съзрява и се превръща в жена. Ясен признак за това съзряване е началото на менструалния цикъл. Към 45 - 50 годишна възраст тези хормони до голяма степен спират да се произвеждат и менструацията се преустановява.

Месечният цикъл се смята от първия ден на менструацията до последния ден преди следващата менструация. Обикновено той е 28 дни. Циклите от 25 до 35 дни се считат за нормални.

В средата на цикъла, около 14-ия ден след първия ден на менструацията, яйчниците отделят зряла яйцеклетка. Това се нарича овулация. Яйцето се поема от яйцепровода и остава там няколко дни. Ако в това време се извърши полово сношение, яйцето може да се оплоди от мъжка семенна клетка. То е годно за оплождане само в продължение на 6 до 12 часа, но сперматозоидите могат да останат жизнеспособни в яйцепровода от 2 до 3 дни.

Междувременно лигавицата на матката е удебелена, силно кръвонапълнена и по този начин — подготвена да приеме оплоденото яйце. В продължение на 2 — 3 дни то се придвижва през яйцепровода до матката. След това са му необходими още 4 дни, за да се загнезди в лигавицата на матката и още около 5 дни докато се закрепи стабилно.

Почти половината от всички оплодени клетки не успяват да преживеят този дълъг и изтощителен процес и умират. Ако яйцеклетката не бъде оплодена, тя също умира. В такъв случай ненужната вече лигавица се изхвърля и това представлява месечното кръвотечение. Това е сигурен белег, че не е настъпило забременяване.

Мъжки полови органи

Към мъжките полови органи освен тестисите с техните придатъци спадат и семепроводите, простатата, пикочопроводът и половият член (пенис).

Тестисите са мъжките полови жлези, които са приблизително с размерите на орех и всекидневно произвеждат милиони сперматозоиди. Левият тестис обикновено е малко по-голям и е разположен малко по-ниско от десния. Разположението на тестисите извън тялото е много важно, защото за произвеждането на способни да оплодяват полови клетки е необходима температура, с 2 — 3° по-ниска от телесната. Придатъците обграждат като полумесец тестисите и служат като депо за семето. Там става и окончателното узряване на сперматозоидите. Двата семепровода излизат от тестисите, преминават през придатъците и стигат до простатата, където се съединяват и се вливат в пикочопровода. Затова едновременно изпускане на урина и сперма е невъзможно.

Простатата е жлеза с размерите на кестен. Тя често пъти създава проблеми на по-възрастните мъже, тъй като с възрастта може да се увеличи и да притисне пикочопровода, което води до трудности при уриниране. В тези случаи простатата се премахва оперативно.

Мъжкия член (пенис) се състои главно от особен вид мрежеста съединителна тъкан, която изгражда т. нар. каверозни тела. Пикочопроводът преминава през цялата му дължина. При сексуална възбуда кухините на каверозните тела се напълват с кръв и се разширяват, което води до удебеляване, втвърдяване и удължаване на члена (ерекция). Само втвърденият член може да влезе във влагалището на жената при полово сношение. Големината на члена не е от значение за сексуалното удовлетворение.

Членът се състои от три каверозни тела. През едно от тях преминава пикочопроводът завършващо отпред с главичка с малко изпъкнал ръб. Тя е покрита с тънка, лесно подвижна кожа (перпуциум), която лесно се приспособява към промените в размерите на члена и може да се издърпва назад от главичката. Ако това не е възможно, налице е стесняване на перпуциума, което трябва да бъде третирано от лекар.

Ерекция на мъжкия член може да се получи не само при допир и сексуална възбуда (включително и сексуални фантазии или визуални възприятия), но и когато пикочният мехур е пълен (например рано сутрин) и притиска нервните пътища, по които се стимулира ерекцията.

Тъй като под перпуциума се образува смегма — мастна секреция с неприятен мирис и канцерогенно действие — мъжкия член трябва да се мие всекидневно. Този навик трябва да бъде създаден още у малкото момченце. Както всеки ден си мие лицето и зъбите, трябва и да издърпва назад перпуциума и да измива вътрешната му страна и главичката с топла вода. Непочистената главичка може да доведе до възпаления.

Мъжките полови органи са изключително чувствителни на допир. Погалването им от страна на жената предизвиква приятна сексуална възбуда, което е подготовка към половото сношение.

За мъжа е важно да знае, че след края на пубертета поради повишеното производство на сперма може да се получи естествено напрежение. Семенните мехурчета на простатата са препълнени, каверозните тела на члена се изпълват с кръв, което води до ерекция на члена. Понякога може нощем да се получи автоматично изливане на семенна течност. В юношеските години това се случва доста често и в никакъв случай не е причина за безпокойство.

Когато сексуалната възбуда достигне връхната си точка, спермата се изхвърля през пикочопровода (еякулация).

Въпроси и отговори

Приковани един към друг с веригата на брачното свидетелство...?

„Според мен любовта трябва да бъде доброволна. Аз и приятелката ми живеем като семейство, без да сме сключили официален брак, за да може всеки от нас да има свободата, както и преди, да казва да или не. Ако се оковем един за друг с веригата на брачното свидетелство, любовта ни вече няма да бъде доброволна, а по задължение.“ А. Т.

Това звучи много благородно, но не отговаря на действителността, защото:

1. Няма истинска любов без волево и съзнателно решение за устояване, и когато дойдат бурите. Любовта се основава на свобода на избора — Вие може доброволно да решите към кого искате да се привържете за цял живот, кого искате да обичате за цял живот! Но да продължавате, както и преди, да можете да казвате да или не, това противоречи на истинската любов, защото тя е обвързваща. Истинската любов означава и „задължение“. Така например любовта без вяност не е истинска любов, а егоистична дейност, която мога да упражнявам, докато ми харесва.

2. Във вашето взаимно съжителство Вие не преживявате онова, което се нарича „брак“, защото неотменимото обещание за взаимна вяност изгражда една близост, една рамка на сигурност, уют и защитеност, която е изключително важна, особено при конфликти. От липсата на тази защитна рамка най-често страда дълбоката душевна чувствителност на жената — дори и несъзнателно. Това прави жената несигурна и незадоволена. Проблемите могат да се решават по съвсем друг начин, ако веднъж е дадено отговорно обещание за вяност.

3. Вие искате да живеете в брачни отношения, но без задължения, без готовността, че от брака ви могат да се родят и деца. Това в крайна сметка е егоизъм за двама. Точно децата особено остро се нуждаят от защитната рамка на една доживотна вяност, за да могат да се развиват в атмосфера на сигурност и спокойствие. Може би именно децата биха могли най-добре да Ви покажат, че любовта не е точно онази свобода, при която може на татко един ден да му омръзне да е верен на семейството, а че любовта задължително съдържа в себе си решението за вяност и отговорност. Каква прекрасна атмосфера на сигурност и уют се създава от тази доброволно, от любов поета отговорност!

Погрешната жена?

„С Ана се познавахме от два месеца, когато за пръв път спяхме заедно. Моите родители са много _толерантни_“ и тя винаги можеше да остава при мен, без да се страхуваме, че _ще ни хванат_. Така обаче почти всеки път, когато бяхме заедно, се стигаше _докрай_. Сега, когато си спомням, виждам, че нашето приятелство ставаше все по-зависимо от половия ни живот. Разговорите, които водехме с часове през първите два месеца от дружбата си, ставаха все по-кратки. Скоро се оженихме. В началото на брака ни всичко беше още по-интересно. Ана вече можеше да не се страхува, че ще забременее, или пък, както веднъж тайничко ми призна, че аз няма да се ожения за нея и само я използвам. Но с времето очарованието на първите месеци

избледня и интимните ни отношения — въпреки че пак бяха хубави — някак си загубиха голямото си значение. Особено когато се роди и бебето и вече нямахме толкова чести сексуални контакти, проблемите ни надвиха. Тогава установихме, че всъщност въобще не се познаваме. Имахме съвсем различни възгледи, започнаха безкрайни караници и сръдни. Аз все повече бягах при предишните си приятели, защото не можех да издържам напрежението вкъщи. Ана ми каза също, че забелязва в мен навици и черти на характера, които не може да изтърпи. Какво мога да направя? Дали не съм се оженил за погрешната жена?“

А. Ст.

Вие не непременно сте се оженили за погрешната жена, а просто за жена, която не сте познавали.

Вие с Ана сте направили същата грешка, която днес правят много „съвременни“ млади хора — опознават се предимно на сексуално ниво и така се лишават от необходимото време (а също и интерес) за истинско опознаване. Младите хора, които завързват приятелство, разполагат с определено време за опознаване. То се ограничава допълнително от изискванията на професията, образованието или други задължения и затова трябва да бъде използвано още по-разумно, за да може преди сключването на брака да се изгради едно духовно и душевно единство.

Вие с Ана сте пропилили това време в сексуални експерименти (тъй като истински пълноценен интимен живот не е възможен при тези условия) и не сте имали възможност да изградите духовно и душевно единство помежду си.

Затова и не сте могли да се справите с напрежението и възникващите конфликти — отчасти поради изискванията на професията, задълженията в семейството и допълнителното натоварване от първото дете и отчасти поради липсата на опит, който също се натрупва преди брака.

Ако преди да се ожените се бяхте научили да издържате напрежение, да разрешавате проблеми, да обсъждате различни възгледи, а също и ако бяхте опознали недостатъците си и се бяхте научили да ги приемате, можехте да изградите успешен брак. Така обаче приличате на пилот, който по време на полета започва да изучава различните системи на самолета и да се учи да лети — но изискванията, пред които вече се е изправил, са толкова големи, че катастрофата е неизбежна. За разлика от пилотите обаче днес младите хора биват насърчавани „да се вдигнат във въздуха“ без да са се научили „да летят“, да водят брачен (или подобен на брак) живот, без да са създали необходимите предпоставки за това. Не е чудно тогава, че в съвременното общество на всяка крачка срещаме брачни руини, останки от катастрофи — не поради „лош материал“ (бракът е и си остава оптимален), а поради неумение на „пилотите“!

Анално сношение

„Какво е Вашето мнение за други форми на телесно съединяване, като например аналното сношение?“

Аналното сношение (вкарването на члена в ануса) трябва решително да се отхвърли и класифицира като форма на его - секса, защото няма такава жена (освен ако не се намира в напреднал стадий на перверзно развитие), която би предпочела аналното пред нормалното (вагинално) сношение.

При мъжа може да се появи желание за анално сношение, поради стремежа му към все по-силни възбуждащи еротични преживявания, който се дължи на притъпените му от его - секса сексуални възприятия.

Освен това обаче трябва да се има предвид, че с такова сношение мъжът излага жена си на сериозна опасност и може да увреди здравето.

На първо място, стените на ануса и правото черво лесно могат да бъдат наранени, тъй като — за разлика от влагалището с неговата многослойна еластична стена от мускули и лигавица — те не са създадени за такъв натиск и триене! Често се стига до леко кървене. През тези фини ранички проникват зарази и се развиват инфекции, могат да се смесят кръв и изпражнения — и всичко това създава условия за развиване на тежки заболявания.

На второ място, много лекари са на мнение, че попадането на сперма в ануса раздразва тъканите на правото черво и това допълнително натоварва имунната система. „Продължителното натоварване дори на здрава имунна система води до нейното отслабване. Следствието от това отслабване поради пренатоварване е, че имунната система може да оказва по-малка съпротива срещу всички външни атаки...“ (G.M. Maughit et al. JAMA 1984, 251, 237— 241)

Освен това може да бъде наранен и пръстеновидният мускул на ануса, което води до неспособност за волево задържане на урина и изпражнения.

Дори и само тези рискове не могат да се съвместят с любящото и грижовно отношение към една жена.

Останал сам

„Наскоро останах вдовец. Това значи, че вече нямам брачен партньор, на когото да отдам сексуалността си. Какво да правя с нея?“

Особено за самотни хора — независимо дали са овдовели, разведени или неженени — е особено важно да се придържат към нагласата на любовната сексуалност и да не се подхлъзват в его - секс, тъй като това само ще увеличи още повече и без това съществуващите трудности.

Една лодка е направена, за да плува във вода. Ако няма вода, тя се изтегля на брега и се „зазимява“, защото на сушата не може да служи като добро средство за придвижване.

Сексуалността е създадена от Бога с цел физическо изразяване на любовта към брачния партньор. Ако този брачен партньор липсва — независимо по каква причина — не би трябвало да има и сексуална дейност, защото тя би била неградивна, а само разрушителна.

Трябва също да се има предвид, че сексуалното желание отслабва при липса на полов живот или възбуждащи фантазии, което означава, че сексуалността няма нужда да бъде потискана, а просто „замразена“, „зазимена“. В това няма нищо лошо, както няма нищо лошо и в една лодка, която почива в пристанището. Проблемът се появява тогава, когато човек започне да се стимулира сам чрез мисли и представи. Така действително се създава напрежение и в крайна сметка голяма неудовлетвореност.

От съществено значение е нашето принципно отношение към *сексуалното въздържание*. Който счита въздържанието за недостатък, за наказание, той ще го чувства и преживява като нещо отрицателно. Той винаги ще има чувството, че нещо губи от живота. А този, който гледа на въздържанието като на една положителна възможност да свързва своята сексуалност все повече и повече с мислите за истинска любов, като за момента я остави в покой и решително се противопостави на его - секса, той ще бъде богато възнаграден.

Апостол Павел например е можел да има пълноценен живот въпреки сексуалното си въздържане, защото се е отдал изцяло на Божията работа и се е поставил изцяло под Божията власт. Неговото сексуално въздържане не го е довело до отчаяние и душевна мизерия.

За разлика от него обаче днес има много неженени или разведени хора, които също живеят във въздържание (понякога дори от християнски убеждения) и отричат извънбрачния его - секс, но са изпълнени с горчивина и озлобление. Те смятат, че са онеправдани от живота — само защото не употребяват своята сексуалност. Те се самонавиват в убеждението колко са нещастни и пренебрегнати, докато накрая наистина го повярват. Това, разбира се, наистина довежда до неудовлетвореност и липса на радост в живота им.

Така например един неженен млад мъж не може да съзрее като личност, ако по цял ден само се притеснява, че все още няма партньорка и че не може да има полов живот. Или ако постоянно се пита дали един ден ще стане добър „любовник“, дали ще може да се прояви добре в сексуалната област. И тъй като този млад човек всъщност очаква его - секс, а същевременно се въздържа от него, той не може да извлече от това положение полза за своето израстване като личност — за разлика от въздържането от любовната сексуалност, което би дало своите добри плодове.

Ето защо особено неженените хора не бива да се поддават на лъжите на „его-секс пророците“, които убеждават, че без полов живот, без оргазъм човек обеднявал и бил непълноценен. Бихме ли могли да определим най-благородния, най-съвършения човек, който някога е живял на тази земя — Исус Христос — като непълноценен? Положително не.

Его - сексът обещава много, но не удържа нито едно от обещанията си и с измама лишава човека от благословието на създадената от Бога любовна сексуалност, която, приета като принцип, обогатява душевността и на човек, който живее в сексуално въздържание.

Оргазъмът при жената

„Преживявам сексуални кулминации, но те често не са особено задоволителни, защото много рядко ми се случва вътрешен, вагинален оргазъм. Освен това най-често ги преживявам повърхностно и никога — като другите — почти в екстаз. Сега мъжът ми иска да ми купи пръчка за масаж, за да ми помогне. Какво мислите за това?“

Аз естествено не знам какви други фактори във вашите отношения действат за това Вие да преживявате сексуалната кулминация като незадоволителна. Но от думите Ви става съвсем ясно едно — Вие сте станала жертва на измамата на „изследователите на оргазма“. Затова като начало са необходими няколко принципни разяснения:

Зигмунд Фройд, който смята, че още малките момиченца започват да мастурбират веднага щом развият интерес към клитора си, продължава по-нататък в погрешното си мислене и твърди, че следователно зрялата жена трябва да отхвърли детския интерес към клитора си и да се стреми единствено към вагиналните усещания.

За разлика от него Кинси и неговите сътрудници, а по-късно и Мастерс и Джонсън твърдят, че клиторът играе роля при всички жени, че той е центърът на най-силна сексуална възбуда и най-интензивни сексуални усещания.

Пери и Уипъл се опитват да докажат с изследванията си, че едно определено място във влагалището реагира извънредно чувствително на силен натиск. Те наричат това място „точката на Грефенберг“ по името на д-р Грефенберг, първият лекар, който обърнал внимание на този феномен.

Кое от всички тези изказвания е вярно? Кой възглед трябва да споделя християнският брачен съветник? Аз съм убеден, че не бива да се придържаме към никакво схващане, което фиксира оргазма върху една точно определена част от тялото. В Песен на Песните 4:12-15 се казва: „Градина затворена е сестра ми, невестата,

извор затворен, източник запечатан. Твоите издънки са рай от нарове с отборни плодове, кипър с нард, нард и шафран, тръстика и канела, с всичките дървета, доставящи благоухания като ливан, смирна и алой, с всичките най-изрядни аромати. Градински извор си ти, кладенец с текуща вода, и поточета от Ливан.“

Тук според мен се показва как трябва да гледаме на женската сексуалност, а оттам — и на оргазма на жената — не като на „червена роза“, а като на градина, която отначало е затворена, а после с любов се отваря постепенно, градина с най-различни растения и великолепно разнообразие.

Смятам, че е много жалко една жена да се фиксира само върху един-единствен вид „цветя“ — тя неминуемо ще бъде оцетена, тъй като прекрасното разнообразие на творението ще убягне.

Има жени, които изживяват оргазма повече клиторално, други — вагинално, а трети — дори само при галене по гърдите или други нежности. Важното е се стремите да радвате мъжа си със своята сексуалност — тогава ще можете с радост и благодарност да приемете и да се наслаждавате на разнообразните „резултати“, т.е. на собствените си сексуални кулминации, независимо какви точно биологични дразнения са довели до тях.

Ето защо бих Ви посъветвал да не ползвате вибратор, нито каквито и да било други технически средства. С тяхна помощ някои жени могат да стигнат до бърз оргазъм — горе-долу както един мъж, който набързо се самозадоволява. Именно тук виждаме как дори сексуалността в днешно време се технизират и все повече се свежда единствено до него - секс.

Дори интензивността на сексуалното преживяване да нарасне наистина, съществува голяма опасност от изпадане в психическа зависимост, от пристрастяване, защото може би с времето тези интензивни преживявания ще могат да се постигат вече *единствено* с помощта на техническите средства и по никакъв друг начин..

Страх от забременяване

„Имаме четири деца, които много обичаме. Но за мен би било наистина непосилно да имаме още едно. Страхът от забременяване много силно се отразява на интимния ни живот. Някои наши приятели християни казват, че трябва да оставим предпазването от забременяване на Бога, защото в Стария Завет пише, че Той просто е „затварял утробата“, така че жената не може вече да ражда. Други казват, че трябва да използваме предпазни средства, но в Библията не пише нищо за такива. И ако решим да ползваме, то кои? За сега се придържаме към естествения метод на телесната температура. Но тъй като аз имам много нередовен цикъл, абсолютно „сигурните дни“ са толкова малко, че това ни създава големи проблеми.“

„Затварянето на утробата“ в Стария Завет е наказание — знак за Божия съд. Това няма нищо общо с библейското планиране на семейството. Ние не бива да злоупотребяваме с Бога като евтино средство против забременяване. Аз не мога да минавам на червен светофар и да разчитам, че Бог ще ме пази, нито да зарежа работата си и да разчитам, че Бог някак си ще храни семейството ми. Ние сме длъжни да направим това, което е във възможностите ни — останалото може спокойно да възложим на Бога. Мъже, които искат от жените си да вярват, че „нищо няма да стане“, и водят интимен живот без предпазни средства, най-малкото проявяват липса на любов, защото това не дава възможност на жената да се отпусне истински и да се почувства в атмосфера на сигурност и спокойствие.

Разбира се, в Библията не пише нищо за средства против забременяване. Но там не пише нищо и за пломбиране на зъби, използване на упойки при операции, нито пък

че трябва да се гледа в огледалото за обратно виждане, докато се кара кола. И въпреки това ние можем да правим всички тези неща за Божия прослава, защото с тях не се нарушават никакви Божии наредби, нито се подкрепят никакви грехове. Според тези два принципа можем да преценим и въпроса със средствата против забременяване.

Децата са Божи дар, така се казва в Псалм 127. Ние трябва да държим на тази истина, да обичаме и да се радваме на децата си.

Положително не е правилно да се отказваме да имаме въобще деца, за да можем да се наслаждаваме на по-голяма лична свобода и материално благосъстояние. Но и семейство, което обмисля как би могло да получи и отгледа възможно повече такива „Божии дарове“, ще трябва да се придържа в никакви разумни граници. В 1 Тимотей 3:4 се казва, че един духовно зрял мъж „управлява добре своя дом“. Той трябва да се грижи за семейството си, да възпитава децата си във вяра в Бога и да създаде уютен и сигурен дом (сравни и 1 Тимотей 5:8).

По тази причина е необходимо и планиране на семейството. Семейство, което всяка година се обогатява с по още едно дете, в което майката, нервна и раздразнителна, едва намогва на гигантската работа, бащата трябва постоянно да взема пари назаем и всички заедно живеят в гарсоньера — такова семейство не може да бъде кътче на любов и разбирателство. Това няма да бъде дом, начело на който стои един мъдър и разумен глава на семейство.

Мъжът и жената трябва да решат заедно и пред Бога колко деца могат да имат. Дали нещата ще се развият по този план, разбира се, е друг въпрос.

Въпреки че в Библията не са конкретно споменати средства за предпазване от забременяване, в нея има принципи, от които трябва да се ръководим при преценката на различните методи за предпазване.

От уважение към живота и поради отговорността, която носи пред Бога, един християнин не може да ползва методи, които имат дори и частично абортнащ (унищожавашо зародиша) действие. Такъв е случаят при спиралата, „хапчето след това“, а с голяма вероятност и при голяма част от хапчетата против забременяване. Ако двама партньори използват такива средства, те ще бъдат виновни пред Бога — съзнателно или не — за унищожаване на пълноценен човешки живот.

Поради отговорността, която носим за собственото си тяло като „храм на Светия Дух“, трябва да отхвърлим и методи, чиито странични действия могат да са вредни за здравето (напр. хормоналните препарати).

Също така трябва да бъдат отхвърлени и методи, които нарушават хармонията на интимното сношение, като например прекъсването на половия акт (coitus interruptus), който аз лично смятам за грубост. Освен това този метод е и крайно рискован, защото е възможно семенни клетки да се отделят още преди еякулацията. Използването на технически средства от жената, които тя трябва да си поставя преди половото сношение (напр. влагалищна диафрагма, химически средства), също при много жени нарушава душевната готовност, еротичната атмосфера — за разлика от мъжа, когато например използва презерватив.

Физическата любов трябва да бъде израз на духовната и душевна любов към партньора. Затова тя също винаги трябва да желае доброто на другия (сравни Филипяни 2:4).

При жени с нередовен менструален цикъл само „естествените предпазни методи“ като например температурния метод не са за препоръчване, тъй като изискват дълги периоди на въздържание. Освен това някои жени имат засилено сексуално влечение около овулацията, т.е. по време на най-голямата вероятност за забременяване. А точно тогава „естествените предпазни методи“ го забраняват.

Аз лично бих Ви препоръчал „комбинирания метод“ на д-р Виндекер — температурния метод, разширен с използването на презервативи.

Температурният метод дава възможност за определяне на деня, в който настъпва овулацията. За тази цел е необходимо жената всяка сутрин преди ставане в един и същи час да измерва температурата си в ануса в продължение на пет минути. Измерената температура всеки ден трябва да се записва. Така се получава температурна крива от типа, представен на фигурата. Овулацията настъпва в деня, в който се наблюдава внезапно понижаване на температурата. След нея температурата се повишава и през втората част от цикъла е с $0,5 — 0,8^{\circ}$ по-висока. Тъй като зачатие е възможно при полово сношение в денят на овулацията *и в двата предшестващи го дни* наблюдението на температурата трябва да се извършва в продължение поне на три месеца, за да може да се предвиди с голяма степен на вероятност деня на настъпване на овулацията.

При заболявания, придружени с висока температура, методът е неприложим, както и при рязка промяна на ритъма на живот. Тъй като методът има определена степен на риск, особено за жени с нередовен цикъл, той задължително трябва да се комбинира и с използването на презервативи.

Нудизъм

„Какво мислите по въпроса за нудистките плажове?“

По този въпрос искам най-напред да цитирам Р. Хьонайзен, който в една статия в списание „Етос“ (кн.8, 1986 г.) пише: „На какви идеи се основава нудизмът? Може би човек се поти по-малко, ако се освободи от банските? Или цялостният загар е много по-здравословен? Едва ли. Тогава, ако причините не са практически, те явно са в сферата на мислите, съзнанието, фантазията, представите, желанията на човека. Може би носталгия по изгубения рай? Когато човек е гол, по-близо ли е до рая? Или просто отива при голите, за да зяпа и — съзнателно или несъзнателно — да възбужда сексуалната си фантазия?“

Но поддръжниците на нудизма пропускат един факт: Те не приемат, че срамът и покриването на голотата имат своята причина в човешката история. Библията казва, че при сътворяването на човека голотата е била естествена за него. Това е било състояние, при което не е съществувала преграда, вина, която да разделя човека от Бога, а и хората помежду им. Това се е променило след грехопадението (сравни Битие 3). Падението, своеволно избраният път на неподчинение и последващото прозрение са предизвикали срама. Обърнете внимание на реакцията на Адам — след извършването на греха той вече не възприема голотата като естествено състояние. И това положение на нещата не се е променило и до днес.

Бог е облякъл човека, за да не го притеснява срамната му голота. Според Библията обличането с дрехи, покриването на голотата не е задължение, а реакция на виновния човек спрямо светия Бог. За онези, които съзнават това, облеклото е помощ, а не ограничаване на свободата.

Покриването на тялото си има своя смисъл. А може би и точно този — да предпази нашата психика от затъване във водовъртежа на инстинктите и желанията. Срамът е защита, която прави възможно създаването на една интимна сфера, в която може да се навлиза само в рамките на брака. Наистина ли е естествено хора, които иначе нямат никаква интимна връзка, да се показват голи един пред друг?“

Към тези мисли искам да прибавя още две, които засягат по-скоро пораженията, до които води нудизмът.

По правило голото, красиво женско тяло действа възбуждащо на мъжа, защото той реагира повече на визуални дразнения. Тази гледка може да го „привлече“ и да го

подведе към егоистична, неморална злоупотреба с неговата сексуалност (например мислено прелюбодеяние със съответната жена). Дори и човек да не „подхранва“ съзнателно тези възприятия, те неминуемо ще предизвикат в него възбуда. В резултат на визуалното дразнение в кръвта се отделят определени хормони — една съвсем естествена физиологична реакция.

Егоистичната „стара природа“ на християнина винаги ще желае да задоволи подобно пожелание и това ще доведе до вътрешна борба (между „Духа“ и „плътта“, както е казано в Галатяни 5:17). Ако човекът се възпротиви на плътта, той ще устои на изкушението с помощта на Господ Исус.

Но точно тук е решаващият момент: „Който сам се бута в изкушението, пада!“ — казва една поговорка. Който сам, доброволно се излага на постоянно изкушение (чрез постоянно гледане на еротични дразнителни), той рано или късно ще бъде победен. Не е ли точно това проблемът на мнозина съвременни християни? Те гледат възбуждащи филми, четат такива списания, а после се чудят, че не издържат на изкушението, което сами са си избрали!

Ако човек ходи на нудистки плаж, той съзнателно се излага на споменатите визуални дразнения, които обикновено не го отминават безследно. Съзнателно казвам „обикновено“, защото има хора, при които може да се получи и съвсем друга реакция. И тук стигаме до втория съществен ефект от нудизма.

Има много привърженици на нудизма, които страдат от фригидност и импотентност. Това са хора, при които постоянното разголване на тялото е предизвикало притъпяване, безразличие и безчувственост (проблем, който между другото имат и доста гинеколози). Един съпруг ми довери, че постоянното гледане на голи женски тела напълно е разрушило еротичната, магнетична атмосфера на брачните му отношения. Той прибягваше до по-силни стимулиращи средства от областта на порнографията, защото разголените гърди на жена му вече бяха станали нещо съвсем обикновено, което не му правеше никакво впечатление. Нудизмът унищожава необходимата еротика и привлекателна сила на двата пола, което има много отрицателни последици за някои семейства.

Може ли да се счита за нормално, когато малкият син на едно нудистко семейство до такава степен е свикнал с женската голота, че по-късно и тялото на неговата собствена жена му въздейства не повече от вида на оскубано и осолено пиле?

Досега се ограничихме в разсъжденията си до предположението за естетически красиви тела. Но колко потресавачи са разказите на млади жени, които още като малки момиченца са били дотолкова отвратени от гледките на „разголена мъжественост“, че тези чувства впоследствие се пренесли и върху половите органи на собствения им съпруг.

Един млад мъж също ми разказа за последиците от своето нудистко минало — той така се погнусил от лъщящите от плажно масло женски тела и тресящи се тлъстини, че само при мисълта за женско тяло моментално си представял тези картини и изпитвал непреодолимо отвращение.

В заключение трябва да се каже, че винаги, когато интимната атмосфера се разкрие, разголи и стане достъпна за чужди очи (както например и в смесените сауни), това не действа положително на интимните брачни отношения. По този начин се разрушава онова, което Бог е искал да подари в брака — атмосферата, необходима за една ощастливяваща любовна сексуалност.

Какво означава „перверзен“?

Перверзен означава „изроден“, „извратен“ или „отклоняващ се от нормалното“. Ето защо, за да се прецени кое е перверзно, трябва първо ясно да се дефинира, кое се счита за *нормално*. Очевидно всичко зависи от това, какъв мащаб се използва. От библейска гледна точка (която за мен е валидна) нещо е нормално, ако отговаря на Божиите норми. Всичко, което се отклонява от тези норми, от Божия замисъл, е ненормално. Който обаче поставя на престола и счита за абсолютен не Бога, а някой човек или човешкото общество, автоматично установява друг мащаб. Тогава за него „нормално“ е това, което е обичайно в обществото, това, което практикува мнозинството. Забелязваме ли обаче на какви огромни и чести промени е подложен такъв мащаб? Защото разбиранията и нормите за поведение на нашето общество се менят непрекъснато. Това, което е валидно днес, най-вероятно няма да важи утре. Еталон, който често се променя, не може да бъде вече истинска мярка — той става неизползваем и ненужен. Той не служи на никого. Един истински еталон трябва да бъде абсолютен, една норма трябва да има постоянна и стабилна основа.

По отношение на сексуалността установяваме, че според днешните обществени норми много малко неща вече се считат за перверзни и ненормални (евентуално все още мазохизма и садизма).

От гледна точка на Библията обаче ненормално или перверзно е всичко онова, което не отговаря на Божиите норми, което противоречи на Неговия замисъл за човека.

В интимната област това означава, че любовната сексуалност е нормална, защото тя отговаря на Божия замисъл при сътворението. Его - сексът, в каквато и да било форма, е по принцип ненормален, перверзен, защото противоречи на Божиите норми и не се съдържа в Неговия замисъл.

Например днес в много обществени кръгове се счита за съвсем нормално някой мъж да отиде в публичен дом и да спи с проститутка. Но в очите на Бога това действие е ненормално, перверзно.

За брака важи следното: ако един мъж не се стреми принципно да създаде необходимата за жена му атмосфера на сигурност, нежност и взаимно уважение и безогледно я принуждава да спи с него, неговото държание е в истинския смисъл на думата перверзно, тъй като това е явна проява на его - секс.

Всякакви навици като разглеждане на порнографски списания, гледане на секс-филми, самозадоволяване и мислено прелюбодеяние, които в никакъв случай не служат за доброто и щастието на брачния партньор и не стимулират по никакъв начин любовната сексуалност, също трябва недвусмислено да се окачествят като ненормални и перверзни.

За разлика от това милувките и нежностите преди интимното сношение явно са проява на любовна сексуалност и по правило не можем да ги наречем перверзни.

Но също така става ясно, че не може да се направи „списък на позволени неща и перверзни неща“, и че е естествено да има индивидуални различия. Това, което някой човек възприема като приятно (в рамките на любовната сексуалност), може за друг да бъде неприятно и дори отблъскващо. Да бъде принуждаван един човек към нещо, което той възприема като отблъскващо, трябва да се окачестви като перверзия.

Следните принципи биха могли да Ви бъдат от полза:

— Партньорът никога не трябва да бъде принуждаван да търпи или върши сексуални действия, които той счита за неприятни или дори отблъскващи.

— В сексуалното поведение никога не бива да има нещо, от което партньорът да се погнуши и да се почувства засегнат.

— Партньорът никога не трябва да бъде принуждаван към сексуално поведение или практики, които служат предимно за собственото задоволяване и удоволствие.

Тези принципи са полезни там, където и двамата партньори имат здраво библиейско разбиране за сексуалността. Ако някой от партньорите по принцип се отвращава от сексуалните отношения, то в основата на това стои дълбоко психическо разстройство — може би някои непреработени минали преживявания или — което е по-често явление — погрешно мислене по въпроса за сексуалността. И в двата случая нещата трябва да се обсъдят, да се изяснят конкретно и да се преодолеят.

„Мъжът ми обича перверзии“

„Моят невярващ мъж няма никаква представа от любовна сексуалност и поради това изисква от мен перверзии. Чувствам се използвана като прост сексуален обект. Какво мога да направя срещу това?“

На Вашия въпрос не може да се даде стандартен отговор. Тук също трябва да се намери „златната среда“.

Един аспект на пътя за разрешаване на този проблем е Вие да се опитате да спечелите съпруга си със сърдечния израз на Вашата любов (включително и физическа) и да му помогнете да разбере какво е истинска любов. Разбира се, това често ще означава Вие да бъдете сексуално активна, дори и без да изпитвате особено влечение. Това ще Ви струва усилия на волята и много енергия. Но помнете, че да обичаш истински означава по принцип да изследваш и да се опитваш да удовлетвориш истинските потребности на другия, да си готов винаги да търсиш доброто на другия — дори и без подкрепата на моментните си чувства.

Волевото решение да изразявате Вашата любов към мъжа си и с помощта на тялото си не Ви превръща в унижен сексуален обект, а Ви придава достойнството на човек, който съзнателно обича.

Другият аспект на пътя е, че Вие, като християнка, не можете да съгрешавате заедно с него и по този начин да стимулирате още повече греховното поведение на мъжа си.

Нека илюстрираме това с един екстреман пример: Вашият мъж иска от Вас да участвате с него в групов секс. В този случай Вие трябва съвсем ясно да му заявите: „Тъкмо защото те обичам и защото съм християнка, не мога да подкрепям греховете ти и категорично отказвам да направя това!“ (Също както и жената на някой алкохолик не бива да го подкрепя, като го придружава на „запоите“ му).

Къде точно във Вашия случай е границата или къде е „златната среда“, ще трябва сама да откриете. Но аз съм убеден, че и от един невярващ мъж може и трябва в известна степен да се очаква целенасочена любов. Ако поведението на Вашия съпруг граничи с животинското, т.е. той използва сексуалността си изключително и само за задоволяване на собствените си инстинкти, без и в най-малка степен да се съобразява с Вас, тогава би било по-добре да му откажете интимна близост, защото в противен случай само стимулирате у него отрицателното развитие на него - секса.

По принцип обаче може да се каже, че Вие като християнка не сте длъжна да търпите да бъдете унижавана като сексуален обект. (По този начин Вие няма да спечелите уважението на съпруга си, а напротив — той ще Ви презира, което винаги въздейства разрушително върху един брак.)

И така, Вие, от една страна, ще трябва да покажете на мъжа си, че го приемате като човек и че съзнателно сте се решили да го обичате, а също и че сте готова да го дарите с любовна сексуалност, но от друга страна, трябва да имате твърдостта да му обясните, че Вие сте една скъпоценна личност, която Христос е изкупил, и затова не

можете да позволите с Вас да се злоупотребява като с „гумена кукла“ — а също и че това никак няма да е от полза и за него като мъж, нито пък ще помогне на сексуалното му разстройство.

Мога ли да откажа „дължимото сношение“?

В 1 Кор. 7:3 и 4 е писано: „Мъжът нека има с жената дължимото сношение, също и жената — с мъжа. Жената няма власт над своето тяло, а мъжът; но също така и мъжът няма власт над своето тяло, а жената.“

Тези думи не показват ли ясно, че:

а) Половото сношение е задължение, което ние трябва да изпълняваме, независимо дали това ни се иска, или не; и

б) Моето тяло е собственост на съпруга ми и той може да разполага с мене както и когато си иска? Изглежда като че ли от гледна точка на Библията аз нямам право да му откажа полово сношение.“

Гръцката дума, която тук е преведена „дължимото“, се среща освен тук и в Матей 18:32, и в Римляни 13:7. И на двете места става дума за правен дълг, чието изпълнение естествено се очаква.

И така, в брака мъжът дължи на жената истинска любов и уважение, също както и жената — на мъжа (Ефесяни 5:25,33; Тит 2:4; 1 Петрово 3:7). Към тази любов и уважение спада и тялото, което брачните партньори си дължат *един на друг като израз на своята любов*. Егоизмът и тук разваля всичко. Разбира се, той може да е едностранен, например когато жената отказва на мъжа си сексуално сношение, за да го изнуди за нещо, или пък мъжът безогледно изисква задоволяването на сексуалните си страсти. Но такъв егоизъм и неговите последствия категорично противоречи на — „дължимото сношение“ — това, за което двамата са поели отговорност един към друг.

Какво може да направи жената в такъв случай?

Тя трябва да помни, че е длъжна да даде на мъжа си „дължимото“ — любовта, която иска да даде на другия най-доброто, а не да му навреди. Но ако мъжът изисква от нея просто да му угажда сексуално, тогава тя има не само правото, но и задължението пред Бога да му откаже.

Нека сравним това с Ефесяни 5:22-24. Там четем, че жените трябва да се подчиняват на своите мъже „във всичко“ (ст. 24), но, както и на много други места в Новия Завет „във всичко“ не е абсолютно, а се ограничава от ст. 22: жените трябва да се подчиняват на мъжете си *както на Господа*. Това означава, че подчинението има граница, и тя е там, където жената поради послушанието на мъжа си трябва да бъде непослушна *на Господа*.

И така: жената трябва да отдава дължимото на мъжа си, но не бива да забравя, че *във всичко* — което включва и брачното легло — *е отговорна пред Бога*, и затова при някои обстоятелства ще бъде принудена да противоречи на мъжа си, да не му се подчинява, за да не съгреша пред Господа и да подкрепя неговото греховно поведение.

Бенедикт Петерс

Под сянката на кръста

(из „Да обичаш себе си?“, В. Бюне, CLV 1986)

В дневника на Джим Елиот, издаден и коментиран от неговата съпруга Бети след смъртта му, има един много забележителен пасаж, който аз бих препоръчал на всички сгодени и женени двойки като средство за изпитване на себе си.

Там се разказва за една разходка, на която те за първи път признават любовта си един към друг:

„Почти без да обръщаме внимание накъде вървим, минахме през един отворен портал от ковано желязо и се озовахме в едно гробище. Седнахме на една каменна плоча и Джим ми каза, че вече ме е пожертвал на Бога, горе-долу както Авраам — сина си Исаак. Аз се стреснах, защото през последните няколко дни точно същата картина постоянно изплуваше пред очите ми, когато се замислях за нашето приятелство. Ние и двамата имахме един и същи възглед, че Бог е Този, който определя нашия път. Животът и на двамата ни принадлежеше изцяло Нему — и ако Той решише да приеме „жертвата“ и да я употреби, ние нямаше отново да сложим ръка на нея, за да си я приберем обратно и да я задържим за себе си. Повече от това не можехме да кажем.

Седяхме и мълчахме. И изведнъж забелязахме (зад нас беше изгряла Луната), че точно между нас се открояваше сянката на голям каменен кръст.

Датата на тази вечер е отбелязана в дневника на Джим заедно със следния куплет от една песен:

И ако Ти наистина поискаш
да се откажа от това едничко,
което скъпо бе за мен — вземи го!
То и не беше още мое!
Вземи това, което си е Твое!
И нека бъде Твойта воля!

Дано Бог даде да израсне поколение от християни, чиито отношения като годеници или вече женени да бъдат подчинени на кръста на Христос. В резултат на това те ще имат съзнанието:

Моята жена принадлежи най-напред на Господа. Той я е възлюбил с такава любов, която не може въобще да се сравни с моята. Той е платил за нея с цената на Своя собствен живот, изкупил я е със Своята собствена кръв и затова Той има правото на нейната първа любов.

Но кръстът не само разделя, а и съединява. Животът и на двамата ни принадлежи на Него и трябва да е посветен на Него, така че Неговата личност да бъде центърът и съдържанието на нашия съвместен живот.

Има ли нещо по-прекрасно от това, да си сгоден или женен с това съзнание? Ние знаем, че Бог ни обича с непонятна за нас любов (1 Йоан 3:1), ние Го обичаме, защото Той пръв ни е възлюбил (1 Йоан 4:19) и тази любов е мащабът и изворът на сила за нашата любов един към друг.

„И живеете в любов, както и Христос ни възлюби и предаде Себе Си за нас като принос и жертва на Бога за благоуханна миризма.“ (Ефесяни 5:2)

И така, не себелюбието, а Божията любов ни задължава и прави способни да се обичаме всеотдайно. Затова най-важното условие за един щастлив и благословен брак е непомраченото общение на брачните партньори с Господа.

В. Бюне

